॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೇ

ಸಳಾಯತನವಗ್ಗಟೀಕಾ

೧. ಸಳಾಯತನಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗೋ

೧. ಅಜ್ಝತ್ತಾನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧. ಚಕ್ಖತೀತಿ **ಚಕ್ಖು**, ಞಾಣಂ, ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಜಾನನೇನ ಸಮವಿಸಮಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಂ ವಿಯ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಮಂಸಚಕ್ಖು। ತಮ್ಪಿ ಹಿ ರೂಪದಸ್ಸನೇ ಚಕ್ಖತೀತಿ **ಚಕ್ಖು**। ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ಚಕ್ಖೂತಿ **ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು,** ಅಸಾಧಾರಣತೋ ಹಿ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇಸು ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ಅನುಲೋಮಿಕಞಾಣಯಥಾಭೂತಞಾಣಾನಞ್ಚೇವ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯಾದೀನಞ್ಚ ಯಾಥಾವತೋ ವಿಭಾವಿತಞಾಣಂ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣಞ್ಚ। ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇಸು ವುತ್ತಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಧಮ್ಮೇ ಚಕ್ಖೂತಿ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು,** ತಥಾ ತೇಸಂ ಫಲಾನಿ ತಂತಂಪಟಿಪಕ್ಖೇಸು ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪಹಾನವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ। ಸಮನ್ತತೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಚಕ್ಖುಕಿಚ್ಚಸಾಧನತೋ **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು,** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ದಿಬ್ಬವಿಹಾರಸನ್ನಿಸ್ಸಯೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬತೋ ದೇವಾನಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ವಿಯಾತಿ ತಂ **ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು,** ಅಭಿಞ್ಞಾವಿಸೇಸೋ। ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ರೂಪದಸ್ಸನತೋ **"ಆಲೋಕಫರಣೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚನ್ತಿ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೫) ನಯೇನ ಆಗತತ್ತಾ ಚತುಸಚ್ಚಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ "ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖೂ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತದಿದಂ "ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, "ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಾನೀ"ತಿ ಅಪರೇ।

ಪಚ್ಚಯಭೂತೇಹಿ ಏತೇಹಿ ಅಭಿಸಮ್ಭರೀಯನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಭಾರಾ, ಉಪತ್ಥಮ್ಭಭೂತಾ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕರೂಪಾ। ಸಹ ಸಮ್ಭಾರೇಹೀತಿ **ಸಸಮ್ಭಾರಂ**। ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಸೀದತೀತಿ **ಪಸಾದೋ**। **ಅಕ್ಖಿಕೂಪಕೇ ಅಕ್ಖಿಪಟಲೇಹೀ**ತಿ ಉಭೋಹಿ ಅಕ್ಖಿದಲೇಹಿ। **ಸಮ್ಭವೋ**ತಿ ಆಪೋಧಾತುಮೇವ ಸಮ್ಭವಭೂತಮಾಹ। ಇಧ **"ತೇರಸ ಸಮ್ಭಾರಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ** (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೯೬) ಪನ ಸಣ್ಠಾನೇನ ಸದ್ಧಿಂ "ಚುದ್ದಸ ಸಮ್ಭಾರಾ"ತಿ ಆಗತಂ। ತತ್ಥ **ಸಣ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ವಣ್ಣಾಯತನಮೇವ ಪರಿಮಣ್ಡಲಾದಿಸಣ್ಠಾನಭೂತಂ। ವಿಸುಂ ವಚನಂ ಪನ ನೇಸಂ ತಥಾಭೂತಾನಂ ಅತಥಾಭೂತಾನಞ್ಚ ಆಪೋಧಾತುವಣ್ಣಾಯತನಾನಂ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಮಂಸಪಿಣ್ಡೇ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ। ಸಮ್ಭವಸ್ಸ ಚತುಧಾತುನಿಸ್ಸಿತೇಹಿ ಸಹ ವುತ್ತಸ್ಸ ಧಾತುತ್ತಯನಿಸ್ಸಿತತಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। **ದಿಟ್ಠಿಮಣ್ಡಲೇ**ತಿ ಅಭಿಮುಖಂ ಠಿತಾನಂ ಪಟಿಬಿಮ್ಬಪಞ್ಞಾಯನಟ್ಠಾನಭೂತೇ ಚಕ್ಖುಸಞ್ಞಿತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಭೂತೇ ಮಣ್ಡಲೇ। **ಸನ್ನಿವಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಏತೇನ ಚಕ್ಖುಪಸಾದಸ್ಸ ಅನೇಕಕಲಾಪಗತಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ತಥಾ ಹಿ ಸೋ ಸತ್ತ ಅಕ್ಖಿಪಟಲಾನಿ ಅಭಿಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ವತ್ತತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ಸತ್ತ ಅಕ್ಖಿಪಟಲಾನಿ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಯಭೂತೇಹಿ ಕತೂಪಕಾರಂ ತಂನಿಸ್ಸಿತೇಹೇವ ಆಯುವಣ್ಣಾದೀಹಿ ಅನುಪಾಲಿತಪರಿವಾರಿತಂ ತಿಸನ್ತತಿರೂಪಸಮುಟ್ಠಾಪಕೇಹಿ ಉತುಚಿತ್ತಾಹಾರೇಹಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿಯಮಾನಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ರೂಪದಸ್ಸನಸಮತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವಸೇನ ರೂಪಾಯತನದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ। **ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಚಕ್ಖುನೋ ಸೋತಾದೀನಞ್ಚ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾದಿವಸೇನ ಚೇವ ಲಕ್ಖಣಾದಿವಸೇನ ಚ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ।

ಸಮ್ಮಸನಚಾರಚಿತ್ತನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಂ। ಕೇಚಿ “ವಿಪಸ್ಸನುಪಗತಕಿರಿಯಮಯಚಿತ್ತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಂ। ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಪಾಪನವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ।

ಅಜ್ಝತ್ತಾನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೩. ಅಜ್ಝತ್ತದುಕ್ಖಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨-೩. ದ್ವೇ ಲಕ್ಖಣಾನೀತಿ ದುಕ್ಖಾನತ್ತಲಕ್ಖಣಾನಿ। **ಏಕಂ ಲಕ್ಖಣ**ನ್ತಿ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ। **ಸೇಸಾನೀ**ತಿ ವುತ್ತಾವಸೇಸಾನಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ। **ತೇಹೀ**ತಿ ಯೇಹಿ ದುತಿಯತತಿಯಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ದೇಸಿತಾನಿ, ತೇಹಿ। **ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತಾನೀ**ತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಉಪಧಾರಿತಾನಿ। **ಏತ್ತಕೇನಾ**ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಏಕಸ್ಸೇವ ವಾ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಕಥನೇನ।

ಅಜ್ಝತ್ತದುಕ್ಖಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪-೬. ಬಾಹಿರಾನಿಚ್ಚಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪-೬. ವುತ್ತಸದಿಸೋವಾತಿ “ದ್ವೇ ಲಕ್ಖಣಾನೀ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಸದಿಸೋ ಏವ। **ನಯೋ**ತಿ ಅತಿದೇಸನಯೋ।

ಬಾಹಿರಾನಿಚ್ಚಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭-೧೨. ಅಜ್ಝತ್ತಾನಿಚ್ಚಾತೀತಾನಾಗತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭-೧೨. **ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ**ತಿ ಅತೀತಾನಾಗತಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ಗಾಹಸ್ಸ ದಳ್ಹತಾಯ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ। **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು** ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ಬಲವತಾ ತಣ್ಹಾದಿಗಾಹೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾವೀಥಿಂ ಪಟಿಪಾದೇತುಂ **ಕಿಲಮನ್ತಾನಂ** ವಿನೇಯ್ಯಾನಂ **ವಸೇನ**।

ಅಜ್ಝತ್ತಾನಿಚ್ಚಾತೀತಾನಾಗತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಯಮಕವಗ್ಗೋ

೧-೪. ಪಠಮಪುಬ್ಬೇಸಮ್ಬೋಧಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩-೧೬. ದ್ವೀಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ಆಯತನಾನಂ ವಸೇನ ದೇಸನಾ ಏಕರಸಾವಾತಿ **“ಪಠಮದುತಿಯೇಸೂ”**ತಿ ಏಕಜ್ಝಂ ಪದುದ್ಧಾರೋ ಕತೋ। ಆಹಿತೋ ಅಹಂಮಾನೋ ಏತ್ಥಾತಿ ಅತ್ತಾ, ಅತ್ತಭಾವೋ। ಅತ್ತಾನಮಧಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ, ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ತತ್ಥ ಭವಾನಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ, ತೇಸಂ **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಂ**। ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ನಾಮ ಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತಂ , ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಂ, ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತಂ, ವಿಸಯಜ್ಝತ್ತನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ। ತತ್ಥ ಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತಂ ಅಜ್ಝತ್ತೇ ಭವನ್ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕನ್ತಿ ಆಹ **“ಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತವಸೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನ”**ನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಅಜ್ಝತ್ತೇಸುಪಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಭಾವೋ ಅಧಿಕಸಿನೇಹವತ್ಥುತಾಯಾತಿ ಆಹ **“ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಅಧಿಮತ್ತಬಲವತಾಯಾ”**ತಿ। ಇದಾನಿ ತತ್ಥ ತಮತ್ಥಂ ಪಟಿಯೋಗಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಉದಾಹರಣವಸೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹೀ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। **ಬಾಹಿರಾನೀ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕತೋ ಬಹಿ ಭವಾನಿ।

ಪಠಮಪುಬ್ಬೇಸಮ್ಬೋಧಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫-೭. ಪಠಮನೋಚೇಅಸ್ಸಾದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭-೧೮. **ನಿಕ್ಖನ್ತಾ**ತಿ ಲೋಕತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ। ವಿಸಂಯುತ್ತಾ ಸಂಯೋಗಹೇತೂನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ **ನೋ ಸಂಯುತ್ತಾ। ನೋ ಅಧಿಮುತ್ತಾ**ತಿ ನ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಜಾತಾ। **ವಿಮರಿಯಾದೀ...ಪೇ॰... ಚೇತಸಾ**ತಿ ವಿಗತಕಿಲೇಸವಟ್ಟಮರಿಯಾದತಾಯ ನಿಮ್ಮರಿಯಾದೀಕತೇನ ಚಿತ್ತೇನ। **ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತಂ** ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಅಸ್ಸಾದಾದಿನೋ ಕಥಿತತ್ತಾ।

ಪಠಮನೋಚೇಅಸ್ಸಾದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮-೧೦. ಪಠಮಾಭಿನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೯-೨೨. **ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತಂ** ಅಭಿನನ್ದನಾನಂ ಉಪ್ಪಾದನಿರೋಧಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ। **ಅನುಪುಬ್ಬಕಥಾ**ತಿ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪದತ್ಥವಣ್ಣನಾ। **ನೇಸ**ನ್ತಿ ಸುತ್ತಾನಂ।

ಪಠಮಾಭಿನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಯಮಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಬ್ಬವಗ್ಗೋ

೧. ಸಬ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩. ಸಬ್ಬ-ಸದ್ದೋ ಪಕರಣವಸೇನ ಕತ್ಥಚಿ ಸಪ್ಪದೇಸೇಪಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ತತೋ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ ಅನವಸೇಸವಿಸಯೇನ ಸಬ್ಬ-ಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ "**ಸಬ್ಬಸಬ್ಬ**"ನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಯತನಭಾವಂ ಸಬ್ಬಂ **ಆಯತನಸಬ್ಬಂ,** ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತಸ್ಸ ಅವಿಸಯಾಭಾವತೋ **ನ ಅದ್ದಿಟ್ಠಮಿಧತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ**ತಿ। **ಇಧಾ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಇಧ ವಾ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ, ದಸ್ಸನಭೂತೇನ ಞಾಣೇನ ಅದಿಟ್ಠಂ ನಾಮ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಅನುಮಾನವಿಸಯಂ ನು ಖೋ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ "**ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತ**"ನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಮ್ಪಿ ಅವಿಞ್ಞಾತಂ ತಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥೀತಿ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅವಿಞ್ಞಾತಂ ನತ್ಥಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅತೀತಮೇವ ಞೇಯ್ಯಂ ಗಹಿತಂ, ಅನಾಗತಂ ನು ಖೋ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ - "**ಅಜಾನಿತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಜಾನಿತುಂ ಞಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ನಾಮ ತಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "**ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಸೀ**"ತಿಆದಿ।

ಸಕಲಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ **ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ದ್ವಾರಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಭೂತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಯಸ್ಮಾ ಛಸುಪಿ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಗಹಿತೇಸು ಪದೇಸಸಬ್ಬಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಪಞ್ಚಾರಮ್ಮಣಮತ್ತ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪದೇಸಸಬ್ಬಂ ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ ತಸ್ಸ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ಏಕದೇಸಸ್ಸ ಅಸಙ್ಗಣ್ಹನತೋ। ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ ಆಯತನಸಬ್ಬಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾನಂ ಅಸಙ್ಗಣ್ಹನತೋ। ಆಯತನಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಆಯತನಸಬ್ಬೇನ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಾವ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾ, ನ ಲಕ್ಖಣಪಣ್ಣತ್ತಿಯೋ, ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಬುದ್ಧಞಾಣವಿಸಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ತಸ್ಮಾ "ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ ನ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ "**ಕಸ್ಮಾ...ಪೇ॰... ನತ್ಥಿತಾಯಾ**"ತಿ ಸಬ್ಬಂ

ಞಾತಾರಮ್ಮಣೇನೇವ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಕತಂ। “ಆಯತನಸಬ್ಬೇಪಿ ಇಧ ವಿಪಸ್ಸನುಪಗಧಮ್ಮಾವ ಗಹೇತಬ್ಬಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯನಿದ್ದೇಸವಸೇನಪಿ ಸಮ್ಮಸನಚಾರಸ್ಸೇವ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ “ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ “ಅಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ। **ವಾಚಾಯ ವತ್ತಬ್ಬವತ್ಥುಮತ್ತಕಮೇವಾ**ತಿ ವಞ್ಝಾಪುತ್ತಗಗನಕುಸುಮಾದಿವಾಚಾ ವಿಯ ಏತಸ್ಸ ವಾಚಾಯ ಕೇವಲಂ ವತ್ತಬ್ಬವತ್ಥುಕಮೇವ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಅತ್ಥೋ, ವಚನಮತ್ತಕಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ । **ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂ**ತಿ ವಿಘಾತಾಪಜ್ಜನಂ ಕೇನ ಹೇತುನಾ। **ಯಥಾ ತಂ ಅವಿಸಯಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಕೋಚಿ ಅವಿಸಯೇ ವಾಯಮನ್ತೋ, ಏವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಪಾಳಿಯಂ “ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂ”ತಿ ವುತ್ತಕಾರಣಮೇವ ಉಪನಯನವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಥಾ ತ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಾರಣೋಪನಯನಞ್ಚ ಕಾರಣಮೇವಾತಿ **“ಯಥಾತಿ ಕಾರಣವಚನ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನೇವಾಹ **“ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅವಿಸಯೇ”**ತಿಆದಿ।

ಸಬ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪. ಸಬ್ಬಸ್ಸಾತಿ ದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಸ್ಸ। **ಪಹಾನಾಯಾ**ತಿ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಛನ್ದರಾಗಪಹಾನವಸೇನ ಪಜಹನಾಯ। **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಫಸ್ಸಂ। **ಮೂಲಪಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಮೂಲಭೂತಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ, ಸಹಜಾತವೇದನಾಯ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಭಾವೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। **ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ಅಪದೇಸೇನ “ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಮೂಲಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ”ತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮನೋ**ತಿ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಂ ಮನೋದ್ವಾರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। **ಆರಮ್ಮಣ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ। **ಸಹಾವಜ್ಜನಕಜವನ**ನ್ತಿ ಸಹಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನಕಂ ಜವನಂ। ತಂಪುಬ್ಬಕತ್ತಾ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಫಸ್ಸವೇದನಾನಂ ಮೂಲಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಸಬ್ಬೇಸ್ವೇವ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀಸು ವುತ್ತಿತ್ತಾ ತದನುರೂಪತೋ **“ಭವಙ್ಗಸಹಜಾತೋ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಹಾವಜ್ಜನವೇದನಾಯ ಜವನವೇದನಾ** “ವೇದಯಿತ”ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, **ಭವಙ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯ** ಪನ ವೇದನಾಯ ಗಹಣೇ **ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಭವಙ್ಗತೋ ಅಮೋಚೇತ್ವಾ** ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಆವಜ್ಜನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನಂ **ಭವಙ್ಗಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯಾ ಪನೇತ್ಥ ದೇಸನಾ**ತಿ ಯಾ ಏತ್ಥ “ಪಹಾನಾಯಾ”ತಿಆದಿನಾ ಪವತ್ತದೇಸನಾ ಸತ್ಥು ಅನುಸಿಟ್ಠಿ ಆಣಾ। **ಅಯಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ನಾಮ** ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪಕಾರತೋ ಞಾಪನತೋ। ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಗ್ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬೇ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾ ಗಹಿತಾ, ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಪನ ಕತಮಾತಿ ವಿಚಾರಣಾಯ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಾ ಪನೇತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅಭಿಞ್ಞಾಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫. ಅಭಿಞ್ಞಾತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ। ಯ-ಕಾರಲೋಪವಸೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ “ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ”ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮, ೪೦೫; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೪) ವಿಯ, ತಥಾ “ಪರಿಞ್ಞಾ”ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। **ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಆಯತನಸಬ್ಬಂ। ತಞ್ಹಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। **ಅಭಿಜಾನಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ**ತಿ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ। **ಪಜಹನತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಜಹನಾಯ।

ಅಭಿಞ್ಞಾಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಠಮಅಪರಿಜಾನನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯. “ಅಭಿಜಾನ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಏತ್ಥ ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇತಿ ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ। ತೇನೇತ್ಥ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತಂ।

ಪಠಮಅಪರಿಜಾನನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದುತಿಯಅಪರಿಜಾನನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭. ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ರೂಪಾಯತನಮೇವಾತಿ ಆಹ **“ಹೇಟ್ಠಾ ಗಹಿತರೂಪಮೇವಾ”**ತಿ। **ಇಧ ಅನಾಪಾಥಗತಂ** “ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಹೇಟ್ಠಾ ಆಪಾಥಗತಮ್ಪಿ ಅನಾಪಾಥಗತಮ್ಪಿ ಗಹಿತಮೇವ** “ಯೇ ಚ ರೂಪಾ”ತಿ ಅನವಸೇಸತೋ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ತೇ ಹಿ** ವೇದನಾಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಾ **ಸಹ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬತ್ತಾ**। ತಥಾ ಹಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ತೇಹಿ ಏಕುಪ್ಪಾದಂ ಏಕವತ್ಥುಕಂ ಏಕನಿರೋಧಂ ಏಕಾರಮ್ಮಣಮೇವ। **ಸೇಸಪದೇಸೂ**ತಿ ಸೇಸೇಸು “ಯಞ್ಚ ಸೋತಂ ಯೇ ಚ ಸದ್ದಾ”ತಿಆದಿನಾ ಆಗತೇಸು ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ಪಞ್ಚಸು, ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ಛಸುಪಿ ಪದೇಸು। **ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ಯ್ವಾಯಂ “ಹೇಟ್ಠಾ ಗಹಿತರೂಪಮೇವ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ”ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ಏಸೋ ಏವ ತತ್ಥಪಿ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾನಯೋ।

ದುತಿಯಅಪರಿಜಾನನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಆದಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೮. ಗಯಾನಾಮಿಕಾಯ ನದಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಪವತ್ತೋ ಗಾಮೋ ಗಯಾ ನಾಮ, ತಸ್ಸಂ **ಗಯಾಯಂ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। ಗಯಾಗಾಮಸ್ಸ ಹಿ ಆಸನ್ನೇ ಗಯಾಸೀಸನಾಮಕೇ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೇ ಭಗವಾ ತದಾ ವಿಹಾಸಿ। ತೇನಾಹ **“ಭಗವಾ ತತ್ಥ ವಿಹರತೀ”**ತಿ।

ತತ್ರಾತಿ “ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ”ತಿ ಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ, ಯಥಾ ಚಾಯಂ ದೇಸನಾ ತೇಸಂ ಸಪ್ಪಾಯಾ ಜಾತಾ, ತತ್ರ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥದ್ವಯೇ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೇ **ಅಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ** ಸಮುದಾಗಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಕಥಾ। **ಇತೋ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪತೋ। **ಕಿರಾ**ತಿ ಅನುಸ್ಸವನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಪಾರಮಿತಾಪರಿಭಾವನಾಯ **ಪರಿಪಾಕಗತೇ। ಞಾಣೇ**ತಿ ಬೋಧಿಞಾಣೇ। **ಕನಿಟ್ಠಪುತ್ತೋ** ವೇಮಾತಿಕಭಾತಾ ಭಗವತೋ। **ವೇಳುಭಿತ್ತಿಕುಟಿಕಾಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ** ಬಹಿದ್ಧಾ, ಅನ್ತೋ ಪನ ಪಟಸಾಣೀಹಿ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ। **ಪುಞ್ಞಚೇತನಂ ಅನ್ತೋ** ಅಬ್ಭನ್ತರೇ **ಪವೇಸೇತಿ**। ಭಗವಾಪಿ ತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋತಿ ಕತ್ವಾ **“ಅಞ್ಞೇ ತಯೋ ಪುತ್ತಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅವಿಪ್ಪಕಿರಿತ್ವಾ**ತಿ ಪರಾಜಯೇನ ಅವಿಪ್ಪಕಿರಿಯ ಅಪಲಾಯಿತ್ವಾ। **ಪಿದಹೀ**ತಿ ದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮೀತಿ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। **ಸಚ್ಚವಾದಿತಾಯ ಗಣ್ಹಿಂಸೂ**ತಿ ರಾಜಕುಲಸ್ಸ ಸಚ್ಚವಾದಿತಾಯ ಅತ್ತನೋ ವರಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು।

ವಿನಿವತ್ತಿತುನ್ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ನಿವತ್ತಿತುಂ। **ಅನ್ತರಾ**ತಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಏವ ಮತಾ। ಅಟ್ಠವೀಸತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ **ಉಸಭಂ** ನಾಮ। **ಉಸಭೇ** ಅಟ್ಠವೀಸತಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣೇ ಠಾನೇ। **ದಾನಗ್ಗೇ ಬ್ಯಾವಟೋ**ತಿ ಪಸುತೋ।

ಸೋತಿ ಭಗವಾ। ತಥಾರೂಪಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಯಥಾ ದೇಸನಾಯ ಗಹಿತೋ ಅತ್ಥೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ವಿಭೂತೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತೇನಾಹ **“ಇಮೇಸಂ…ಪೇ… ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ”**ತಿ। **ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಚಿರಕಾಲಪರಿಚಿತಾದಿತ್ತಅಗ್ಗಿಕಾನಂ ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯದೇಸನಾವ ಸಪ್ಪಾಯಾತಿ ನಿಚ್ಛಯಮಕಾಸಿ। **ಪದಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಪದೀಪಿತಂ ಏಕಾದಸಹಿ ಅಗ್ಗೀಹಿ ಏಕಜಾಲೀಭೂತಂ। ತೇನಾಹ **“ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತ”**ನ್ತಿ। **ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತಂ** ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಏಕಾದಸಹಿ ಅಗ್ಗೀಹಿ ಆದಿತ್ತಭಾವೇನ ದುಕ್ಖಮತಾಯ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಕಥಿತತ್ತಾ।

ಆದಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅದ್ಧಭೂತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೯. ಅಧಿಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥೋ ಅದ್ಧಸದ್ದೋತಿ ಆಹ **“ಅದ್ಧಭೂತನ್ತಿ ಅಧಿಭೂತ”**ನ್ತಿಆದಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಅದ್ಧಭೂತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಮುಗ್ಘಾತಸಾರುಪ್ಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೦. ಮಞ್ಞಿತಂ ನಾಮ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠೀಹಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿತಂ। ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಮಞ್ಞಿತನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮಞ್ಞಿತಂ, ತಸ್ಸ ಸಮುಗ್ಘಾತೋ ಸೇತುಘಾತೋ, ತದಾವಹಂ **ಸಬ್ಬಮಞ್ಞಿತಸಮುಗ್ಘಾತಸಾರುಪ್ಪಂ**। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ “ಮಞ್ಞಿತಂ ನಾಮ ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಏವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನಾಞ್ಞಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ ದುತಿಯನಯೋ ವುತ್ತೋ। **ಅನುಚ್ಛವಿಕನ್ತಿ** ಅನುರೂಪಂ ಅವಿಲೋಮಂ। **ಇಧಾತಿ** ಇಧೇವ ಸಾಸನೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ತದಭಾವತೋ। “ತಣ್ಹಾ-ಮಾನದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞಿತಾನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಮಞ್ಞಿತತ್ತಯಂ ಸಪರಸನ್ತಾನೇಸು ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಚಕ್ಖುಂ ಅಹನ್ತಿ ವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ “ಚಕ್ಖುಂ ಅಹ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಜ್ಝತ್ತವಿಸಯಂ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞಿತಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತಿ ಅತ್ತಾಭಿನಿವೇಸಾಹಂಕಾರದೀಪನತೋ। “ಮಮ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞಿತಂ ಮಾನಮಞ್ಞಿತಮ್ಪಿ ವಾ, ಪರಿಗ್ಗಹಮುಖೇನಪಿ ಸೇಯ್ಯಾದಿತೋ ಮಾನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಮಞ್ಞಿತವಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಹನ್ತಿ** ಅತ್ತಾವ, ಸೋ ಚ ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ತದಧೀನವುತ್ತಿತ್ತಾ “ಪರೋ”ತಿ ನ ಮಞ್ಞತಿ। **ಮಮ ಕಿಞ್ಚನಪಲಿಬೋಧೋ ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ** ಸತಿ ಲಬ್ಭನತೋ, ಅಸತಿ ನ ಮಞ್ಞತಿ ತಥಾಮಞ್ಞಿತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಘಾತತೋ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಹಂ ಚಕ್ಖುತೋ ನಿಗ್ಗತೋತಿ “ಅಹ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಅಯಂ ಸತ್ತೋ ಚಕ್ಖುತೋ ನಿಗ್ಗತೋ ತತ್ಥ ಸುಖುಮಾಕಾರೇನ ಉಪಲಬ್ಭನತೋ। **ಮಮ ಕಿಞ್ಚನಪಲಿಬೋಧೋ ಚಕ್ಖುತೋ ನಿಗ್ಗತೋ** ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಏವ ಉಪಲಬ್ಭನತೋ । ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ಥ **ಪರೋತಿ** ಪರೋ ಸತ್ತೋ। **ಮಮ ಚಕ್ಖೂತಿ ನ ಮಞ್ಞತಿ** ಯಸ್ಸ ತಂ ಚಕ್ಖು, ತಸ್ಸ “ಅಹ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ। **ಮಮತ್ತಭೂತನ್ತಿ** ಮಮ ಕಾರಣಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಏವಮೇತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚಕ್ಖುರೂಪ-ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣ-ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸ-ಸುಖದುಕ್ಖಾದುಕ್ಖಮಸುಖವಸೇನ ಸತ್ತ ವಾರಾ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ, ತಥಾ ಸೋತದ್ವಾರಾದೀಸೂತಿ ಛ ಸತ್ತಕಾ ದ್ವೇಚತ್ತಾಲೀಸ। ಪುನ ಸಕ್ಕಾಯವಸೇನ “ಸಬ್ಬಂ ನ ಮಞ್ಞತೀ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ತೇಚತ್ತಾಲೀಸ। ಪುನ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ “ಲೋಕೋ”ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ “ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ಉಪಾದಿಯತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ **ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಠಾನೇಸು ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। “ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸಾಧಿಕಸತೇಸೂ”ತಿ ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಲಿಖನ್ತಿ, ಸಾ ಚ ಪಮಾದಲೇಖಾ।

ಸಮುಗ್ಘಾತಸಾರುಪ್ಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಠಮಸಮುಗ್ಘಾತಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧. **ಉಪಕಾರಭೂತಾ** ತದಾವಹತ್ತಾ। **ತತೋತಿ** ಮಞ್ಞಿತಾಕಾರತೋ। ತನ್ತಿ ಮಞ್ಞನಾವತ್ಥುಂ। **ಅಞ್ಞೇನಾಕಾರೇನಾತಿ** ಯಥಾ ಮಞ್ಞತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಆಕಾರತೋ, ಅಞ್ಞೇನ ಅನಿಚ್ಚಾದಿನಾ ಆಕಾರೇನ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞಥಾಭಾವಂ ವಿಪರಿಣಾಮನ್ತಿ** ಉಪ್ಪಾದವಯತಾಯ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವಂ ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಚ ದ್ವೇಧಾ ವಿಪರಿಣಾಮೇತಬ್ಬಂ। ತಂ **ಉಪಗಮನೇನ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀ**, ಏವಂಭೂತೋ **ಹುತ್ವಾಪಿ** ಜೀರಣಭಿಜ್ಜನಸಭಾವೇಸು। **ಭವೇಸು ಸತ್ತೋ ಲೋಕೋ** ಉಪರಿಪಿ **ಭವಂಯೇವ ಅಭಿನನ್ದತಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ಗಹಿತಮೇವ ಸಙ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾತಿ** “ಚಕ್ಖುಂ ನ ಮಞ್ಞತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಗಹಿತಮೇವ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಾತಿ ಖನ್ಧಾದಿಪರಿಯಾಯೇನ ಏಕತೋ

ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನಪಿ ಮಞ್ಞನಾವತ್ಥುಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅವಸಾನೇ “ತತೋ ತಂ ಹೋತೀ”ತಿ ವುತ್ತಪದೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಅಟ್ಠ ಅಟ್ಠ ಹೋನ್ತೀತಿ “**ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಠಾನೇಸೂ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಠಮಸಮುಗ್ಘಾತಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದುತಿಯಸಮುಗ್ಘಾತಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧. **ದಸ್ಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಲಕ್ಖಣೇ ಅಯಂ **ತ್ವಾ**-ಸದ್ದೋ, ಹೇತುಮ್ಹಿ ವಾ। ಅನಾದಿಸತ್ತಸನ್ತಾನಗತಗಾಹತ್ತಯಲಕ್ಖಿತಾ ಹಿ ಸತ್ಥು, ತಿಪರಿವಟ್ಟದೇಸನಾ ತಂನಿಮಿತ್ತಂ ಯಾವದೇವ ತಪ್ಪಹಾನಾಯ ಪವತ್ತಿತಭಾವತೋ। ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ “**ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ಕಥಿತಾ**”ತಿ।

ದುತಿಯಸಮುಗ್ಘಾತಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಬ್ಬವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಜಾತಿಧಮ್ಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೩೨-೪೧. **ನಿಬ್ಬತ್ತನಸಭಾವ**ನ್ತಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಸಭಾವಂ। ಉಪ್ಪಾದಾನನ್ತರಂ ಬುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಜೀರಣಸಭಾವಂ**। ಯತ್ಥ ಚಕ್ಖಾದಯೋ, ತತ್ಥೇವ ವಿಸಭಾಗಸಮುಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣೇನ ಬ್ಯಾಧಿನೋ **ಉಪ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಬ್ಯಾಧಿಸಭಾವಂ**। **ಮರಣಸಭಾವ**ನ್ತಿ ವಿನಾಸಸಭಾವಂ। **ಸೋಕಸಭಾವ**ನ್ತಿ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದಿನಾ ಡಯ್ಹಮಾನದುಕ್ಖಸಭಾವಂ। **ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಸಭಾವ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನಸಭಾವಂ।

ಜಾತಿಧಮ್ಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಬ್ಬಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೨-೫೧. **ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ ಆಗತಾ** ವಿಸಯವಸೇನ ತಬ್ಬಿಸಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಜೋತಿತತ್ತಾ। **ಇತರಾ ದ್ವೇ** ತೀರಣಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಪಿ ಆಗತಾ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ತಾಸಂ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮವಿಸಯತ್ತಾ ಞಾಣಸ್ಸ ಚ ತೀರಣಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಸಮ್ಭವತೋ। ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಪದೇ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾವ ಆಗತಾ, ಪಹಾತಬ್ಬಪದೇ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾವ ಆಗತಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇತರಾಪಿ ದ್ವೇ ಗಹಿತಾಯೇವ** ತಾಹಿ ವಿನಾ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। **ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕಾತಬ್ಬಂ** ಆರಮ್ಮಣತೋ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನೇನ। **ಅವುತ್ತಾಪಿ ಗಹಿತಾಯೇವ** ಪರಿಜಾನನಸ್ಸ ಯಾವದೇವ ಪಹಾನತ್ಥತ್ತಾ। ಏಕಸಭಾವೇನ ವಿನಾಭಾವೋ **ಅನೇಕಗ್ಗಟ್ಠೋ**। ಉಪಸಟ್ಠರೋಗೇನ ವಿಯ ಅನ್ತೋ ಏವ ಅಭಿಹತಸಬ್ಬತಾ **ಉಪಹತಟ್ಠೋ**।

ಸಬ್ಬಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮೋ ಪಣ್ಣಾಸಕೋ।

೬. ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೫೩-೬೨. ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಂ ತಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಸಮ್ಮೋಹೋ। ಅವಿನ್ದಿಯಂ ವಿನ್ದತಿ, ವಿನ್ದಿಯಂ ನ ವಿನ್ದತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವಿಜ್ಜಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖೋವ **ಅವಿಜ್ಜಾ**। ವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಅನವಸೇಸತೋ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಹೀಯತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ವಿಜ್ಜಾತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾ"**ತಿ ಆಹ। ನ ಕೇವಲಂ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನೇವ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನಂ, ಅಥ ಖೋ ಇತರಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನಪೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ದುಕ್ಖಾ...ಪೇ॰... ಪಹೀಯತಿಯೇವಾ"**ತಿ ಆಹ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾ**ತಿ ಉಪರಿಸುತ್ತನ್ತೇ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತತೋ ಅಪರೇಪಿ ತಂಅತ್ಥಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಕಥಿತಸುತ್ತನ್ತೇಪಿ। ತಾನಿಪಿ ಹಿ ತಥಾ ಬುಜ್ಝನಕಪುಗ್ಗಲಾನಮಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಾನೀತಿ।

ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಮಿಗಜಾಲವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಮಿಗಜಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೩. ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ವುತ್ತಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಭೂತಾ"**ತಿ। **ಕಮನೀಯಾ**ತಿ ಕಾಮೇತಬ್ಬಾ। ಮನಂ ಅಪ್ಪಾಯನ್ತೀತಿ **ಮನಾಪಾ**ತಿ ಆಹ **"ಮನವಡ್ಢನಕಾ"**ತಿ। ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಸಭಾವಾ **ಪಿಯರೂಪಾ**। **ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ**ತಿ ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ। ಆಲಮ್ಬಿತಬ್ಬತಾ ಏವ ಚೇತ್ಥ ಉಪಸಂಹಿತತಾತಿ **"ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಾ ನನ್ದೀ **ತಣ್ಹಾನನ್ದೀ,** ನ ತುಟ್ಠಿನನ್ದೀಯೇವ "ನನ್ದಿಂ ಚರತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಗಾಮನ್ತ**ನ್ತಿ ಗಾಮಸಮೀಪಂ। **"ಅನುಪಚಾರಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ **"ಯತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿನಾ।

ಏತ್ಥಾತಿ ಯಥಾನೀಹತೇ ಪಾಠೇ। **"ಇಮಂ ಏಕಂ ಪರಿಯಾಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ ತಸ್ಸ "ಪನ್ತಾನೀ"ತಿಪದೇನ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ। **ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಪ್ಪ**-ಸದ್ದೋ ಅಭಾವತ್ಥೋ।

ಪಠಮಮಿಗಜಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸಮಿದ್ಧಿಲೋಕಪಞ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೮. ಆಯಾಚನಸುತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಮಿಗಜಾಲವಗ್ಗೇ ದುತಿಯಸುತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। ಪಠಮಸುತ್ತೇ ಪನ ದುತಿಯಕವಿಹಾರಾದಿಭಾವೋ ವುತ್ತೋತಿ।

ಸಮಿದ್ಧಿಲೋಕಪಞ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಉಪಸೇನಆಸೀವಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೯. ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಪಾರುಪನಸ್ಸ ಸಿಥಿಲಕರಣೇನ ವೀಮಂಸತೋ ಮೋಚೇತ್ವಾ। **ಲೇಣಚ್ಛಾಯಾಯಾ**ತಿ ಪುರಿಮದಿಸಾಯ ಲೇಣಚ್ಛಾಯಾಯಂ। **ಪತಿತ್ವಾ**ತಿ ಲೇಣಚ್ಛದನತೋ ಭಸ್ಸಿತ್ವಾ। **ಫುಟ್ಠವಿಸೋ**ತಿ ಚತೂಸು ಆಸೀವಿಸೇಸು ಸೋ ಫುಟ್ಠವಿಸೋ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪರಿಯಾದಿಯಮಾನಮೇವಾ**ತಿ ಖೇಪೇನ್ತಮೇವ, ವಿನಾಸೇನ್ತಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಪರಿಚ್ಛೇದಾನುರೂಪಂ। **ಅಞ್ಞಥಾಭಾವ**ನ್ತಿ ವಡ್ಢಭಾವಾದಿಪಕತಿಜಹನಂ। **ಸಭಾವವಿಗಮೋ**ತಿ ವಿನಾಸೋ।

ಉಪಸೇನಆಸೀವಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಪವಾಣಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೦. **ರೂಪಂ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕರೋತಿ** ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ। **ರೂಪರಾಗ**ನ್ತಿ ನೀಲಾದಿಭೇದೇ ರೂಪಧಮ್ಮೇ ರಾಗಂ। **ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕರೋತಿ** "ಅಯಂ ಮೇ ರಾಗೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ"ತಿ। ಏತೇನ ಸೇಕ್ಖಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಕಥಿತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಉಪವಾಣ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿ। **ರೂಪರಾಗಂ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕರೋತಿ** "ನತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪೇಸು ರಾಗೋ"ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಸೇಕ್ಖಾನಂ ಹಾಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ।

ಉಪವಾಣಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಠಮಛಫಸ್ಸಾಯತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೧. **ಫಸ್ಸಾಕರಾನ**ನ್ತಿ ಛನ್ನಂ ಫಸ್ಸಾನಂ ಆಕರಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಾನಂ, ಚಕ್ಖಾದೀನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಟ್ಠೋ ನಾಮ ಅಹನ್ತಿ ವದತಿ,** ಯೋ ಛನ್ನಂ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಂ ಸಮುದಯಾದಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಸೋ ವುಸಿತವಾ, ಇತರೋ ಅವುಸಿತವಾ ಅಹಞ್ಚ ತಾದಿಸೋತಿ। **ಅಯಮೇವಾ**ತಿ ಅಯಂ ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ "ನೇತಂ ಮಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ತಿಣ್ಣಂ ಗಾಹಾನಂ ಅಭಾವೋ ಏವ।

ಪಠಮಛಫಸ್ಸಾಯತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದುತಿಯಛಫಸ್ಸಾಯತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೨. **ಅಪುನಬ್ಭವೋ**ತಿ ಪುನಬ್ಭವಾಭಾವೋ।

೧೧. ತತಿಯಛಫಸ್ಸಾಯತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೩. ಪನಸ್ಸಸನ್ತಿ ಏಕಂಸೇನ ನಟ್ಠೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಅತಿನಟ್ಠೋ"**ತಿ, ಧುರತೋ ಏವ ನಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತಿಯಛಫಸ್ಸಾಯತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮಿಗಜಾಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಗಿಲಾನವಗ್ಗೋ

೧-೫. ಪಠಮಗಿಲಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೪-೭೮. **ಅಪ್ಪಞ್ಞಾತೋ**ತಿ ನಾಮಗೋತ್ತತೋ ಚೇವ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಚ ಅಪ್ಪಞ್ಞಾತೋ ಅವಿಸ್ಸುತೋ। ಥೇರಮಜ್ಝಿಮಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತತಾಯ **ನವೋ**।

ಪಠಮಗಿಲಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ದುತಿಯಅವಿಜ್ಜಾಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೦. ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಅಭಿನಿವಿಸನಂ **ಅಭಿನಿವೇಸೋ,** ಸೋ ಏವ ಧಮ್ಮಸಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರತೋ ಆಮಸನತೋ **ಪರಾಮಾಸೋ,** ಸೋ ಏವ **ಗಾಹೋ।** ತೇನ ಅಭಿನಿವೇಸಪರಾಮಾಸಗ್ಗಾಹೇನ **ಗಣ್ಹಿತುಂ ನ ಯುತ್ತಾ** ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವತ್ತಾ। ಸಙ್ಖಾರಾ ಏವ ಪವತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಭಾವತೋ **ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಾನಿ।** ಯೋ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಅಪರಿಞ್ಞಾತಾಭಿನಿವೇಸೇನ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ ಅತ್ತಾಕಾರೋ, ಸೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಞ್ಞೋ ಅನತ್ತಾಕಾರೋ, **ತತೋ ಅಞ್ಞತೋ ಪಸ್ಸತಿ। ಪರಿಞ್ಞಾತಾಭಿನಿವೇಸೋತಿ** ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಞಾತಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸೋ। **ಪರಿಞ್ಞಾತಾಭಿನಿವೇಸೋತಿ** ವಾ ಪರಿಞ್ಞಾತವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸೋ। **ವಿಪಸ್ಸನಾತಿ** ಅರೂಪಸತ್ತಕವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪರಿಜಾನಿತಬ್ಬಾ।

ದುತಿಯಅವಿಜ್ಜಾಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಮ್ಬಹುಲಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧. **ಕೇವಲನ್ತಿ** ಇತರಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಅವೋಮಿಸ್ಸಂ।

೧೦. ಫಗ್ಗುನಪಞ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೩. ತಣ್ಹಾಯ ಪಹೀನಾಯ ದಿಟ್ಠಿಮಾನಾಪಿ ಪಹೀನಾ ಏವಾತಿ “**ತಣ್ಹಾಪಪಞ್ಚಸ್ಸ ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಛಿನ್ನಪಪಞ್ಚೇ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಧ ಸತ್ತವೋಹಾರೋ ಚಕ್ಖಾದೀಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಏವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಾನಞ್ಚ ವೋಹಾರೋ ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಸನ್ನಿಸ್ಸಯೇನೇವ, ನಾಞ್ಞಥಾತಿ **ಅತಿಕ್ಕನ್ತಬುದ್ಧೇಹಿ ಪರಿಹರಿತಾನಿ ಚಕ್ಖುಸೋತಾದೀನಿ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ** “ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಭನ್ತೇ”ತಿಆದಿನಾ। **ಚಕ್ಖುಸೋತಾದಿವಟ್ಟಂ** ವಟ್ಟೇ ಪವತ್ತೇಯ್ಯ।

ಫಗ್ಗುನಪಞ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಗಿಲಾನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಛನ್ನವಗ್ಗೋ

೧. ಪಲೋಕಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೪. **ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತಂ,** ತಞ್ಚ ಪರಿಯಾಯೇನ, ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣೇ ಕಥಿತೇ ಇತರಲಕ್ಖಣಾನಿ ಕಥಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ ಬ್ಯಭಿಚಾರಭಾವತೋ।

೨. ಸುಞ್ಞತಲೋಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೫. ಅತ್ತನೋ ಇದನ್ತಿ **ಅತ್ತನಿಯನ್ತಿ** ಆಹ “**ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕೇನಾ**”ತಿ।

೩. ಸಂಖಿತ್ತಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೬. **ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗೇ ಖನ್ಧವಸೇನ ಆಗತಂ, ಇಧ ಆಯತನವಸೇನಾತಿ ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ।

೪. ಛನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೭. ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಂ,** ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ। **ಜೀವಿತಹಾರಕಸತ್ಥಂ** ಜೀವಿತಸ್ಸ ಹರಣತೋ, ಸತ್ತಾನಞ್ಚ ಸಸನತೋ ಹಿಂಸನತೋ । **ಪರಿಚರಿತೋತಿ** ಪಯಿರುಪಾಸಿತೋ। ತೇನ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಅನುಪವಜ್ಜನ್ತಿ ಪರೇಹಿ ನ ಉಪವದಿತಬ್ಬಂ। ತಂ ಪನೇತ್ಥ ಆಯತಿಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಭಾವತೋ **ಹೋತೀತಿ** ಆಹ **"ಅಪ್ಪವತ್ತಿಕ"**ನ್ತಿ। "ನೇತಂ ಮಮಾ"ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತೋ **ಅರಹತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ। ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಮೇವ ದೀಪೇನ್ತೋ ವದತಿ** ಅಕತಕಿಚ್ಚಭಾವದೀಪನೇನ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಥೇರೋ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಪಞ್ಹಂ ಅರಹತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ, "ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪನ ವದನ್ತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ನ ಕಥೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ "ಇದಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಕಿಲೇಸಪಸ್ಸದ್ಧೀತಿ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹವೂಪಸಮೋ। **ಭವತ್ಥಾಯ** ಪುನ ಭವತ್ಥಾಯ। **ಆಲಯನಿಕನ್ತಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನೇತಿ** ಭವನ್ತರೇ ಅಪೇಕ್ಖಾಸಙ್ಖಿತೇ ಆಲಯೇ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಚ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಅಸತಿ** ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾಯ। ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಅಞ್ಞಭವತೋ ಇಧಾಗಮನಂ **ಆಗತಿ ನಾಮ। ಚುತಿವಸೇನ ಗಮನನ್ತಿ** ಚವನವಸೇನ ಇತೋ ಗತಿ। ಅನುರೂಪಗಮನಂ ಗತಿ ನಾಮ ತದುಭಯಂ ನ ಹೋತಿ। ಚುತೂಪಪಾತೋ ಅಪರಾಪರಭವನವಸೇನ **ಚುತಿ,** ಉಪಪಜ್ಜನವಸೇನ **ಉಪಪಾತೋ,** ತದುಭಯಮ್ಪಿ ನ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪನ ಚುತೂಪಪಾತೇ ಅಸತಿ **ನೇವಿಧ** ನ ಇಧ ಲೋಕೇ। **ನ ಹುರಂ** ನ ಪರಲೋಕೇ ಹೋತಿ। ತತೋ ಏವ **ನ ಉಭಯತ್ಥ ಹೋತಿ। ಅಯಮೇವ ಅನ್ತೋ** ಅಯಂ ಇಧಲೋಕೇ ಪರಲೋಕೇ ಚ ಅಭಾವೋಯೇವ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಂ। **ಅಯಮೇವಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತೋ ಏವ - **ಏತ್ಥ** ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಾಠೇ ಪರಮ್ಪರಾಗತೋ ಪಮಾಣಭೂತೋ **ಅತ್ಥೋ।**

ಯೇ ಪನಾತಿ ಸಮ್ಮವಾದಿನೋ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಅನ್ತರಾಭವಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ** "ಏವಂ ಭವೇನ ಭವನ್ತರಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ। **ನಿರತ್ಥಕಂ** ಅನ್ತರಾಭವಸ್ಸ ನಾಮ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಭಾವತೋ। ಚುತಿಕ್ಖನ್ಧಾನನ್ತರಞ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖನ್ಧಾನಂಯೇವ ಪಾತುಭಾವೋ। ತೇನಾಹ **"ಅನ್ತರಾಭವಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋಯೇವಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಭಾವೋತಿ** ಅತ್ಥಿತಾ। **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಕಥಾವತ್ಥುಪ್ಪಕರಣೇ** (ಕಥಾ॰ ೫೦೫-೫೦೭) **ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋಯೇವ।** ಯದಿ ಏವಂ "ಅನ್ತರೇನಾ"ತಿ ಇದಂ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ **"ಅನ್ತರೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ವಿಕಪ್ಪತೋ ಅಞ್ಞಂ **ವಿಕಪ್ಪನ್ತರಂ,** ತಸ್ಸ ದೀಪನಂ "ಅನ್ತರೇನಾ"ತಿ ವಚನಂ। ನ ಅನ್ತರಾಭವದೀಪನಂ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಅನುಪಲಬ್ಭನತೋ ಪಯೋಜನಾಭಾವತೋ ಚ। ಯತ್ಥ ಹಿ ವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ, ತತ್ಥಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಭೂತಸ್ಸ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಸಹಭಾವೀನಞ್ಚ ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮ್ಭವೋತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಯೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇವಾತಿ ನಾಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ದೇಸದೂರತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ನೇವ ಇಧ ನ ಹುರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತದ್ವಯತೋ ಅಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇನ "ನ ಉಭಯ"ನ್ತಿ, ತತ್ಥಪಿ ನ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **"ಅನ್ತರೇನಾ"**ತಿ ವಾ "ವಿನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥೋ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಮಾ ನೇವಿಧ, ನ ಹುರಂ, ಉಭಯಂ ವಿನಾಪಿ ನೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಆಹರೀತಿ ಛಿನ್ನವಸೇನ ಗಣ್ಹಿ। ತೇನಾಹ **"ಕಣ್ಠನಾಳಂ ಛಿನ್ದೀ"**ತಿ। **ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋತಿ** ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ। **ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ** ದೀಘರತ್ತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಯಂ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತಭಾವತೋ। **"ಅನುಪವಜ್ಜಂ ಛನ್ನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸತ್ಥಂ ಆಹರಿತ"**ನ್ತಿ, **ಕಥೇಸೀತಿ** ಅಸೇಕ್ಖಕಾಲೇ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ।

ಇಮಿನಾತಿ "ಉಪವಜ್ಜಕುಲಾನೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ। **ಥೇರೋತಿ** ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ। **ಏವನ್ತಿ** ಏವಂ ಪುಬ್ಬಕಾಲೇಸು ಸಂಸಟ್ಠವಿಹಾರೀ ಹುತ್ವಾ ಇತೋ ಪಚ್ಛಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀತಿ ಆಸಙ್ಕನ್ತೋ ಪುಚ್ಛತಿ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಛನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫-೬. ಪುಣ್ಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೮೮-೮೯. ತನ್ತಿ ಚಕ್ಖುರೂಪದ್ವಯಂ। ತೇನಾಹ **"ಚಕ್ಖುಞ್ಚೇವ ರೂಪಞ್ಚಾ"**ತಿ। **ನನ್ದಿಸಮುದಯಾತಿ** ನನ್ದಿಯಾ ಸಮುದಯತಣ್ಹಾಯ ಸೇಸಕಾರಣೇಹಿ ನನ್ದಿಯಾ ಸಮುದಿತಿ ಸಮೋಧಾನಂ ನನ್ದಿಸಮುದಯೋ, ತಸ್ಮಾ ನನ್ದಿಸಮುದಯಾ। ತೇನಾಹ **"ತಣ್ಹಾಯ ಸಮೋಧಾನೇನಾ"**ತಿ। ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮೋಧಾನೇನ ಸಮುದಿತಿ ಪವತ್ತಿಯೇವಾತಿ ಸಹ ಸಮುದಯೇನ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ **"ವಟ್ಟಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ನಿರೋಧೂಪಾಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನಿರೋಧಸ್ಸ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ **"ವಿವಟ್ಟಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ"**ತಿ। ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿಆದೀಸು ಅಞ್ಞತರೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ - **"ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧೀ"**ತಿ।

ಚಣ್ಡಾತಿ ಕೋಧನಾ। **ದುಟ್ಠಾತಿ** ದೋಸವನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಿಬ್ಬಿಸಾತಿ** ಪಾಪಾ। **ಕಕ್ಖಳಾತಿ** ದಾರುಣಾ। **ಘಟಿಕಮುಗ್ಗರೇನಾತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಘಟಿಕಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತೇನ ರಸ್ಸದಣ್ಡೇನ। ಸತ್ತಾನಂ ಸಸನತೋ ಸತ್ಥಂ, ತತೋ ಏವ ಜೀವಿತಸ್ಸ ಹರಣತೋ ಹಾರಕಞ್ಚಾತಿ **ಸತ್ಥಹಾರಕಂ। ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ "ದಮೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ** ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ದಮನತೋ। **ಪಞ್ಞಾ "ದಮೋ"ತಿ ವುತ್ತಾ** ಕಿಲೇಸವಿಸೇವಿತಾನಂ ದಮನತೋ ವೂಪಸಮನತೋ। **ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ "ದಮೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ** ಕಾಯದ್ವಾರಾದೀಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಅಸಮಸ್ಸ ದಮನತೋ। **ಖನ್ತಿ "ದಮೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ** ಅಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ದಮನತೋ ವೂಪಸಮನತೋ। ತೇನಾಹ **"ಉಪಸಮೋತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನ"**ನ್ತಿ।

ಏತ್ಥಾತಿ ಸುನಾಪರನ್ತಜನಪದೇ। **ಏತೇ ದ್ವೇತಿ** ಅಯಂ ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋ ತಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠೋತಿ ಏತೇ ದ್ವೇ ಭಾತರೋ। **ಆಹಚ್ಚ ಅಟ್ಠಾಸಿ** ಉಳಾರಂ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಪೀತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। **ಸತ್ತ ಸೀಹನಾದೇ ನದಿತ್ವಾತಿ** ಮಮ್ಮಚ್ಛೇದಕಾನಮ್ಪಿ ಅಕ್ಕೋಸಪರಿಭಾಸಾನಂ ಖಮನೇ ಸನ್ತೋಸಾಭಾವದೀಪನಂ, ಪಾಣಿಪ್ಪಹಾರಸ್ಸ, ಲೇಡ್ಡುಪ್ಪಹಾರಸ್ಸ, ದಣ್ಡಪ್ಪಹಾರಸ್ಸ, ಸತ್ಥಪ್ಪಹಾರಸ್ಸ, ಜೀವಿತವೋರೋಪನಸ್ಸ, ಖಮನೇ ಸನ್ತೋಸಾಭಾವದೀಪನಞ್ಚಾತಿ ಏವಂ ಸತ್ತ ಸೀಹನಾದೇ ನದಿತ್ವಾ। ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವಸಿತತ್ತಾ ಪಾಳಿಯಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಅನುದ್ದೇಸಿಕಂ ಕತ್ವಾ **"ಸುನಾಪರನ್ತಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ವಿಹರತಿ"**ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ।

ಚತೂಸು ಠಾನೇಸೂತಿ ಅಬ್ಬುಹತ್ಥಪಬ್ಬತೇ, ಸಮುದ್ದಗಿರಿವಿಹಾರೇ, ಮಾತುಲಗಿರಿಮ್ಹಿ, ಮಕುಳಕಾರಾಮವಿಹಾರೇತಿ ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು। ತನ್ತಿ ಚಙ್ಕಮಂ ಆರುಯ್ಹ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಚಙ್ಕಮಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನತ್ಥಿ ಮಹತಾ ಸಮುದ್ದಪರಿಸ್ಸಯೇನ ಭಾವನಾಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಅನಭಿಸಮ್ಭುಣನತೋ। **ಉಪ್ಪಾತಿಕನ್ತಿ** ಉಪ್ಪಾತಕರಂ ಮಹಾಸಙ್ಖೋಭಂ ಉಟ್ಠಪೇತ್ವಾ। **ಸಮ್ಮುಖೇತಿ** ಅನಿಲಪದೇಸೇ। **ಪಟಿವೇದೇಸುನ್ತಿ** ಪವೇದೇಸುಂ।

ಆರದ್ಧಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಸ್ಸ ಕಾತುಂ ಪಥವೀಮಿತಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ। ಸಚ್ಚಬನ್ಧೇನ ಪಞ್ಚಸತಾನಿ ಪರಿಪೂರೇತುಂ **"ಏಕೂನಪಞ್ಚಸತಾನ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಗನ್ಧಕುಟಿನ್ತಿ** ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರೇ ಮಹಾಗನ್ಧಕುಟಿಂ।

ಸಚ್ಚಬನ್ಧನಾಮೋತಿ ಸಚ್ಚಬನ್ಧೇ ಪಬ್ಬತೇ ಚಿರನಿವಾಸಿತಾಯ "ಸಚ್ಚಬನ್ಧೋ"ತ್ವೇವ ಲದ್ಧನಾಮೋ। **ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣೀತಿ** ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಪರಿವಾರಂ ಅರಹತ್ತಂ ಅಧಿಗಚ್ಛಿ। ತೇನಾಹ **"ಮಗ್ಗೇನೇವಸ್ಸ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಆಗತಾ"**ತಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಮಹಾಜನಾ ಕೇಚಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾ, ಕೇಚಿ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ, ಕೇಚಿ ಅನಾಗಾಮಿನೋ, ಕೇಚಿ ಅರಹನ್ತೋ ಅಹೇಸುಂ। ತತ್ಥಾಪಿ ಕೇಚಿ ತೇವಿಜ್ಜಾ, ಕೇಚಿ ಛಳಭಿಞ್ಞಾ, ಕೇಚಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಪ್ಪತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಬನ್ಧನಮೋಕ್ಖೋ ಜಾತೋ"**ತಿ। ಯೇ ಪನ ತತ್ಥ ಸರಣಗಮನಪಞ್ಚಸೀಲದಸಸೀಲಸಮಾದಾನೇನ ಲದ್ಧಾನುಗ್ಗಹಾ, ತೇಸಂ ದೇವತಾನಞ್ಚ ವಸೇನ **"ಮಹನ್ತಂ ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ ಅಹೋಸೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅರುಣಂ ಪನ ಮಹಾಗನ್ಧಕುಟಿಯಂಯೇವ ಉಟ್ಠಪೇಸಿ ದೇವತಾನುಗ್ಗಹತ್ಥಞ್ಚೇವ ಕುಲಾನುದಯಾಯ ಚ। **ಅಪಾಯಮಗ್ಗೇ ಓತಾರಿತೋ** "ಕೋಚಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಜಿತಾ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಪವತ್ತಿಸಂಹಾರಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನೇವಾಯಂ ಪಜಾ ಸನಾಥಾ ಹೋತಿ, ತಂ ಯುಞ್ಜತಿ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮೇ"ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೇಹಿ। **ಪರಿಚರಿತಬ್ಬಂ ಯಾಚಿ** "ಏತ್ಥ ಮಯಾ ಚಿರಂ ವಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ।

ಛಟ್ಠನ್ತಿ ಬಾಹಿಯಸುತ್ತಂ। ತಂ **ಉತ್ತಾನಮೇವ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ।

ಪುಣ್ಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭-೮. ಪಠಮಏಜಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೦-೯೧. ಏಜತಿ ಛಳಾರಮ್ಮಣನಿಮಿತ್ತಂ ಕಮ್ಪತೀತಿ **ಏಜಾ**। ತೇನಾಹ **"ಚಲನಟ್ಠೇನಾ"**ತಿ। **ಆಬಾಧನಟ್ಠೇನ** ಪೀಳನಟ್ಠೇನ। **ಅನ್ತೋ ದೋಸನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅನ್ತೋಚಿತ್ತೇ ಏವ ಪದುಸ್ಸನಟ್ಠೇನ। **ನಿಕನ್ತನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಛಿನ್ದನಟ್ಠೇನ। **ಹೇಟ್ಠಾ ಗಹಿತಮೇವಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಮಜ್ಝಿಮಸಮುಗ್ಘಾತಸಾರುಪ್ಪಸುತ್ತೇ ಆಗತಮೇವ। **ವುತ್ತನಯಮೇವ** ಮಜ್ಝಿಮಸಮುಗ್ಘಾತಸುತ್ತೇ।

ಪಠಮಏಜಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯-೧೦. ಪಠಮದ್ವಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೨-೯೩. **ದ್ವಯ**ನ್ತಿ ದುಕಂ। ಪಾಳಿಯಂ ಆಮೇಡಿತಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ"**ತಿ। **ಏವಮೇತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಭಾವೇನ ಏತಂ ಚಕ್ಖುರೂಪಞ್ಞಾತಿ ದ್ವಯಂ। **ಚಲತೀ**ತಿ ಅನವಟ್ಠಾನೇನ ಪಚಲತಿ। **ಬ್ಯಥತೀ**ತಿ ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಚ ಪವೇಧತಿ। **ಹೇತು ಚೇವ** ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತತ್ತಾ। **ಸಹಗತೀ**ತಿ ಸಹಪ್ಪವತ್ತಿ, ತಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬತ್ತಾ "ಸಙ್ಗತೀ"ತಿ ಫಸ್ಸೋ ವುತ್ತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಂಗಚ್ಛಮಾನಧಮ್ಮವಿಮುತ್ತಾ ಸಙ್ಗತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಥಾ ಸನ್ನಿಪಾತಸಮವಾಯಾ, ತೇಸಂ ವಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಫಸ್ಸೋ ತಥಾ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ತೇನಾಹ **"ಇಮಿನಾ"**ತಿಆದಿ।

ವತ್ಥೂತಿ ಚಕ್ಖು ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಾದಿಭಾವೇನ। **ಆರಮ್ಮಣ**ನ್ತಿ ರೂಪಂ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಾದಿಭಾವೇನ। **ಸಹಜಾತಾ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ** ವೇದನಾದಯೋ, ತೇ ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ। **ಅಯಂ ಹೇತೂ**ತಿ ಅಯಂ ತಿವಿಧೋ ಹೇತೂ। **ಫಸ್ಸೇನಾ**ತಿಆದೀಸು ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ – ಯಸ್ಮಾ ರೂಪಾರಮ್ಮಣೇ ಫಸ್ಸೇ ಅತ್ತನೋ ಫುಸನಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತೇ ಏವಂ ವೇದನಾ ಅನುಭವನಕಿಚ್ಚಂ, ಸಞ್ಞಾ ಸಞ್ಜಾನನಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಫಸ್ಸೇನ ಫುಟ್ಠಮೇವಾ"**ತಿಆದಿವುತ್ತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಇದಾನಿ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಫುಟ್ಠೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಚೇವ ಖನ್ಧಾ ಭಗವತಾ ಸಮತಿಂಸಾಯ ಆಕಾರೇಹಿ ವುತ್ತಾ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಆಹ **"ಕಥ"**ನ್ತಿಆದಿ। ರುಕ್ಖಸಾಖಾಸು ರುಕ್ಖವೋಹಾರೋ ವಿಯ ಏಕೇಕಧಮ್ಮೇಪಿ ಖನ್ಧವೋಹಾರೋ ಹೋತಿಯೇವ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ – "ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿ (ಯಮ॰ ಖನ್ಧಯಮಕ ೨)।

ಪಠಮದ್ವಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಛನ್ನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಳವಗ್ಗೋ

೧. ಅದನ್ತಅಗುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೪. **ಅದಮಿತಾ**ತಿ ದಮಂ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವಂ ಅನೀತಾ। **ಅಗೋಪಿತಾ**ತಿ ಸತಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ವತಿಯಾ ನ ರಕ್ಖಿತಾ। **ಅಪಿಹಿತಾ**ತಿ ಸತಿಕವಾಟೇನ ನ ಪಿಹಿತಾ। ಚತೂಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅನಾವರಣಮೇವಾಹ। ಅಧಿಕಂ ವಹನ್ತೀತಿ ಅಧಿವಾಹಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿವಾಹಾ **ದುಕ್ಖಾಧಿವಾಹಾ**। ನಿರಯೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಂ **ನೇರಯಿಕಂ**। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸೇಸಪಾಳಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಸಳೇವಾತಿ ಭ-ಕಾರಸ್ಸ ಸ-ಕಾರೋ, ಳ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। **ಯತ್ಥಾತಿ** ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ। **ಅನವಸ್ಸುತಾ ಅತಿನ್ತಾತಿ** ರಾಗೇನ ಅತೇಮಿತಾ।

ಅಸ್ಸಾದಿತನ್ತಿ ಅಸ್ಸಾದಂ ಇತಂ ಉಪಗತಂ। ತೇನಾಹ "**ಅಸ್ಸಾದವನ್ತ**"ನ್ತಿ। **ಸುಖದುಕ್ಖನ್ತಿ** ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಂ। ಅನ್ವಯತೀತಿ ಅನ್ವಯೋ, ಹೇತು। ಫಸ್ಸೋತಿ ಅನ್ವಯೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಫಸ್ಸನ್ವಯನ್ತಿ** ಆಹ - "**ಫಸ್ಸಹೇತುಕ**"ನ್ತಿ। "**ಅವಿರುದ್ಧ**"ಇತಿ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ।

ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾತಿ ತಣ್ಹಾದಿಸಮಧೂಪಸಂಹತಸಞ್ಞಾ। ತೇನಾಹ "**ಕಿಲೇಸಸಞ್ಞಾಯ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ**"ತಿ। ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾ,** ಇತರೀತರಾ ನರಾ। **ಪಪಞ್ಚಯನ್ತಾತಿ** ಸಂಸಾರೇ ಪಪಞ್ಚಂ ಚಿರಾಯನಂ ಕರೋನ್ತಾ। **ಸಞ್ಞಿನೋತಿ** ಗೇಹಸ್ಸಿತಸಞ್ಞಾಯ ಸಞ್ಞಾವನ್ತೋ। **ಮನೋಮಯಂ ವಿತಕ್ಕನ್ತಿ** ಕೇವಲಂ ಮನಸಾ ಸಮ್ಭಾವಿತಂ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಂ। **ಇರೀಯತೀತಿ** ಇರಿಯಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಇರೀಯತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ।

ಸುಟ್ಠು ಭಾವಿತೋತಿ ಸುಟ್ಠುಭಾವಂ ಸುಭಾವನಂ ಇತೋ ಭಾವಿತಭಾವಿತೋ। **ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತನ್ತಿ** ತೇನ ಯಥಾವುತ್ತಫಸ್ಸೇನ ಫುಟ್ಠಂ ಅಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ। **ನ ವಿಕಮ್ಪತೇ ಕ್ವಚೀತಿ** ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ನ ಕಮ್ಪತಿ। **ಪಾರಗಾತಿ** ಪಾರಗಾಮಿನೋ ಭವಥ।

ಅದನ್ತಅಗುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೫. ಅಪಸಾದೇತೀತಿ ತಜ್ಜೇತಿ। **ಉಸ್ಸಾದೇತೀತಿ** ಉಕ್ಕಂಸೇತಿ। **ಅಯಂ ಕಿರ** ಥೇರೋ ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತೋ। **ಪಮಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ** ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಅನನುಯುಞ್ಜನೇನ ಪಮಜ್ಜಿತ್ವಾ।

ಯತ್ರಾತಿ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವಚನಾಲಙ್ಕಾರೇ। **ನಾಮಾತಿ** ಅಸಮ್ಭಾವನೇ ಅಪಸಾದನಪಕ್ಖೇ, ಉಸ್ಸಾದನಪಕ್ಖೇ ಪನ ಸಮ್ಭಾವನೇ। **ಕಿಂ ಜಾತನ್ತಿ** ಕಿಂ ತೇನ ಮಹಲ್ಲಕಭಾವೇನ ಜಾತನ್ತಿ ಮಹಲ್ಲಕಭಾವಂ ತಿಣಾಯಪಿ ಅಮಞ್ಞಮಾನೋ ವದತಿ। ತೇನಾಹ "**ಯದಿ…ಪೇ॰… ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ**"ತಿ। **ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋತಿ** ಅಚಿನ್ತೇನ್ತೋ। ಮಾದಿಸಾನಂ ಭಗವತೋ ಓವಾದೋ ಉಪಕಾರಾವಹೋತಿ ಏತರಹಿ **ಓವಾದಞ್ಚ ಪಸಂಸನ್ತೋ**।

"ಅದಿಟ್ಠಾ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪರಿಕಪ್ಪವಸೇನ ವುತ್ತನಿದಸ್ಸನಂ "ಯಥಾ ಏತೇಸು ಛನ್ದಾದಯೋ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮಿತರೇಸುಪಿ ಪರಿಞ್ಞಾತೇಸೂ"ತಿ ನಯಪಟಿಪಜ್ಜನತ್ಥಂ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಇಮೇಹಿ ಸಮಾನೇತಬ್ಬತ್ತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸುಪಿನಕೂಪಮಾ ಕಾಮಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೪; ೨.೪೮; ಪಾಚಿ॰ ೪೧೭; ಚೂಳವ॰ ೬೫)।

ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಮತ್ತನ್ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ರೂಪಾಯತನಂ ಯತ್ತಕೋ ಗಹಣಾಕಾರೋ, ತತ್ತಕಂ। ಕಿತ್ತಕಂ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಅತ್ತಸಂವೇದಿಯಂ ಪರಸ್ಸ ನ ದಿಸಿತಬ್ಬಂ, ಕಪ್ಪನಾಮತ್ತಂ ರೂಪಂ। ತೇನಾಹ "**ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೀ**"ತಿಆದಿ। **ರೂಪೇತಿ** ರೂಪಾಯತನೇ। **ರೂಪಮತ್ತಮೇವಾತಿ** ನೀಲಾದಿಭೇದಂ ರೂಪಾಯತನಮತ್ತಂ, ನ ನೀಲಾದಿ। ವಿಸೇಸನಿವತ್ತನತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಂ ಮತ್ತ-ಸದ್ದೋ। ಯದಿ ಏವಂ, **ಏವ**-ಕಾರೋ ಕಿಮತ್ಥಿಯೋ? ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಹಿ ರೂಪಾಯತನೇ ಲಬ್ಭಮಾನಮ್ಪಿ ನೀಲಾದಿವಿಸೇಸಂ "ಇದಂ ನೀಲಂ ನಾಮ, ಇದಂ ಪೀತಂ ನಾಮಾ"ತಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಕುತೋ ನಿಚ್ಚಾನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವತ್ಥನ್ತಿ ಸಂಹಿತಸ್ಸಪಿ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ ಏವಕಾರಗ್ಗಹಣಂ। ತೇನಾಹ "**ನ ನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವ**"ನ್ತಿ। **ಸೇಸವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿಪೀತಿ** ಜವನವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿಪಿ।

ದಿಟ್ಠಂ ನಾಮ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ರೂಪಾಯತನಸ್ಸ ದಸ್ಸನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ "**ರೂಪೇ ರೂಪವಿಜಾನನ**"ನ್ತಿ। **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಮತ್ತಮೇವಾತಿ** ಯತ್ತಕಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ರೂಪಾಯತನೇ ಗಹಣಮತ್ತಂ, ತಂಮತ್ತಮೇವ ಮೇ ಸಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಂ

ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। “ರಾಗಾದಿರಹೇನಾ”ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। **ದಿಟ್ಠಂ ನಾಮ** ಪದತ್ಥತೋ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಿಟ್ಠಂ ರೂಪಂ। **ತತ್ಥೇವಾತಿ** ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಿಟ್ಠಮತ್ತೇ ರೂಪೇ। **ಚಿತ್ತತ್ತಯಂ** ದಿಟ್ಠಮತ್ತಂ ನಾಮ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಯ ರಾಗಾದಿವಿರಹೇನ ಪವತ್ತನತೋ। ತೇನಾಹ “**ಯಥಾ ತ**”ನ್ತಿ ಆದಿ।

ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನೇನ ವಿಞ್ಞಾತಾರಮ್ಮಣಂ ವಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ರಾಗಾದಿವಿರಹೇನ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತೋ। ತೇನಾಹ “**ಯಥಾ ಆವಜ್ಜನೇನಾ**”ತಿಆದಿ।

ತದಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ, ನ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। “ದಿಟ್ಠಮತ್ತ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಯೇಸಂ ರಾಗಾದೀನಂ ನಿವತ್ತನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತೇ “ತೇನಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ತ-ಸದ್ದೇನ ಪಚ್ಚಾಮಸೀಯನ್ತೀತಿ “**ತೇನ ರಾಗೇನ ವಾ ರತ್ತೋ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ವಿಸಯೇ ಭುಮ್ಮಂ, ವಿಸಯಭಾವೋ ಚ ವಿಸಯಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧವಸೇನ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ “**ಪಟಿಬದ್ಧೋ**”ತಿಆದಿ।

ಸತೀತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಯಥಾಸಭಾವಸಲ್ಲಕ್ಖಣಾ ಸತಿ **ಮುಟ್ಠಾ** ಪಿಯನಿಮಿತ್ತಮನಸಿಕಾರೇನ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ನ ದಿಸ್ಸತಿ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ। **ಅಜ್ಝೋಸಾತಿ** ಅಜ್ಝೋಸಾಯ। **ಗಿಲಿತ್ವಾ** ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಿಯಕರಣೇನ।

ಅಭಿಜ್ಝಾ ಚ ವಿಹೇಸಾ ಚಾತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ - “**ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಚ ವಿಹೇಸಾಯ ಚಾ**”ತಿ। ಅತ್ಥವಸೇನ ವಿಭತ್ತಿಪರಿಣಾಮೋತಿ ಆಹ - “**ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಹೇಸಾಹೀ**”ತಿ। **ಆಚಿನನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ವಡ್ಢೇನ್ತಸ್ಸ। **ಪಟಿಸ್ಸತೋತಿ** ಪತಿಸ್ಸತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸತಿಯಾ ಯುತ್ತೋ। **ಸೇವತೋ ಚಾಪೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಚ**-ಸದ್ದೋ **ಅಪಿ**-ಸದ್ದೋ ಚ ನಿಪಾತಮತ್ತನ್ತಿ “**ಸೇವನ್ತಸ್ಸ**”ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ।

ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪರಿಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೬. **ಪರಿಹಾನಸಭಾವನ್ತಿ** ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೇಹಿ ಪರಿಹಾಯನಸಭಾವಂ। **ಅಭಿಭವಿತಾನೀತಿ** ಅಭಿಭೂತಾನಿ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವಾಕಾರೇನ। **ಸರಸಙ್ಕಪ್ಪಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಸಯೇ ಅನವಟ್ಠಿತಭಾವೇನ ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ। **ಸಂಯೋಜನಿಯಾತಿ** ಸಂಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। ಸಂಯೋಜನಾನಞ್ಹಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಓಕಾಸಂ ದೇನ್ತೋ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಅಧಿವಾಸೇತಿ ನಾಮ। ಕಿಲೇಸೋ ಏವ **ಕಿಲೇಸಜಾತಂ। ಆರಮ್ಮಣಂ** ಪನ ಚಿತ್ತೇ ಕರೋನ್ತೋ ಅಧಿವಾಸೇತಿ ನಾಮ। **ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ನ ಪಜಹತಿ** ಆರಮ್ಮಣಂ, ಕಿಲೇಸಂ ಪನ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಾಪಾದನೇನ ಏವ। **ಅಭಿಭವಿತಂ ಆಯತನನ್ತಿ ಕಥಿತಂ** ಅಧಿವಾಸನಾದಿನಾ। “ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಹಾನಧಮ್ಮೋ ಹೋತೀ”ತಿ **ಧಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ** ತಂ **ವಿಭಜನ್ತೇನ ಭಗವತಾ** “ತಞ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿವಾಸೇತೀ”ತಿಆದಿನಾ **ಪುಗ್ಗಲೇನ** ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ **ಧಮ್ಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ।**

ಪರಿಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಮಾದವಿಹಾರೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೭. **ನ ಪಿದಹಿತ್ವಾ** ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ನ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಸಞ್ಞಾದಿತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ। **ಬ್ಯಾಸಿಞ್ಚತೀತಿ** ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಸೇಸೇನ ಆಸಿಞ್ಚತಿ। **ಕಿಲೇಸತಿನ್ತನ್ತಿ** ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅವಸ್ಸುತಂ। **ದುಬ್ಬಲಪೀತಿ** ತರುಣಾ ನ ಬಲಪ್ಪತ್ತಾ। **ಬಲವಪೀತಿ** ಉಬ್ಬೇಗಾ ಫರಣಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಪೀತಿ। **ದರಥಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೀತಿ** ಕಾಯಚಿತ್ತದರಥವೂಪಸಮಲಕ್ಖಣಾ ಪಸ್ಸದ್ಧಿ। **ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಯಪರಮ್ಪರಾಯ ಅಸಿದ್ಧತ್ತಾ। “ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಮಾದವಿಹಾರೀ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ **ಪುಗ್ಗಲಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ** “ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ನ ಹೋತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಚ, **ಧಮ್ಮೇನ** “ಪಮಾದವಿಹಾರೀ ಅಪ್ಪಮಾದವಿಹಾರೀ”ತಿ ಚ **ಪುಗ್ಗಲೋ ದಸ್ಸಿತೋ।**

ಪಮಾದವಿಹಾರೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಂವರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮. ಇದನ್ತಿ “ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸಂವರೋ”ತಿ? ಇದಂ ವಚನಂ। **ಪಹಾತಬ್ಬಧಮ್ಮಕ್ಖಾನವಸೇನಾತಿ** ಪಹಾತಬ್ಬಧಮ್ಮಸ್ಸೇವ ಕಥನಂ ವುತ್ತಂ। “ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸಂವರೋ ಹೋತೀ”ತಿ **ಧಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ** “ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ರೂಪಾ”ತಿಆದಿನಾ **ಧಮ್ಮೋವ ವಿಭತ್ತೋ**।

ಸಂವರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯. ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾಯಾತಿ ಸಮಥವಸೇನ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾಯ। **ಪರಿಹಾಯಮಾನೇತಿ** ತಸ್ಸ ಅಲಾಭೇನ ಪರಿಹಾಯಮಾನೇ। **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ಸಮಥಮೇವ ವಾ।

೭. ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦. **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ।

೮-೯. ಪಠಮನತುಮ್ಹಾಕಂಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೧-೧೦೨. **ಉಪಮಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾತಿ** ಉಪಮಂ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ। **ಸುದ್ಧಿಕವಸೇನಾತಿ** ಉಪಮಾಯ ವಿನಾ ಕೇವಲಮೇವ।

೧೦. ಉದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. **ಉದಕೋತಿ** ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ವೇದಂ** ಞಾಣಂ। ಸಬ್ಬಂ ಜಿತವಾತಿ **ಸಬ್ಬಜಿ**। **ಅವಖತನ್ತಿ** ನಿಖತಂ। **ಉಚ್ಛಾದನಧಮ್ಮೋತಿ** ಉಚ್ಛಾದೇತಬ್ಬಸಭಾವೋ। **ಪರಿಮದ್ದನಧಮ್ಮೋತಿ** ಪರಿಮದ್ದಿತಬ್ಬಸಭಾವೋ। **ಪರಿಹತೋತಿ** ಪರಿಹರಿತೋ। ಓದನಕುಮ್ಮಾಸೂಪಚಯುಚ್ಛಾದನಪರಿಮದ್ದನಪದೇಹೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಉಚ್ಛಾದನಂ ವಾ ಪರಿಮದ್ದನಮತ್ತಮೇವಾತಿ ಕತ್ವಾ ನ ಗಹಿತಂ।

ಉದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಳವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯೋ ಪಣ್ಣಾಸಕೋ।

೧೧. ಯೋಗಕ್ಖೇಮಿವಗ್ಗೋ

೧. ಯೋಗಕ್ಖೇಮಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪. **ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹೀತಿ** ಕಾಮಯೋಗಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ। **ಖೇಮಿನೋತಿ** ಖೇಮವತೋ ಕುಸಲಿನೋ। **ಕಾರಣಭೂತನ್ತಿ** ಕತ್ತಬ್ಬಉಪಾಯಸ್ಸ ಕಾರಣಭೂತಂ। ಪರಿಯಾಯತಿ ಪವತ್ತಿಂ ನಿವತ್ತಿಞ್ಚ ಞಾಪೇತೀತಿ ಪರಿಯಾಯೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ

ಸೋ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮತ್ತಾ ಪರಿಯಾಯೋ ಚಾತಿ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೋ, ತಂ **ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ**। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋ ತಸ್ಸಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **“ಧಮ್ಮಕಾರಣ”**ನ್ತಿ। **ಯುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಾನೀತಿ ವಾ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾನೀತಿ ವಾ। “ತಸ್ಮಾ”ತಿ ಪದಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ - “ಕಸ್ಮಾ”ತಿ ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **“ಕಿಂ ಅಕ್ಖಾತತ್ತಾ, ಉದಾಹು ಪಹೀನತ್ತಾ”**ತಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಿಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣಂ, ನ ಕಥನಂ, ತಸ್ಮಾ **“ಪಹೀನತ್ತಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಯೋಗಕ್ಖೇಮಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೧೦. ಉಪಾದಾಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೫-೧೧೩. **ವೇದನಾಸುಖದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ವೇದನಾಸಙ್ಖಾತಂ ಸುಖಞ್ಚ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಕಥಿತಂ। “ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಖಂ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಸ್ಸ ಚ ಸಳಾಯತನದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಕಥಿತತ್ತಾ ವಿವಟ್ಟಸುಖಂ ಚೇತ್ಥ ಕಥಿತಮೇವಾತಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ। ಕಾಮಂ ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗೇ ಖನ್ಧವಸೇನ ದೇಸನಾ ಆಗತಾ, ನ ಆಯತನವಸೇನ। ಏತ್ಥ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಉಪಾದಾಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಯೋಗಕ್ಖೇಮಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಲೋಕಕಾಮಗುಣವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಪಠಮಮಾರಪಾಸಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೪-೧೧೫. ಆವಸತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಲೇಸಮಾರೋತಿ **ಆವಾಸೋ**। ಕಾಮಗುಣಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾನಿ ಆಯತನಾನಿ। ಕಿಲೇಸಮಾರಸ್ಸ ಆವಾಸಂ ಗತೋ **ವಸಂ ಗತೋ**। **ತಿವಿಧಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ತಿವಿಧಸ್ಸಪಿ ಮಾರಸ್ಸ। ತತೋ ಏವ ದೇವಪುತ್ತಮಾರಸ್ಸಪಿ ವಸಂ ಗತೋತಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ।

ಪಠಮಮಾರಪಾಸಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಲೋಕನ್ತಗಮನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. ಲೋಕಿಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತಕಾಯಭೂತಗಾಮಾದೀತಿ **ಲೋಕೋ,** ಚಕ್ಕವಾಳೋ। ಸಙ್ಖಾರೋ ಪನ ಲುಜ್ಜನಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ **ಲೋಕೋ**। **ಅನ್ತ**ನ್ತಿ ಓಸಾನಂ। **ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಗತಿಯಾ ಸಮಾನೇತ್ವಾ ಅವಿರೋಧೇತ್ವಾ। **ಥೋಮೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಪಸಂಸಿಸ್ಸಾಮಿ।

ಏವಂಸಮ್ಮುತ್ತಿಕನ್ತಿ ಏವಂಸಮ್ಪುಜ್ಜನಕಂ ಏವಂಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ಇದಂ ಮಮ ಅಜ್ಝೇಸನಂ। ತೇನಾಹ **“ಈದಿಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ। **ಜಾನಂ ಜಾನಾತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಜಾನಾತಿ ಏವ। ನ ಹಿ ಪದೇಸಞ್ಞಾಣೇ ಠಿತೋ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಂ ಜಾನಾತಿ। ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ ಹಿ ಅವಿಸೇಸಗ್ಗಹಣೇನ ಚ “ಜಾನ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಿರವಸೇಸಂ ಞೇಯ್ಯಜಾತಂ ಪರಿಗ್ಗಯ್ಹತೀತಿ ತಬ್ಬಿಸಯಾಯ ಜಾನನಕಿರಿಯಾಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮೇವ ಕರಣಂ ಭವಿತುಂ ಯುತ್ತಂ। ಪಕರಣವಸೇನ “ಭಗವಾ”ತಿ ಪದಸನ್ನಿಧಾನೇನ ಚ ಅಯಮತ್ಥೋ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋ। **ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಮೇವ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು-ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು-ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು-ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು-ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು-

ಸಞ್ಞಾತೇಹಿ ಞಾಣಚಕ್ಖೂಹಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ಪಸ್ಸತಿ ಏವ। ಅಥ ವಾ **ಜಾನಂ ಜಾನಾತೀ**ತಿ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ಸವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಕಾಮರೂಪಪರಿಞ್ಞಾವಾದಿನೋ ಜಾನನ್ತಾಪಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ಜಾನನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಭಗವಾ। ಭಗವಾ ಪನ ಪಹೀನವಿಪಲ್ಲಾಸತ್ತಾ ಜಾನನ್ತೋ ಜಾನಾತಿ ಏವ, ದಿಟ್ಠಿದಸ್ಸನಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಸ್ಸತಿ ಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದಸ್ಸನಪರಿಣಾಯಕಟ್ಠೇನಾತಿ ಯಥಾ ಚಕ್ಖು ಸತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪರಿಣೇತಿ ಸಾಧೇತಿ, ಏವಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಯಾಥಾವದಸ್ಸನಸಾಧನತೋಪಿ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಪರಿಣಾಯಕಟ್ಠೇನ **ಚಕ್ಖುಭೂತೋ,** ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಮಯತ್ತಾ ವಾ ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣೇನ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಂ ಭೂತೋ ಪತ್ತೋತಿ ವಾ **ಚಕ್ಖುಭೂತೋ। ಞಾಣಭೂತೋ**ತಿ ಏತಸ್ಸ ಚ ಏವಮೇವ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಧಮ್ಮಾ ವಾ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾ, ತೇಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಚ ತದುಪ್ಪಾದನತೋ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಪತ್ತೋ ಅಧಿಗತೋತಿ **ಧಮ್ಮಭೂತೋ।** "ಬ್ರಹ್ಮಾ"ವುಚ್ಚತಿ ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ, ತೇನ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಚ ತದುಪ್ಪಾದನತೋ ತಞ್ಚ ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣೇನ ಪತ್ತೋತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ।** ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ವದತೀತಿ **ವತ್ತಾ।** ಚಿರಂ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ ವದತೀತಿ **ಪವತ್ತಾ। ಅತ್ಥಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಾದಿಅತ್ಥಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ। ಪರಮತ್ಥಂ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾಪಯಿತಾ। ಅಮತಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಂ ಸತ್ತೇಸು ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಅಮತಂ ದದಾತೀತಿ **ಅಮತಸ್ಸ ದಾತಾ।** ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ತದಾಯತ್ತಭಾವತೋ **ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮೀ।** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಯಾಚಾಪೇನ್ತೋ ಭಾರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ **ಗರುಂ ಕರೋತಿ** ನಾಮ, ತಥಾ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತೋಪಿ।

ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಜ್ಜಮಾನೇನ **ಲೋಕಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ,** ನ ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ। ನ ಹಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನವಿರಹೇನ ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾ ಅತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ **"ಚಕ್ಖು ಞ್ಞೀ ಲೋಕೋ"**ತಿಆದಿ। **ಅಪ್ಪಹೀನದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಅಸಮೂಹತಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಕೋ ಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಸಮುದಾಯಂ ವಿಯ ಅವಯವಂ "**ಲೋಕೋ**"ತಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ ಚೇವ ಮಞ್ಞತಿ ಚ। ತಥಾತಿ ಇಮಿನಾ "ಲೋಕೋತಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ ಚೇವ ಮಞ್ಞತಿ ಚಾ"ತಿ ಪದತ್ತಯಂ ಆಕಡ್ಢತಿ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ, ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕಸ್ಸ ವಾ। ಚಕ್ಖಾದಿಮೇವ ಹಿ ಸಹೋಕಾಸೇನ "ಚಕ್ಕವಾಳೋ"ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। **ಗಮನೇನಾ**ತಿ ಪದಸಾ ಗಮನೇನ। **ನ ಸಕ್ಕಾ** ತೇಸಂ ಅನನ್ತತ್ತಾ। **ಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಲೋಕವಸೇನ ಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ **ಅನ್ತೋ** ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಂ ಪತ್ತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ। ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕಸ್ಸ ಪನ ಅನ್ತೋ ನಾಮ, ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಗಮನೇನ ಅಪ್ಪತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ।

ಇಮೇಹಿ ಪದೇಹೀತಿ ಇಮೇಹಿ ವಾಕ್ಯವಿಭಾಗೇಹಿ ಪದೇಹಿ। ತಾನಿ ಪನ ಅಕ್ಖರಸಮುದಾಯಲಕ್ಖಣಾನೀತಿ ಆಹ **"ಅಕ್ಖರಸಮ್ಪಿಣ್ಡನೇಹೀ"**ತಿ। **ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಅಕ್ಖರೇಹೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ಪಟಿನಿಯತಸನ್ನಿವೇಸೇಹಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಚಿತ್ತೇನ ಗಯ್ಹಮಾನೇಹಿ ಅಕ್ಖರೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಗಮನಟ್ಠೇನ "ಪಣ್ಡಾ" ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಇತೋ ಗತೋ ಪತ್ತೋತಿ **ಪಣ್ಡಿತೋ,** ಪಞ್ಞವಾ। ಮಹಾಪಞ್ಞತಾ ನಾಮ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ **"ಮಹನ್ತೇ ಅತ್ಥೇ"**ತಿಆದಿ। **ಯಥಾ ತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ತನ್ತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ ಪಠಮವಿಕಪ್ಪೇ, ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ ಪನ ಪಚ್ಚಾಮಸನನ್ತಿ ಆಹ **"ತಂ ಬ್ಯಾಕತ"**ನ್ತಿ।

ಲೋಕನ್ತಗಮನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಕಾಮಗುಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೮. **ಚೇತಸೋ**ತಿ ಕರಣೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಚಿತ್ತೇನ ಸಂಫುಸನಂ ನಾಮ ಅನುಭವೋತಿ ಆಹ **"ಚಿತ್ತೇನ ಅನುಭೂತಪುಬ್ಬಾ"**ತಿ। ಉತುತ್ತಯಾನುರೂಪತಾವಸೇನ **ಪಾಸಾದತ್ತಯಂ,** ತಂ ವಸೇನ **ತಿವಿಧನಾಟಕಭೇದೋ।** ಮನೋರಮ್ಮತಾಮತ್ತೇನ ಕಾಮಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ, ನ ಕಾಮವಸೇನ। ನ ಹಿ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನತೋ ಉದ್ಧಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾ ಭೂತಪುಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ -

“ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಭಗವನ್ತಂ, ಅನುಬನ್ಧಿಂ ಪದಾಪದಂ।
ಓತಾರಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛಿಸ್ಸಂ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸತೀಮತೋ”ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೪೮)।

ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ ನಾಮಾತಿಆದಿ ಅನಾಗತಾರಮ್ಮಣದಸ್ಸನಮತ್ತಂ, ನ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ಅತ್ತಾ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬರೂಪೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅತ್ತರೂಪೋ,** ಉತ್ತರಪದೇ ಪುರಿಮಪದಲೋಪೇನಾತಿ **“ಅತ್ತನೋ ಹಿತಕಾಮಜಾತಿಕೇನಾ”**ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಅತ್ತರೂಪೇನಾ**ತಿ ವಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಗಹಿತಸಭಾವೇನ ತುಟ್ಠಪಹಟ್ಠೇನ ಉದಗ್ಗುದಗ್ಗೇನ। **ಅಪ್ಪಮಾದೋ**ತಿ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜನಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಅಖಣ್ಡಕಾರಿತಾತಿ ಆಹ **“ಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯಾ”**ತಿ। **ಅವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ**ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಕಾಮಗುಣೇಸು ಅವೋಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಪಕ್ಖನ್ದಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನಂ। ಪುರಿಮೋ ವಿಕಪ್ಪೋ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಕರಣವಸೇನ ದಸ್ಸಿತೋ, ಪಚ್ಛಿಮೋ ಅಕುಸಲಾನಂ ಅಕರಣವಸೇನ। **ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಸತೀತಿ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ। ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಸತಿ ಚ ತಥಾ ಪವತ್ತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಕತ್ತಬ್ಬಾ**ತಿ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಾ।

ತಸ್ಮಿಂ ಆಯತನೇತಿ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಬ್ಬಾನಸಞ್ಞಿತೇ ಕಾರಣೇ ಪಟಿವೇಧೇ। **ತಂ ಕಾರಣ**ನ್ತಿ ಛನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ ಕಾರಣಂ। ಸಳಾಯತನಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಳಾಯತನನಿರೋಧೋ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ**। ತೇನಾಹ **“ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾ”**ತಿಆದಿ। **ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಹಿ।

ಕಾಮಗುಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫-೭. ಸಕ್ಕಪಞ್ಹಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೮-೧೧೯. **ದಿಟ್ಠೇ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತೇ। **ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಧಮ್ಮೇ। ತತ್ಥ ಹಿ ಅತ್ತಾತಿ ಭವತಿ ಸಞ್ಞಾ ದಿಟ್ಠಿ ಚಾತಿ ಅತ್ತಭಾವಸಞ್ಞಾ। ತೇನಾಹ - **“ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ”**ತಿ। **“ತನ್ನಿಸ್ಸಿತ”**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ತಂ**-ಸದ್ದೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಭಿನನ್ದನಾದಿಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಾ ತಣ್ಹಾ ಪಚ್ಚಾಮಟ್ಠಾತಿ ಆಹ - **“ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಿತ”**ನ್ತಿ। ತಂ ಉಪಾದಾನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ತದುಪಾದಾನಂ**। ತೇನಾಹ - “ತಂಗಹಣ”ನ್ತಿಆದಿ। ತಣ್ಹುಪಾದಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಗಹಣಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ತಂಗಹಣಂ**। **ಛಟ್ಠಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ** ಪಞ್ಚಮೇ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ।

ಸಕ್ಕಪಞ್ಹಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಾರಿಪುತ್ತಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೦. **ಘಟೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಘಟಿತಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ। **ವಿಚ್ಛೇದ**ನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ವಿರೋಧಿಪಚ್ಚಯಸಮುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಚ್ಛೇದಂ।

೮. ರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೧. ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ತೇ ಸದ್ಧಾದಯೋ ಸಮ್ಭಾರಾ **ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿಯಾ**ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಪರಿಪಾಚೇನ್ತೀ**ತಿ ಪರಿಪಾಕಂ ಪರಿಣಾಮಂ ಗಮೇನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಕಾರಣಭೂತಾ ಧಮ್ಮಾ। **ವಿಸುದ್ಧಿಕಾರಣವಸೇನಾ**ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿಕಾರಣತಾವಸೇನ, ಸಾ ಪನ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಂ ಕಾರಣತೋ ವಿಸುದ್ಧಿ। ಯಥಾ ನಾಮ ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರಸ್ಸ ವಿಪಕ್ಖವಿಗಮೇನ ಪಕ್ಖಸಙ್ಗಹೇನ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಪರಿಸುದ್ಧಿ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ವುತ್ತಂ ಹೇತ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಸ್ಸದ್ಧಾದಯೋಪಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಯಾವದೇವ ಪರಿಹಾನಾಯ ಹೋನ್ತಿ, ಸದ್ಧಾದಯೋ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾವ, ತಥಾ ಪಸಾದನಿಯಸುತ್ತನ್ತಾದಿಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ, **ಪಸಾದನಿಯಸುತ್ತನ್ತಾ** ನಾಮ ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತಾದಯೋ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇತಿ** ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸುತ್ತನ್ತೇ। **ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ। **ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖೇತಿ** ಝಾನಾನಿ ಚೇವ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಚ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಸುತ್ತನ್ತೇ। **ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯೇತಿ** ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಸುತ್ತನ್ತೇ।

ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾದಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಸೀಲಸಂವರೋ ಅಭಿಸಲ್ಲೇಖಕಥಾ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾತಿ ಇಮೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾದಯೋ **ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ,** ಯೇ "ಇಧ, ಮೇಘಿಯ, ಭಿಕ್ಖು ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ **ಉದಾನೇ** (ಉದಾ॰ ೩೧) ಕಥಿತಾ। **ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಆಯಸ್ಮತೋ ರಾಹುಲಸ್ಸ ತಾಸಞ್ಚ ದೇವತಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। ತತೋ ಯೇನ ಅನ್ಧವನಂ, ತತ್ಥ ದಿವಾವಿಹಾರಾಯ ಮಹಾಸಮಾಗಮೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ "ಏತ್ತಕಾತಿ ಗಣನಾವಸೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ।

ರುಕ್ಖಪಬ್ಬತನಿಸ್ಸಿತಾ **ಭೂಮಟ್ಠಕಾ,** ಆಕಾಸಚಾರಿವಿಮಾನವಾಸಿನೋ **ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಟ್ಠಕಾ। ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ** ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾನಂ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ।

ರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಲೋಕಕಾಮಗುಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಗಹಪತಿವಗ್ಗೋ

೧-೩. ವೇಸಾಲೀಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೪-೧೨೬. **ದ್ವೀಸೂತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಗಹಪತಿವಗ್ಗೇ ಪಠಮದುತಿಯೇಸು **ತತಿಯೇ ಚ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ** ಪಾಠಜಾತಂ ಅಪುಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪-೫. ಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೭-೧೨೮. ಕಾಮಂ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಯುತ್ತಕಾಲೇ ಪಿಣ್ಡಂ ಉಲಮಾನಾ ಚರನ್ತಿಯೇವ, ಅಯಂ ಪನ ಓದರಿತೋ, ತೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಿಣ್ಡಂ ಉಲಮಾನೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಘಂಸನ್ತೋವಾತಿ** ಭೂಮಿಯಂ ಘಂಸನ್ತೋ ಏವ ಪತ್ತಂ ಠಪೇತಿ। **ಪರಿಕ್ಖೀಣನ್ತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ। **ನಾಳಿಕೋ ...ಪೇ॰... ಜಾತಂ,** ಅತಿರೇಕಪತ್ತಟ್ಠಪನಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ಅಞ್ಞಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। **"ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನನ್ತಿ** ಚಕ್ಖಾದಿಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಭಾವನ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ, ತಥಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸಂ ಕತ್ವಾ ಉಪರಿವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢಿತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಪರೇ ಪನ "ಸದ್ಧಾಪಞ್ಚಮಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸಂ ಕತ್ವಾ ತೇನ ಸುಖೇನ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಹಾನಾನಂ ಸಮ್ಪಾದನವಸೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಭಾವೇತ್ವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಉಪಸಙ್ಕಮತೀತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಸೋ ರಾಜಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ತಂ ಆಗಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಥೇರೋ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಮಹಾಪಾನಂ** ನಾಮ ಅಞ್ಞಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಕತ್ವಾ ಪಾನಪಸುತೋ ಹುತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ತದನುರೂಪಪರಿಜನಸ್ಸ ಸುರಾಪಿವನಂ। ತೇನಾಹ **"ಮಹಾಪಾನಂ ನಾಮ ಪಿವಿತ್ವಾ"**ತಿ। **ಸಾಲಿಥುಸೇಹೀತಿ** ರತ್ತಸಾಲಿಥುಸೇಹಿ। **ಡಯ್ಹಮಾನಂ ವಿಯ** ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕದಂಸನಜಾತಾಹಿ ದುಕ್ಖವೇದನಾಹಿ। **ಮುಖಸತ್ತೀಹಿ ವಿಜ್ಝಿಂಸು** ವಲ್ಲಭತಾಯ। ಇತ್ಥಿಲೋಲೋ ಹಿ ಸೋ ರಾಜಾ।

ಪವೇಣಿನ್ತಿ ತೇಸಂ ಸಮಾದಾನಪವೇಣಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪಬನ್ಧಂ। **ಪಟಿಪಾದೇನ್ತೀ**ತಿ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ। **ಗರುಕಾರಮ್ಮಣ**ನ್ತಿ ಗರುಕಾತಬ್ಬಆರಮ್ಮಣಂ, ಅವೀತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ರಞ್ಞೋ। **ಚಿತ್ತಂ ಅನೋತರನ್ತ**ನ್ತಿ ಪಸಾದವೀಥಿಂ ಅನೋತರನ್ತಂ ಅನುಪಗಚ್ಛನ್ತಂ। **ವಿಹೇಠೇತು**ನ್ತಿ ವಿಬಾಧಿತುಂ।

ಲೋಭಸ್ಸ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಬಹುವಚನವಸೇನ **"ಲೋಭಧಮ್ಮಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ ಯೇವ,** ಯಸ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಲೋಭಧಮ್ಮೋ ಅತ್ತನೋ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಗ್ಗಹಾಪೇನ್ತೋ ಜಾನಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸಹತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ। **ಇಮಮೇವ ಕಾಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮೂಹತ್ಥೋ ಏವ **ಕಾಯ**-ಸದ್ದೋ ಗಬ್ಭಾಸಯಾದಿಟ್ಠಾನೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಧಮ್ಮಸಮೂಹವಿಸಯತ್ತಾ, ಇತರೇ ಪನ ಕಾಯೂಪಲಕ್ಖಿತತಾಯ "ಕಾಯೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಉತ್ತಾನಮೇವ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ।

ಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಘೋಸಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೯. **ರೂಪಾ ಚ ಮನಾಪಾ**ತಿ ನೀಲಾದಿಭೇದಾ ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಚ ಮನಸಾ ಮನುಞ್ಞಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಇದಞ್ಚ ಸುಖವೇದನೀಯಸ್ಸ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಸಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಏವಂ **"ರೂಪಾ ಚ ಮನಾಪಾ ಉಪೇಕ್ಖಾವೇದನಿಯಾ"**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಯಥಾರಹಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣ...ಪೇ॰... ಫಸ್ಸ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ಹಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಫಸ್ಸೋ ಸುಖವೇದನೀಯೋ, ನ ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾ। ತೇನಾಹ - **"ಏಕಂ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಜವನವಸೇನ ಸುಖವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"**ತಿ। **ಸೇಸಪದೇಸೂ**ತಿ "ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, ಸೋತಧಾತೂ"ತಿ ಆಗತೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು।

ತೇವೀಸತಿ ಧಾತುಯೋ ಕಥಿತಾ ಛನ್ನಂ ದ್ವಾರಾನಂ ವಸೇನ ವಿಭಜ್ಜಗಹಣೇನ। **ವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ಹದಯವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತಂ। ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇ ವೀಸತಿ, ಮನೋದ್ವಾರೇ ತಿಸ್ಸೋ **ಏವಂ ತೇವೀಸತಿ।**

ಘೋಸಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭-೮. ಹಾಲಿದ್ದಿಕಾನಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೦-೧೩೧. **ತಂ ಇತ್ಥೇತ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುನಾ ಯಂ ರೂಪಂ ದಿಟ್ಠಂ, ತಂ ಇತ್ಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಂ ಸುಖವೇದನಿಯ**ನ್ತಿ ತಂ ಸುಖವೇದನಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚೇವ, ಯೋ ಚ ಯಥಾರಹಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ವಾ, ಅನನ್ತರೋ ಚೇ ಅನನ್ತರಕೋಟಿಯಾ ವಾ, ಸಹಜಾತೋ ಚೇ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಕೋಟಿಯಾ ವಾ, ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಫಸ್ಸೋ। ತಂ ಸುಖವೇದನಿಯಞ್ಚ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖವೇದನಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ** ಸಬ್ಬೇಸು ಸೇಸೇಸು ಸತ್ತಸು ವಾರೇಸು। **ಮನೋಧಾತುಯೇವ ವಾ ಸಮಾನಾ**ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮನಯೇನ। ಸುತ್ತನ್ತನಯೇನ ಪನ ಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನ ನಿಸ್ಸತ್ತನಿಜ್ಜೀವಟ್ಠೇನ ಚ ಮನೋಧಾತುಸಮಞ್ಞಂ ಲಭತೇವ। **ಅಟ್ಠಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ।

ಹಾಲಿದ್ದಿಕಾನಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಲೋಹಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೨. **ತೇಪಿ ಮಾಣವಕಾತ್ವೇವ ವುತ್ತಾ,** ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರಾ ಏವ। **ಸೇಲೇಯ್ಯಕಾನೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಿಲಿಸ್ಸನಲಙ್ಘನಕೀಳನಾನಿ।

ಉಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಇಭಂ ಹರನ್ತೀತಿ **ಇಬ್ಭಾ,** ಹತ್ಥಿಗೋಪಕಾ। ತೇ ಪನ ನಿಹೀನಕುಟುಮ್ಬಸ್ಸ ಭೋಗ್ಗಂ ಉಪಾದಾಯ ಗಹಪತಿಭಾವಂ ಉಪಾದಾಯ "ಗಹಪತಿಕಾ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಗಹಪತಿಕಾ"**ತಿ। **ಕಣ್ಹಾ**ತಿ ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಕಾ। **ರಟ್ಠಂ ಭರನ್ತೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ರಟ್ಠೇ ವಸನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ರಟ್ಠಸ್ಸ ಬಲಿಂ ಭರಣೇನ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ಕುಟುಮ್ಬಸ್ಸ ಭರಣೇನ ಭರತಾ। **ಪರಿಯಾಯನ್ತಾ**ತಿ ಪರಿತೋ ಸಂಚರನ್ತಾ ಕೀಳನ್ತಿ।

ಸೀಲಜೇಟ್ಠಕಾತಿ ಸೀಲಪ್ಪಧಾನಾ। ಯೇ ಪುರಾಣಂ ಸರನ್ತಿ, ತೇ ಸೀಲುತ್ತಮಾ ಅಹೇಸುಂ। **ದ್ವಾರಾನಿ** ಚಕ್ಖಾದಿದ್ವಾರಾನಿ।

ಅಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಪೇತಾ ವಿರಹಿತಾ ಹುತ್ವಾ। **ವಿಸಮಾನೀ**ತಿ ವಿಗತಸಮಾನಿ ದುಚ್ಚರಿತಸಭಾವಾನಿ। **ನಾನಾವಿಧದಣ್ಡಾ** ನಾನಾವಿಧದಣ್ಡನಿಪಾತಾ।

ಅನಾಹಾರಕಾತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಭುಞ್ಜನಕಾ। ಪಙ್ಕೋ ವಿಯ **ಪಙ್ಕೋ,** ಮಲಂ। ದನ್ತಪಙ್ಕೋ ಪುರಿಮಪದಲೋಪೇನ ಪಙ್ಕೋತಿ ವುತ್ತೋತಿ **"ಪಙ್ಕೋ ನಾಮ ದನ್ತಮಲ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಜೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಕಾನಂ ಅಕೋಪೇತ್ವಾ ಕರಣಂ ಸಮಾದಾನವಸೇನ **ವತಂ**। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ಕೋಹಞ್ಞಂ ನಾಮ ಅತ್ತನಿ ವಿಜ್ಜಮಾನದೋಸಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಸನ್ತಗುಣಪಕಾಸನಾತಿ ಆಹ - **"ಪಟಿಚ್ಛನ್ನ... ಪೇ॰... ಕೋಹಞ್ಞಞ್ಚೇವಾ"**ತಿ। **ಪರಿಕ್ಖಾರಭಣ್ಡಕವಣ್ಣಾ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಭಣ್ಡಾ ಕಪ್ಪಕಾತಿ। ತೇ ಚ ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿಕತ್ಥಾಯ ಆಮಿಸಕಿಞ್ಜಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ತನಿಬನ್ಧನತ್ಥಾಯ ಅಮೋಚನತ್ಥಾಯ ಕತಾ।

ಅಖಿಲನ್ತಿ ಚೇತೋಖಿಲರಹಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರವಸೇನ। ತೇನಾಹ **"ಮುದು ಅಥದ್ಧ"**ನ್ತಿ।

ಅಧಿಮುತ್ತೋತಿ ಅಭಿರತಿವಸೇನ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತೋ। **ಪರಿತ್ತಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಪರಿತೋ ಖಣ್ಡಿತಚಿತ್ತೋ। **ಅಪ್ಪಮಾಣಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಕೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಚಿತ್ತೋ।

ಲೋಹಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ವೇರಹಚ್ಚಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೩. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಧಮ್ಮಸವನಾಯ ಚೋದೇನ್ತೋ ಮಾಣವಕೋ **"ಯಗ್ಘೇ"**ತಿ ಅವೋಚ। ತೇನಾಹ **"ಯಗ್ಘೇತಿ ಚೋದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ"**ತಿ।

ವೇರಹಚ್ಚಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಗಹಪತಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೪. ದೇವದಹವಗ್ಗೋ

೧. ದೇವದಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೪. **ಮನಂ ರಮಯನ್ತಾ**ತಿ ಆಪಾಥಗತಾ ಮನಸ್ಸ ರಮಣವಸೇನ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬತಾವಸೇನ ಪವತ್ತನ್ತಾ।

೨. ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೫. **ಛಫಸ್ಸಾಯತನಿಕಾತಿ** ಛಹಿ ಫಸ್ಸಾಯತನೇಹಿ ಅನಿಟ್ಠಸಂವೇದನಿಯಾ। **ಛದ್ವಾರಫಸ್ಸಪಟಿವಿಞ್ಞತ್ತೀತಿ** ಛಹಿಪಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಪಟಿಸಂವೇದನಾ ಹೋತಿಯೇವ ಸಬ್ಬಸೋ ದುಕ್ಖಾನುಭವನತ್ಥಂ। **ತಾವತಿಂಸಪುರ**ನ್ತಿ ಸುದಸ್ಸನಮಹಾನಗರಂ। **ಅಭಾವೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ಸಬ್ಬಥಾ ಸುಖಾನುಭವನತೋ। **ನಿರಯೇ**ತಿ ಇಮಿನಾ ದುಗ್ಗತಿ ಭವಸಾಮಞ್ಞೇನ ಇತರಾಪಾಯಾಪಿ ಗಹಿತಾ ಏವ। **ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ವಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿಕಟ್ಠಾನಾನಂ ಗಹಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಇಮೇವಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಏವ। **ಅಪಾಯೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ** ಅಪಾಯದುಕ್ಖಸದಿಸಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಕದಾಚಿ ಪಟಿಸಂವೇದನತೋ। **ಸಗ್ಗೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ** ದೇವಭೋಗಸದಿಸಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕದಾಚಿ ಪಟಿಲಭಿತಬ್ಬತೋ।

ಅಯಂ ಕಮ್ಮಭೂಮೀತಿ ಅಯಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ ಪುರಿಸಥಾಮಕರಣಾಯ ಕಮ್ಮಭೂಮಿ ನಾಮ ತಾಸಂ ಯೋಗ್ಯಟ್ಠಾನಭಾವತೋ। ತತ್ಥ ಪಧಾನಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಇಧ ಮಗ್ಗಭಾವನಾ"**ತಿ ಆಹ। **ಠಾನಾನೀ**ತಿ ಕಾರಣಾನಿ। **ಸಂವೇಜನಿಯಾನೀ**ತಿ ಸಂವೇಗಜನನಾನಿ ಬಹೂನಿ ಜಾತಿಆದೀನಿ। ತಥಾ ಹಿ ಜಾತಿ, ಜರಾ, ಬ್ಯಾಧಿ, ಮರಣಂ, ಅಪಾಯಭಯಂ, ತತ್ಥಪಿ ನಿರಯೂಪಪತ್ತಿಹೇತುಕಂ, ತಿರಚ್ಛಾನುಪಪತ್ತಿಹೇತುಕಂ, ಅಸೂರಕಾಯೂಪಪತ್ತಿಹೇತುಕಂ, ಅತೀತೇ ವಟ್ಟಮೂಲಕಂ, ಅನಾಗತೇ ವಟ್ಟಮೂಲಕಂ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಆಹಾರಪರಿಯೇಟ್ಠಿಮೂಲಕನ್ತಿ ಬಹೂನಿ ಸಂವೇಗವತ್ಥೂನಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ **ಸಂವೇಗಜಾತೋ** ಸಞ್ಜಾತಸಂವೇಗೋ ಯೋನಿಸೋ ಪಧಾನಮನುಯುಞ್ಜಸ್ಸು। **ಸಂವೇಗಾ**ತಿ ಸಂವೇಗಮಾಪಜ್ಜಸ್ಸು।

ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪಠಮರೂಪಾರಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೬. **ಸಮ್ಮುದಿತಾ** ಸಮ್ಮೋದಪ್ಪತ್ತಾ, **ಪಮೋದಿತಾ** ಸಞ್ಜಾತಪಮೋದಾ। **ದುಕ್ಖಾ**ತಿ ದುಕ್ಖವನ್ತೋ ಸಞ್ಜಾತದುಕ್ಖಾ। ತೇನಾಹ **"ದುಕ್ಖಿತಾ"**ತಿ। ಸುಖಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸುಖೋ,** ಸುಖೀ। ತೇನಾಹ **"ಸುಖಿತೋ"**ತಿ। **ಯತ್ತಕಾ** ರೂಪಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಲೋಕೇ **ಅತ್ಥೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ**। **ಪಸ್ಸನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧೇನ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ। **"ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಹೋತೀ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಪಚ್ಚನೀಕಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಲೋಕೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಸುಭಾ**ತಿ "ಆಹೂ"ತಿಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸಬ್ಬಮೇತ**ನ್ತಿ "ಸುಖಂ ದಿಟ್ಠಮರಿಯೇಭಿ…ಪೇ॰… ತದರಿಯಾ ಸುಖತೋ ವಿದೂ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಮೇತಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಹಿ ಏಕನ್ತತೋ ಸುಖಂ ನಾಮ।

ಪಞ್ಚನವುತಿಪಾಸಣ್ಡಿನೋ ತೇಸಞ್ಚ ಪಾಸಣ್ಡಿಭಾವೋ ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಟ್ಟಕಥಾಯಂ ಪಕಾಸಿತೋ ಏವ। **ಕಿಲೇಸನೀವರಣೇನ ನಿವುತಾನ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಖನ್ಧಾ ಕಿಲೇಸನೀವರಣಂ, ತೇನ ನಿವಾರಿತಾನಂ। **ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನಂ** ನಾಮ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ತೇನ ತಸ್ಸ ಪಟಿವಿಜ್ಝನಞ್ಚ **ಕಾಳಮೇಘಅವಚ್ಛಾದಿತಂ ವಿಯ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ**।

ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ ಅಸುಭಭಾವಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನೇನ ಸಮ್ಮಾವಿಞ್ಞಾಣದಸ್ಸನೇನ ಚ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಧಮ್ಮಸ್ಸ।

ಅನುಪನ್ನೇಹೀತಿ ಅನು ಅನು ಅವಿಹಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೇಹಿ। **ಕೋ ನು ಅಞ್ಞೋ ಜಾನಿತುಂ ಅರಹತಿ,** ಅಞ್ಞೋ ನ ಜಾನಾತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪಠಮರೂಪಾರಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪-೧೨. ದುತಿಯರೂಪಾರಾಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೭-೧೪೫. **ಸುದ್ಧಿಕಂ ಕತ್ವಾ** ಗಾಥಾಬನ್ಧನೇನ ವಿನಾ ಕೇವಲಂ ಚುಣ್ಣಿಯಪದವಸೇನೇವ। **ತಥಾ ತಥಾ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಬಾಹಿರಾನಿ ಚ ಆಯತನಾನಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣೇನ ದುಕ್ಖಾನತ್ತಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಚ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸನವಸೇನ।

ದುತಿಯರೂಪಾರಾಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದೇವದಹವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫. ನವಪುರಾಣವಗ್ಗೋ

೧. ಕಮ್ಮನಿರೋಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. ಸಮ್ಪತಿ ವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ತಂನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ **"ನ ಚಕ್ಖು ಪುರಾಣಂ, ಕಮ್ಮಮೇವ ಪುರಾಣ"**ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಪುರಾಣಪರಿಯಾಯೋ ವುತ್ತೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ – **"ಕಮ್ಮತೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪಚ್ಚಯನಾಮೇನಾ**ತಿ ಪುರಿಮಜಾತಿಸಂಸಿದ್ಧತ್ತಾ "ಪುರಾಣ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಾಮೇನ। **ಏವಂ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ "ಪುರಾಣಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಭಿಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಕತ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾದಿಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಭಿಮುಖಭಾವೇನ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಸಮೇಚ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ। **ಚೇತನಾಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಚೇತನಾಯ। **ಪಕಪ್ಪಿತ**ನ್ತಿ ಅಭಿಸಮೀಹಿತಂ। **ವೇದನಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಾಯ ವೇದನಾಯ। **ವತ್ಥೂ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕಾರಣಂ ಪವತ್ತಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ **ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ। ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧಸಿದ್ಧೇನ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ। **ವಿಮುತ್ತಿಂ ಫುಸತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಆರಮ್ಮಣಭೂತೋ ನಿರೋಧೋ** ನಿಬ್ಬಾನಂ **"ಕಮ್ಮನಿರೋಧೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, "ಕಮ್ಮಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಕತ್ವಾ। "ಝಾಯಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾ ಪಮಾದತ್ಥಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಕಮ್ಮನಿರೋಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೫. ಅನಿಚ್ಚನಿಬ್ಬಾನಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೪೭-೧೫೦. **ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಸ್ಸ, ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ವಾ। **ಉಪಕಾರಪಟಿಪದ**ನ್ತಿ ಉಪಕಾರಾವಹಂ ಪಟಿಪದಂ। **ಚತೂಸೂ**ತಿ ದುತಿಯಾದೀಸು ಚತೂಸು। ನಿಬ್ಬಾನಸಪ್ಪಾಯಾ ಪಟಿಪದಾ ದೇಸಿತಾತಿ ಕತ್ವಾ **"ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಕಥಿತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅನಿಚ್ಚನಿಬ್ಬಾನಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬-೭. ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೧-೧೫೨. ಅನ್ತ-ಸದ್ದೋ ಸಮೀಪತ್ಥೇ ವತ್ತತಿ "ಉದಕನ್ತಂ ವನನ್ತ"ನ್ತಿಆದೀಸು, ಕಿಲೇಸೋ ಪನ ಅತಿಆಸನ್ನೇ ವಸತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ **"ಅನ್ತೇವಾಸಿಕ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ ವಿಭತ್ತಿಅಲೋಪೇನ ಯಥಾ "ವನೇಕುಸಲೋ, ಕೂಲೇರುಕ್ಖಾ"ತಿ। ತೇನಾಹ – **"ಅನನ್ತೇವಾಸಿಕನ್ತಿ ಅನ್ತೋವಸನಕಿಲೇಸವಿರಹಿತ"**ನ್ತಿ। **ಆಚರಣಕಕಿಲೇಸವಿರಹಿತ**ನ್ತಿ ಸಮುದಾಚರಣಕಿಲೇಸರಹಿತಂ। **ಅನ್ತೋ ಅಸ್ಸ ವಸನ್ತೀ**ತಿ ಅಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಚಿತ್ತೇ ವಸನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। **ತೇ ಏತಂ ಅಧಿಭವನ್ತೀ**ತಿ ತೇ ಕಿಲೇಸಾ ಏತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತೇನ್ತಿ। ತೇನಾಹ – **"ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ ವಾ"**ತಿ। **ತೇಹಿ ಆಚರಿಯೇಹೀ**ತಿ ತೇಹಿ

ಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಸತ್ತೇ ಅತ್ತನೋ ಗತಿಯಂ ಠಪೇನ್ತೇಹಿ ಆಚರಿಯೇಹಿ। **ಸತ್ತಮಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತನಯಮೇವಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಖನ್ಧವಸೇನ ದೇಸನಾ ಆಗತಾ, ಇಧ ಆಯತನವಸೇನಾತಿ ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ।

ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅತ್ಥಿನುಖೋಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೩. ಪರಿಯಾಯತಿ ಪರಿಗಚ್ಛತಿ ಫಲಂ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಪರಿಯಾಯೋ** ಹೇತೂತಿ ಆಹ – **"ಯಂ ಪರಿಯಾಯನ್ತಿ ಯಂ ಕಾರಣ"**ನ್ತಿ। ಪಚ್ಚಕ್ಖದಿಟ್ಠೇ ಅವಿಪರೀತೇ ಅತ್ಥೇ ಪವತ್ತಸದ್ಧಾ **ಪಚ್ಚಕ್ಖಸದ್ಧಾ** ಯಥಾ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ, ಸ್ವಾಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೮) ಚ। **ಏವಂ ಕಿರಾ**ತಿ ಇತಿ ಕಿರಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಸದ್ದಹನಾಕಾರೋ ಸದ್ಧಾಪತಿರೂಪಕೋ। **ಏತ**ನ್ತಿ "ಅಞ್ಞತ್ರೇವ ಸದ್ಧಾಯಾ"ತಿ ಏತಂ ವಚನಂ । **ರುಚಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಮತಿಯಾ ರೋಚೇತ್ವಾ। **ಖಮಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಚಿತ್ತಂ ತಥಾ ಖಮಾಪೇತ್ವಾ। ತೇನಾಹ – **"ಅತ್ಥೇತನ್ತಿ ಗಹಣಾಕಾರೋ"**ತಿ। ಪರಮ್ಪರಾಗತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸಾತಿ **ಅನುಸ್ಸವನಂ। ಕಾರಣಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯುತ್ತಿಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ। **ಕಾರಣಂ ಉಪಟ್ಠಾತೀ**ತಿ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪತಿಟ್ಠತಿ। **ಅತ್ಥೇತ**ನ್ತಿ "ಏತಂ ಕಾರಣಂ ಏವಮಯಮತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತೀ"ತಿ ಚಿತ್ತೇನ **ಗಹಣಂ। ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ಯುತ್ತಿಪರಿಕಪ್ಪನಾ। **ಲದ್ಧೀ**ತಿ ನಿಚ್ಛಯೇನ ಗಹಣಂ, ಸಾ ಚ ಖೋ ದಿಟ್ಠಿ ಅಯಾಥಾವಗ್ಗಹಣೇನ ಅಞ್ಞಾಣಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ತ**ನ್ತಿ ಲದ್ಧಿಂ। **ಅತ್ಥೇಸಾ**ತಿ ಏಸಾ ಲದ್ಧಿ ಮಮ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಅತ್ಥಿ ಯುತ್ತರೂಪಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। ಏವಂ ಗಹಣಾಕಾರೋ **ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿ ನಾಮ,** ಪರಮುಪ್ಪನ್ನಲದ್ಧಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಖಮನಾಕಾರೋ **ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿ ನಾಮ। ಪಞ್ಚ ಠಾನಾನೀ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಾನಿ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಕಾರಣಾನಿ। **ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ** ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗವಜ್ಝಾನಂ ರಾಗಾದೀನಂ ಅಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ "ನತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರಾಗದೋಸಮೋಹೋ"ತಿ ಅಯಂ ಸೇಕ್ಖಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ, ಸಬ್ಬಸೋ ಅಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ಅಸೇಕ್ಖಾನನ್ತಿ ಆಹ – **"ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಕಥಿತಾ"**ತಿ। "ಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ **ಸೇಕ್ಖಾನಂ,** "ಅಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ **ಅಸೇಕ್ಖಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಕಥಿತಾ**ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಅತ್ಥಿನುಖೋಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯-೧೦. ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮ್ಪನ್ನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೪-೧೫೫. "ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹರಥಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೬೪) ವಿಯ ಪರಿಪುಣ್ಣತ್ಥೋ ಇಧ **ಸಮ್ಪನ್ನ-** ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ **"ಪರಿಪುಣ್ಣಿನ್ದ್ರಿಯೋ"**ತಿ। ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಿನ್ದ್ರಿಯೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏವಂ ಸತಿ ಸಮನ್ನಾಗಮಸಮ್ಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ಆಸಙ್ಕನ್ತೋ **"ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾ**ತಿ ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ। ಹೇಟ್ಠಾ ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗೇ ಖನ್ಧವಸೇನ ದೇಸನಾ ಆಗತಾ, ಇಧ ಆಯತನವಸೇನಾತಿ ಆಹ **"ವುತ್ತನಯಮೇವಾ"**ತಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮ್ಪನ್ನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನವಪುರಾಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತತಿಯೋ ಪಣ್ಣಾಸಕೋ।

೧೬. ನನ್ದಿಕ್ಖಯವಗ್ಗೋ

೧-೪. ಅಜ್ಝತ್ತನನ್ದಿಕ್ಖಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೬-೧೫೯. **ಅತ್ಥತೋ**ತಿ ಸಭಾವತೋ। ಞಾಣೇನ ಅರಿಯತೋ ಞಾತಬ್ಬತೋ **ಅತ್ಥೋ,** ಸಭಾವೋತಿ। ಏವಞ್ಚ ಅಭಿಜ್ಜನಸಭಾವೋ ನನ್ದನಟ್ಠೇನ **ನನ್ದೀ,** ರಞ್ಜನಟ್ಠೇನ **ರಾಗೋ। ವಿಮುತ್ತಿವಸೇನಾ**ತಿ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಗಮವಸೇನ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಸುತ್ತೇ। **ದುತಿಯಾದೀಸೂ**ತಿ ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥೇಸು। **ಉತ್ತಾನಮೇವ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ।

ಅಜ್ಝತ್ತನನ್ದಿಕ್ಖಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫-೬. ಜೀವಕಮ್ಬವನಸಮಾಧಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೦-೧೬೧. ಸಮಾಧಿವಿಕಲಾನಂ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಂ ಲಭನ್ತಾನಂ, ಪಟಿಸಲ್ಲಾನವಿಕಲಾನಂ ಕಾಯವಿವೇಕಞ್ಚ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಞ್ಚ ಲಭನ್ತಾನನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **ಪಾಕಟಂ ಹೋತೀ**ತಿ ವಿಭೂತಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। **ಓಕ್ಕಾಯತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಕಾಯತೀ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಭೂತಭಾವೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಕಥಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ - “**ದ್ವೀಸುಪಿ...ಪೇ॰... ಕಥಿತಾ**”ತಿ।

ಜೀವಕಮ್ಬವನಸಮಾಧಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭-೯. ಕೋಟ್ಠಿಕಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೨-೧೬೪. ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಯೋ ಏವ **ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ** ನಾಮ। ಥೇರಸ್ಸ ತದಾ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನ ಪರಿಪಾಕಂ ಉಪಗತಾನಿ, ಥೇರೋ ಇಮಾಹಿ ದೇಸನಾಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಮಗಮಾಸಿ।

ಕೋಟ್ಠಿಕಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦-೧೧. ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಹಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೫-೧೬೭. **ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕ**ನ್ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅಪುಬ್ಬಸ್ಸ ವತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಾವಾ।

ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಹಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನನ್ದಿಕ್ಖಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೭. ಸಟ್ಠಿಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ

೧-೬೦. ಅಜ್ಝತ್ತಅನಿಚ್ಚಛನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೮-೨೨೭. “ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನಿಚ್ಚಂ, ತತ್ರ ವೋ ಛನ್ದೋ ಪಹಾತಬ್ಬೋ”ತಿಆದಿನಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಸಟ್ಠಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ , ತಾನಿ ಚ ಪೇಯ್ಯಾಲನಯೇನ ದೇಸನಂ ಆರುಳ್ಹಾನೀತಿ “**ಸಟ್ಠಿಪೇಯ್ಯಾಲೋ ನಾಮ ಹೋತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ “**ಯಾನಿ ಪನೇತ್ಥಾ**”ತಿಆದಿ।

ಅಜ್ಝತ್ತಅನಿಚ್ಚಛನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಟ್ಠಿಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೮. ಸಮುದ್ದವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಸಮುದ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೮. ಯದಿ "ದುಪ್ಪೂರಣಟ್ಠೇನ ಸಮುದ್ದನಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥದ್ವಯೇನ ಸಾಗರೋ "ಸಮುದ್ದೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಚಕ್ಖುಸ್ಸೇವೇತಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯದೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದುಪ್ಪೂರಣಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಪೂರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಭಾವೇನ। **ಸಮುದ್ದನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಉಪರೂಪರಿಪಕ್ಖಿತ್ತಗಮನೇನ। ಮಹಾಗಙ್ಗಾದಿಮಹಾನದೀನಂ ಮಹತಾ ಉದಕೋಘೇನ ಅನುಸಂವಚ್ಛರಂ ಅನುಪಕ್ಖನ್ದಮಾನೋಪಿ ಹಿ ಸಮುದ್ದೋ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಯಞ್ಚ ಭೂಮಿಪದೇಸಂ ಓತ್ಥರತಿ, ತಂ ಸಮುದ್ದಭಾವಂ ನೇತಿ, ಅಭಾವಂ ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ ಅಪಯಾತೇ ಸಮುದ್ದೋದಕೇ, ತಂ ವಾ ಅನುದಕಭಾವಪತ್ತಿಯಾ ಅತಥಮೇವ ಹೋತಿ। ಕಾಮಞ್ಚೇಸ ದುಪ್ಪೂರಣಟ್ಠೋ ಸಮುದ್ದನಟ್ಠೋ ಸಾಗರೇ ಲಬ್ಭತಿ, ತಥಾಪಿ ತಂ ದ್ವಯಂ ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಿಸೇಸತೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತಸ್ಸ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸಮೋಸರನ್ತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ನೀಲಾದಿಭಾಗೇಹಿ ಓಸರನ್ತಂ, ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ** ದುಪ್ಪೂರಣೀಯತ್ತಾ। **ಸದೋಸಗಮನೇನ ಗಚ್ಛತಿ** ಸತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ದುಸ್ಸನತೋ। ದುಸ್ಸನಟ್ಠತಾ ಚಸ್ಸ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಿಕತಣ್ಹಾವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾ ಸಮುದ್ದೇ ಅಪರಾಪರಂ ಪರಿವತ್ತಮಾನೋ ಊಮಿಯಾ ವೇಗೋ ಸಮುದ್ದಸ್ಸಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಚಕ್ಖುಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಪುರತೋ ಅಪರಾಪರಂ ಪರಿವತ್ತಮಾನಂ ನೀಲಾದಿಭೇದಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಚಕ್ಖುಸ್ಸಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ರೂಪಮಯೋ ವೇಗೋ"**ತಿ। **ಅಸಮಪೇಕ್ಖಿತೇತಿ** ಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನೇ ರೂಪೇ ಮನಾಪಭಾವಂ ಅಮನಾಪಭಾವಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ, "ಇದಂ ನಾಮ ಮಯಾ ದಿಟ್ಠ"ನ್ತಿ ಅನುಪಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಕೇವಲಂ ಸಮೂಹಘನವಸೇನ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಗಹಣಂ ಅಸಮಪೇಕ್ಖನಂ। **ಸಹತೀ**ತಿ ಅಧಿಭವತಿ, ತಂನಿಮಿತ್ತಂ ಕಞ್ಚಿ ವಿಕಾರಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ।

ಊಮೀತಿ ವೀಚಿಯೋ। **ಆವಟ್ಟೋ** ಆವಟ್ಟನವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಉದಕಂ। ಗಾಹರಕ್ಖಸಮಕರಾದಯೋ **ಗಾಹರಕ್ಖಸೋ**। ಯಥಾ ಸಮುದ್ದೇ ಊಮಿಯೋ ಉಪರೂಪರಿ ವತ್ತಮಾನಾ ಅತ್ತನಿ ಪತಿತಪುಗ್ಗಲಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಾದೇನ್ತಿ, ತಥಾ ಆವಟ್ಟಗಾಹರಕ್ಖಸಾ। ಏವಮೇತೇ ರಾಗಾದಯೋ ಕಿಲೇಸಾ ಸಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನಕಸತ್ತೇ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಾದೇನ್ತಿ, ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತತಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ಅನಯಬ್ಯಸನಾಪತ್ತಿಹೇತುಭೂತಸ್ಸ ಊಮಿಭಯಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಚಕ್ಖುಸಮುದ್ದೋ "ಸಊಮಿಸಾವಟ್ಟೋ ಸಗಾಹೋ ಸರಕ್ಖಸೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಊಮಿಭಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಭಾಯತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಭಯಂ, ಊಮೀವ ಭಯಂ ಊಮಿಭಯಂ। ಕುಜ್ಝನಟ್ಠೇನ **ಕೋಧೋ**। ಸ್ವೇವ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅಭಿಮದ್ದನವಸೇನುಪ್ಪಾದನತ್ಥೇನ ದಳ್ಹಂ ಆಯಾಸನಟ್ಠೇನ **ಉಪಾಯಾಸೋ**। ಏತ್ಥ ಚ ಅನೇಕವಾರಂ ಪವತ್ತಿತ್ವಾ ಸತ್ತೇ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನನಿಪ್ಫಾದನೇನ ಕೋಧೂಪಾಯಾಸಸ್ಸ **ಊಮಿಸದಿಸತಾ** ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಕಾಮಗುಣಾ ಕಿಲೇಸಾಭಿಭೂತೇ ಸತ್ತೇ ಮಾನೇ ವಿಯ ರೂಪಾದಿವಿಸಯಸಙ್ಖಾತೇ ಅತ್ತನಿ ಸಂಸಾರೇತ್ವಾ ಯಥಾ ತತೋ ಬಹಿಭೂತೇ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಬ್ಯಸನಾಪಾದನೇನ **ಆವಟ್ಟಸದಿಸತಾ** ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಯದಾ ಪನ ಗಾಹರಕ್ಖಸೋ ಆರಕ್ಖರಹಿತಂ ಅತ್ತನೋ ಗೋಚರಭೂಮಿಗತಂ ಪುರಿಸಂ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಗೋಚರೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ಗೋಚರಂ ನೇತ್ವಾ ಭೇರವರೂಪದಸ್ಸನಾದಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಉಪಕ್ಕಮಂ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ವಾವಿಸಿತ್ವಾ ವಣ್ಣಬಲಭೋಗಆಯುಸುಖೇಹಿ ವಿಯೋಜೇತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಾದೇತಿ, ಏವಂ ಮಾತುಗಾಮೋಪಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರರಹಿತಂ ಅವೀರಪುರಿಸಂ ಅತ್ತನೋ ರೂಪಾದೀಹಿ ಪಲೋಭನವಸೇನ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಗಹೇತ್ವಾ ವಾ ವೀರಜಾತಿಯಮ್ಪಿ ಇತ್ಥಿಕುತ್ತಭೂತೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಹಾವಭಾವವಿಲಾಸೇಹಿ ಇತ್ಥಿಮಾಯಾಯ ಅನ್ವಾವಿಸಿತ್ವಾ ವಾ ಅವಸಂ ಅತ್ತನೋ ಉಪಕಾರಧಮ್ಮೇ ಸೀಲಾದಯೋ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ ಕರೋನ್ತೋ ಗುಣವಣ್ಣಾದೀಹಿ ವಿಯೋಜೇತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ

ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಾದೇತಿ, ಏವಂ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ **ಗಾಹರಕ್ಖಸಸದಿಸತಾ** ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಊಮಿಭಯನ್ತಿ** ಲಕ್ಖಣವಚನಂ । ಯಥಾ ಹಿ ಊಮಿ ಭಾಯಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಭಯಂ, ಏವಂ ಆವಟ್ಟಗಾಹರಕ್ಖಸಾಪೀತಿ ಊಮಿಆದಿಭಯೇನ ಸಭಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅನ್ತಂ** ಅವಸಾನಂ ಗತೋ, ಏವಂ ಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪಠಮಸಮುದ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧-೩. ದುತಿಯಸಮುದ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೨೯-೨೩೦. ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಲ್ಲಭಾವೂಪನಯನನ್ತಿ ಆಹ **"ತೇಮನಟ್ಠೇನಾ"**ತಿ। **ಅರಿಯಸಾವಕೇತಿ** ಅನಾಗಾಮಿನೋ। ತೇ ಹಿ ಕಾಮಭವವಸೇನ ಅತಿನ್ತತಾಯ ನ ಸಮುನ್ನಾ। **ತಯೋ ಮಚ್ಚೂತಿ** ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರದೇವಪುತ್ತಮಾರೇ। **ತೀಹಿ ಉಪಧೀಹೀತಿ** ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಕಾಮಗುಣಾನಂ ವಸೇನ ತೀಹಿ ಉಪಧೀಹಿ। ಖನ್ಧುಪಧಿನಾ ಪನ ಸೋ ನ ನಿರೂಪಧಿ ಸಉಪಾದಿಸೇಸಸ್ಸೇವ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅಧಿಗತತ್ತಾ। **ಗತೋತಿ** ಪಟಿಪತ್ತಿಗಮನೇನ ಗತೋ।

ದುತಿಯಸಮುದ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪-೭. ಖೀರರುಕ್ಖೋಪಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೩೧-೨೩೩. **ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಮಗ್ಗೇನ ಅಸಮುಗ್ಘಾಟಿತಭಾವೇನ। **ಅತ್ಥೀತಿ** ವಿಜ್ಜತಿ। ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಕಿಚ್ಚಕರಣತೋ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಅಪ್ಪಕಂ ಮೂಸಿಕಾವಿಸಂ ವಿಯ **ಪರಿತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ** ಅಪ್ಪಾನುಭಾವತ್ತಾ। **ಏವರೂಪಾಪೀತಿ** ಅಪ್ಪಕಾಪಿ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಅಪ್ಪಹೀನಕಿಲೇಸಸ್ಸ। **ಅಧಿಮತ್ತಾನನ್ತಿ** ಇಟ್ಠಾನಂ ರಜನೀಯಾನಂ, ವತ್ಥುವಸೇನ ಪರಿತ್ತಕಮ್ಪಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ ಅಧಿಮತ್ತಮೇವ। ತೇನಾಹ **"ನಖಪಿಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ದಹರೋತಿಆದೀನಿ ತೀಣಿಪಿ** ಪದಾನಿ। **ಆಭಿನ್ದೇಯ್ಯಾತಿ** ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ। **ತಂ ಉಭಯನ್ತಿ** ತಂ ಚಕ್ಖುರೂಪನ್ತಿ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಆಯತನಂ।

ಖೀರರುಕ್ಖೋಪಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಉದಾಯೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೪. **ಇತಿಪೀತಿ** ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ। **ಅನಿಚ್ಚೇನಾತಿ** ಅನಿಚ್ಚಭಾವೇನ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಸತಿ ಚ ಉಪ್ಪಾದೇ ನಿರೋಧೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಉಪ್ಪಾದವಯವನ್ತತಾಯ ಅನಿಚ್ಚಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಯದಿ ಚ ಅತ್ತಾ ಸಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಿನಾ ಸಿಜ್ಝೇಯ್ಯ, ನ ಚ ತಥಾಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಿ, ತಸ್ಮಾ "ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ಅನತ್ತತಾ ಕಥಿತಾ।

ಉದಾಯೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೫. ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅನು ಅನು ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಪರಿಬ್ಯತ್ತಿಯಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ **ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಂ,** ಹತ್ಥಪಾದಾದಿಅವಯವಾತಿ ಆಹ - "ಹತ್ಥಾ ಸೋಭನಾ"ತಿಆದಿ। **ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೋತಿ** ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೋ ಗಾಹೋ। **ಸಂಸನ್ದೇತ್ವಾ ಗಹಣನ್ತಿ** ಅವಯವೇ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ "ಇತ್ಥಿಪುರಿಸೋ"ತಿಆದಿನಾ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹಣಂ। **ವಿಭತ್ತಿಗಹಣನ್ತಿ** ವಿಭಾಗೇನ ಅನವಸೇಸಗ್ಗಹಣಂ। **ಕುಮ್ಭೀಲಸದಿಸೋತಿ** ಕುಮ್ಭೀಲಗಾಹಸದಿಸೋ। ತೇನಾಹ - **"ಸಬ್ಬಮೇವ ಗಣ್ಹಾತೀ"**ತಿ ಹತ್ಥಪಾದಾದೀಸು ತಂ

ತಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ **ಗಹಣಂ ರತ್ತಪಾಸದಿಸೋ** ಜಲೂಕಗಾಹಸದಿಸೋ। **ಏಕಜವನವಾರೇಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತೀ**ತಿ ಇದಂ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಮನೋದ್ವಾರಿಕಜವನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸಾದೇನ ಗನ್ಥಿತನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇ ನಿಮಿತ್ತೇ ಅಸ್ಸಾದಗಾಹೇನ ಗನ್ಥಿತಂ ಸಮ್ಬದ್ಧಂ। **ಭವಙ್ಗೇನೇವಾ**ತಿ ಮೂಲಭವಙ್ಗೇನೇವ। **ಕಿಲೇಸಭಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ**ತಿ ತಥಾ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೇನ ಅನ್ತರಿತಂ ಚೇ ಮರಣಚಿತ್ತಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಏಕನ್ತತೋ ನಿರಯೇ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಾ ವಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಸಿಯಾತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಭಾಯಿತಬ್ಬಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ। **“ಸಮಯವಸೇನ ವಾ ಏವಂ ವುತ್ತ**”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ವಿವರನ್ತೋ “**ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಸ್ಮಿಞ್ಹೀ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ರತ್ತಚಿತ್ತಂ ವಾ**ತಿ ರಾಗವಸೇನ ರತ್ತಚಿತ್ತಂ ವಾ। ದುಟ್ಠಚಿತ್ತೇನ ಕಥಂ ಆರಮ್ಮಣರಸಾನುಭವನನ್ತಿ? ದೋಮನಸ್ಸವೇದನುಪ್ಪತ್ತಿ ಏವ ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣರಸಾನುಭವನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಇಮಸ್ಸ ಸಮಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಮರಣಸಮಯಸ್ಸ।

ಉಭಿನ್ನಂ ನಾಸಚ್ಛಿದ್ದಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಠಿತ-ಅಟ್ಠಿತುದನಂ ಸಹ ಖುರಟ್ಠೇನ ಛಿನ್ದನಂ। **ದಣ್ಡಕವಾಸೀ**ತಿ ದೀಘದಣ್ಡಕಾ ಮಹಾವಾಸಿ। **ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿದ್ದೋಕ್ಕಮನ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಚಲಾಯಿಕನಿದ್ದಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಕದಾಚಿ ಅನ್ತರಾ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಾನಂ ಸಲ್ಲಕಾನಂ ಅವಸರೋ ಸಿಯಾ, ನತ್ಥೇವ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಹಾನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕನ್ತಕಾಲೇ। **ವಿತಕ್ಕಾನ**ನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಾನಂ।

ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯-೧೦. ಪಠಮಹತ್ಥಪಾದೋಪಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೩೭-೨೩೮. ನವಮಂ “ಪಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ - “**ದಸಮೇ ನ ಹೋತೀತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ**”ತಿಆದಿ। ಏತ್ತಕಮೇವ ಹಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸುತ್ತಾನಂ ವಿಸೇಸೋತಿ।

ಪಠಮಹತ್ಥಪಾದೋಪಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮುದ್ದವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೯. ಆಸೀವಿಸವಗ್ಗೋ

೧. ಆಸೀವಿಸೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೮. ಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತದಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ, ತೇಸು ಕೇಚಿ ಏಕವಿಹಾರಿನೋ, ಕೇಚಿ ಅತ್ತದುತಿಯಾ, ಕೇಚಿ ಅತ್ತತತಿಯಾ, ಕೇಚಿ ಅತ್ತಚತುತ್ಥಾ, ಕೇಚಿ ಅತ್ತಪಞ್ಚಮಾ ಹುತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಾಯತನೇಸು ವಿಹರನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ - “**ಏಕಚಾರಿಕ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಚಚಾರಿಕೇ**”ತಿ। ಸಮಾನಜ್ಝಾಸಯತಾ **ಸಭಾಗವುತ್ತಿನೋ**। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯುಞ್ಜನಸ್ಸ **ಕಾರಕೇ**। ತತೋ ಏವ ತತ್ಥ **ಯುತ್ತಪಯುತ್ತೇ**। **ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನ** ಕಾರಣಭೂತೇನ। **ಪಚ್ಚಯಭೂತ**ನ್ತಿ ಅಪಸ್ಸಯಭೂತಂ। “ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಯಾವ “ತಿಣ್ಣೋ ಪಾರಙ್ಗತೋ ಥಲೇ ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ”ತಿ ಅಯಂ ಮಾತಿಕಾನಿಕ್ಖೇಪೋ। ತೇಸಂ ಮಾತಿಕಾಯ ವಿತ್ಥಾರಭಾಜನಂ। **ವಾಸನಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ವಾಸನಾವಹಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಸಿನೇರುಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯಾ**ತಿಆದಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣತಾಯ ಸುದುಕ್ಕರಭಾವದಸ್ಸನಂ।

ಮಞ್ಚಟ್ಠೇಸು ಮಞ್ಚಸಮಞ್ಞಾ ವಿಯ ಮುಖಟ್ಠಂ ವಿಸಂ “ಮುಖ”ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಸುಕ್ಖಕಟ್ಠಸದಿಸಭಾವಾಪಾದನತೋ “ಕಟ್ಠ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಕಟ್ಠಂ ಮುಖಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಕಟ್ಠಮುಖೋ,** ದಂಸನಾದಿನಾ ಕಟ್ಠಸದಿಸಭಾವಕರೋ ಸಪ್ಪೋ। ಅಥ ವಾ

ಕಟ್ಠಸದಿಸಭಾವಾಪಾದನತೋ ಕಟ್ಠಂ ವಿಸಂ ವಾ ಮುಖೇ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಕಟ್ಠಮುಖೋ**। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋತಿ** ಇಮೇ ವಿಸಕಿಚ್ಚಭೇದೇನ ಚತ್ತಾರೋ। ಇದಾನಿ ತಂ ನೇಸಂ ವಿಸಕಿಚ್ಚಭೇದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತೇಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಯಸೂಲಸಮಪ್ಪಿತಂ ವಿಯಾತಿ** ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅಯಸೂಲಂ ಅನುಪ್ಪವೇಸಿತಂ ವಿಯ। **ಪಕ್ಕಪೂತಿಪನಸಂ ವಿಯಾತಿ** ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಕುಥಿತಪನಸಫಲಂ ವಿಯ। **ಚಙ್ಗವಾರೇತಿ** ರಜಕಾನಂ ಖಾರಪರಿಸ್ಸಾವನೇ ಸುರಾಪರಿಸ್ಸಾವನೇ ವಾ। ಅನವಸೇಸಂ ಭಿಜ್ಜನೇನ **ಅಸನಿಪಾತಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ**। **ಮಹಾನಿಖಾದನೇನಾತಿ** ಮಹನ್ತೇನ ನಿಖಾದನೇನ।

ವಿಸವೇಗವಿಕಾರೇನಾತಿ ವಿಸವೇಗಗತೇನ ವಿಕಾರೇನ। **ವಾತೇನಾತಿ** ತಸ್ಸ ಸಪ್ಪಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಫುಸಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗತವಾತೇನ। ನಾಸವಾತೇ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। **ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತಿವಸೇನಾತಿ** ತೇಸಂಯೇವ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಸಪ್ಪಾನಂ ಆಗತವಿಸೋತಿಆದಿಪುಗ್ಗಲನಾಮಸ್ಸ ವಸೇನ **ಚತುಸಟ್ಠಿ ಹೋನ್ತಿ** ಪಚ್ಚೇಕಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಭಾವತೋ। **ಆಗತವಿಸೋತಿ** ಆಗಚ್ಛವಿಸೋ, ಸೀಘತರಂ ಅಭಿರುಹನವಿಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಘೋರವಿಸೋತಿ** ಕಕ್ಖಳವಿಸೋ, ದುತ್ತಿಕಿಚ್ಛವಿಸೋ। **ಅಯಂ ಸೀತಉದಕಂ ವಿಯ ಹೋತಿ** ಗಾಳ್ಹದುಬ್ಬಿನಿಮ್ಮೋಚಯಭಾವೇನ। ಉದಕಸಪ್ಪೋ ಹಿ ಘೋರವಿಸೋ ಹೋತಿ ಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ - **"ಉದಕಸಪ್ಪಾದೀನಂ ವಿಸಂ ವಿಯಾ"**ತಿ। **ಪಿಳಾಯತೀತಿ** ಗಣ್ಡಪಿಳಕಾದಿವಸೇನ ಪಿಳಾಯತಿ। **ಅನೇಳಕಸಪ್ಪೋ** ನಾಮ ಮಹಾಆಸೀವಿಸೋ। **ನೀಲಸಪ್ಪೋ** ನಾಮ ಸಾಖವಣ್ಣೋ ರುಕ್ಖಗ್ಗಾದೀಸು ವಿಚರಣಕಸಪ್ಪೋ। **ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನಾತಿ** ಯೋಯಂ ಕಟ್ಠಮುಖೇಸು ದಟ್ಠವಿಸಾನಂಯೇವ "ಆಗತವಿಸೋ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ"ತಿಆದಿನಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಭಾವೋ ವುತ್ತೋ, ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ। **ಕಟ್ಠಮುಖೇ ದಟ್ಠವಿಸಾದಯೋತಿ** ಕಟ್ಠಮುಖೇಸು ದಟ್ಠವಿಸೋ, ಫುಟ್ಠವಿಸೋ, ವಾತವಿಭೋತಿ ತಯೋ, **ಪೂತಿಮುಖಾದೀಸು ಚ ದಟ್ಠವಿಸಾದಯೋ** ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏಕೇಕನ್ತಿ ಚತುಸಟ್ಠಿಯೋ ಏಕೇಕಂ। **ಚತುಧಾತಿ** ಅಣ್ಡಜಾದಿವಿಭಾಗೇನ ಚತುಧಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ। **ಛಪಣ್ಣಾಸಾನೀತಿ** ಛಪಣ್ಣಾಸಾಧಿಕಾನಿ। **ಗತಮಗ್ಗಸ್ಸಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಾಗತಮಗ್ಗಸ್ಸ **ಪಟಿಲೋಮತೋ ಸಂಖಿಪ್ಪಮಾನಾ** ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಚತ್ತಾರೋವ ಹೋನ್ತಿ। **ಕುಲವಸೇನಾತಿ** ಕಟ್ಠಮುಖಾದಿಜಾತಿವಸೇನ।

ಸಕಲಕಾಯೇ ಆಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಯ ಠಪಿತವಿಸಾತಿ ಹಿ ತೇಸಂ ಫುಟ್ಠವಿಸತಾ, ವಾತವಿಸತಾ ವುಚ್ಚತಿ। **ಏವನ್ತಿ** "ಆಸಿತ್ತವಿಸಾ"ತಿಆದಿನಾ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಆಸೀವಿಸಸದ್ದೇ **ವಚನತ್ಥೋ** ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ **ವೇದಿತಬ್ಬೋ**। **ಉಗ್ಗತತೇಜಾತಿ** ಉದಗ್ಗತೇಜಾ, ಅತ್ತನೋ ವಿಸತೇಜೇನ ನೇಸಂ ಕುರೂರದಬ್ಬತಾ ವಾ। **ದುನ್ನಿಮ್ಮದ್ದನವಿಸಾತಿ** ಮನ್ತಾಗದೇಹಿ ಅನಿಮ್ಮದ್ದನೀಯವಿಸಾ। **ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ। ತೇನೇತ್ಥ ಅವಸೇಸಪಾಳಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಆಸೀವಿಸೇಸೂತಿ ಇಮೇ ಆಸೀವಿಸಾ ದಟ್ಠವಿಸಾ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸರೀರಟ್ಠಕೇಸುಯೇವಾತಿ** ತೇನ ಪುರಿಸೇನ ತೇಸಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅಕತತ್ತಾ ಆಯುಸೇಸಸ್ಸ ಚ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ನಂ ನ ದಂಸಿಂಸೂತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪುಚ್ಛಿ** ಯಥಾಭೂತಂ ಪವೇದೇತುಕಾಮೋ। **ದುರುಪಟ್ಠಾಹಾತಿ** ದುರುಪಟ್ಠಾನಾ। **ಸೋತ್ಥಿಮಗ್ಗೋತಿ** ಸೋತ್ಥಿಭಾವಸ್ಸ ಉಪಾಯೋ।

ಅನ್ತರಚರೋತಿ ಅನ್ತರಂ ಚರೋ ಸುಖಸತ್ತು ವಿಸ್ಸಾಸಘಾತೀ। ತೇನಾಹ **"ವಧಕೋ"**ತಿ। ಇದಾನಿ ತಾಸಂ ಪೇಸನೇ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪರಮ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಭಿಮುಖಗತಂ ವಿಯ **ಅಭಿಮುಖಗತಂ**। ಈದಿಸೇಪಿ ಹಿ ವಚೋಯುತ್ತಿ ಲೋಕೇ ನಿರೂಪೀಯತಿ ಸನ್ತಿಯಂ ಪುರಿಸಂ ಠಪೇತೀತಿ ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ **ಅಭಿಮುಖಗತನ್ತಿ** ಅಭಿಮುಖಂ ತೇನ ಸಮ್ಪತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಙ್ಕಸಣ್ಠಾನಂ ಫಲಕಂ** ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಆಗತಾಗತಾನಂ ನಿಸೀದನತ್ಥಾಯ **ಅತ್ಥತಂ**।

ಅರಿತ್ತಹತ್ಥೋ ಪುರಿಸೋ ಸನ್ತಾರೇತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಸನ್ತಾರಣೀ**। ಓರಿಮತೀರತೋ ಉತ್ತರಣಾಯ ಸೇತು **ಉತ್ತರಸೇತು**। ಏಕೇನ ದ್ವೀಹಿ ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ರುಕ್ಖಮಯೋ ಸೇತು **ರುಕ್ಖಸೇತು**। ಜಙ್ಘಸತ್ಥೇನ ಗಮನಯೋಗ್ಗೋ ಸೇತು **ಜಙ್ಘಸೇತು**। ಸಕಟೇನ ಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ **ಸಕಟಸೇತು**। **ನ ಖೋ ಏಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ** ಪರಮತ್ಥತೋ। ತದತ್ಥೋ ಪನ ಏಕದೇಸೇನ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ತಥಾ ವುತ್ತನ್ತಿ

ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಏತ್ತಕಾನಂ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನಂ ಬಾಹಿತತ್ತಾ**”ತಿ ಆಹ। **ದೇಸನನ್ತಿ** ಉದ್ದೇಸದೇಸನಂ। **ವಿನಿವತ್ತೇನ್ತೋತಿ** ಪಟಿಸಂಹರನ್ತೋ। **ನ ಲದ್ಧೋ ವತಾಸೀತಿ** ನ ಲದ್ಧೋ ವತ ಆಸಿ।

ರಾಜಾ ವಿಯ ಕಮ್ಮಂ ಸತ್ತೇಸು ಇಸ್ಸರಿಯಸ್ಸ ವತ್ತಾಪನತೋ। **ರಾಜಾ...ಪೇ॰... ಪುಥುಜ್ಜನೋ** ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾತಾಪರಾಧತಾಯ। **ಞಾಣಪಲಾಯನೇನಾತಿ** ಮಹಾಭೂತೇಹಿ ನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿರಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮತಾವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣಪಲಾಯನೇ ಮಗ್ಗಾಧಿಗಮಸಿದ್ಧೇನೇವ ಞಾಣಪಲಾಯನೇನ। ಏವಞ್ಚೇತ್ಥ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪಿತಮೇವ ಹೋತಿ।

ಯಥೇವ ಹೀತಿಆದಿನಾ ಏಕದೇಸನಾಸಮುದಾಯಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನಂ ಆರದ್ಧಂ। ಯಥಾವುತ್ತವಚನಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾನಂ ವಚನೇನ ಸಮತ್ಥೇತಿ “**ಪತ್ಥದ್ಧೋ ಭವತೀ**”ತಿಆದಿನಾ। ತತ್ಥ **ಕಟ್ಠಮುಖೇನ ವಾತಿ ವಾ**-ಸದ್ದೋ ಉಪಮತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಕಟ್ಠಮುಖೇನ ಸಪ್ಪೇನ ದಟ್ಠೋ ಪತ್ಥದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪಥವೀಧಾತುಪ್ಪಕೋಪೇನ ಸೋ ಕಾಯೋ ಕಟ್ಠಮುಖೇವ ಹೋತಿ, ಕಟ್ಠಮುಖಗತೋ ವಿಯ ಪತ್ಥದ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ। ಸೋ “ಪಥವೀಧಾತುಪಕೋಪೇನ ವಾ”ತಿ ಏವಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ಕಟ್ಠಮುಖೇನ ದಟ್ಠೋಪಿ ಕಾಯೋ ಪಥವೀಧಾತುಪ್ಪಕೋಪೇನೇವ ಪತ್ಥದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಅವಿಯುತ್ತೋ ಸೋ ಕಾಯೋ ಸಬ್ಬದಾ ಕಟ್ಠಮುಖಗತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ। **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ವಾ ಅನಿಯಮತ್ಥೋ। ತತ್ರಾಯಮತ್ಥೋ - ಕಟ್ಠಮುಖೇನ ದಟ್ಠೋ ಕಾಯೋ ಪತ್ಥದ್ಧೋ ಹೋತಿ ವಾ, ನ ವಾ ಮನ್ತಾಗದವಸೇನ। ಪಥವೀಧಾತುಪ್ಪಕೋಪೇನ ಪನ ಮನ್ತಾಗದರಹಿತೋ ಸೋ ಕಾಯೋ ಕಟ್ಠಮುಖಗತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ ಏಕನ್ತಪತ್ಥದ್ಧೋತಿ। ತತ್ಥ **ಕಾಯೋತಿ** ಪಕತಿಕಾಯೋ। **ಪೂತಿಕೋತಿ** ಕುಥಿತೋ। **ಸನ್ತತ್ತೋತಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ತತ್ತೋ ಮಹಾದಾಹಪ್ಪತ್ತೋ। **ಸಞ್ಛಿನ್ನೋತಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ಛಿನ್ನೋ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಭೂತೋ। ಯದಾ ಕಾಯೋ ಪತ್ಥದ್ಧಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಪುರಿಸೋ ಕಟ್ಠಮುಖಾದಿಸಪ್ಪಸ್ಸ ಮುಖೇ ವತ್ತಮಾನೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಿಸೇಸತೋತಿ ಕಟ್ಠಮುಖಾದಿವಿಸೇಸತೋ ಚ ಪಥವೀಆದಿವಿಸೇಸತೋ ಚ। **ಅನತ್ಥಗ್ಗಹಣತೋತಿ**ಆದಿ ಅಚೇತನೇಸುಪಿ ಭೂತೇಸು ಸಚೇತನೇಸು ವಿಯ ಅನತ್ಥಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತಾಯ ನಿಬ್ಬೇದಜನನತ್ಥಂ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಆಸಯತೋತಿ** ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನತೋ। **ಏತೇಸನ್ತಿ** ಮಹಾಭೂತಾನಂ। **ಸದಿಸತಾತಿ** ವಮ್ಮಿಕಾಸಯಸುಸಿರಗಹನಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಾಸಯತಾಯ ಚ ಸದಿಸತಾ।

ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣವಸೇನಾತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಲಕ್ಖಣವಸೇನ। ಪಥವೀಆದೀನಂ ಕಕ್ಖಳಭಾವಾದಿ, ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಕ್ಖಳಭಾವಾಪಾದನಾದಿನಾ ವಿಕಾರುಪ್ಪಾದನತೋ **ವಿಸವೇಗವಿಕಾರತೋ ಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**।

ಅನತ್ಥಾತಿ ಬ್ಯಸನಾ। **ಬ್ಯಾಧಿನ್ತಿ** ಕುಟ್ಠಾದಿಬ್ಯಾಧಿಂ। **ಭವೇ ಜಾತಾಭಿನನ್ದಿನೋತಿ** ಭವೇಸು ಜಾತಿಯಾ ಅಭಿನನ್ದನಸೀಲಾ। ಪಞ್ಚವೋಕಾರೇ ಹಿ ಜಾತಿಯಾ ಅಭಿನನ್ದನಾ ನಾಮ ಮಹಾಭೂತಾಭಿನನ್ದನಾ ಏವ।

ದುರುಪಟ್ಠಾನತರಾನೀತಿ ದುಪ್ಪಟಿಕಾರತರಾನಿ। **ದುರಾಸದಾತಿ** ದುರುಪಸಙ್ಕಮನಾ। “ಉಪಟ್ಠಾಮೀ”ತಿ **ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ**। ಪರಿಜಾನಾಮ ಕಮ್ಮನಾಮಾನಿ, ಉಪಕಾರಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಅನನ್ತದೋಸೂಪದ್ದವತೋತಿ** ಅಪರಿಮಾಣದೋಸೂಪದ್ದವಹೇತುತೋ। **ಏಕಪಕ್ಖಲನ್ತಿ** ಏಕದುಕ್ಖಂ।

ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ಭಿಜ್ಜಮಾನೋ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ಗಹೇತ್ವಾವ ಭಿಜ್ಜತಿ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಏಕನಿರೋಧತ್ತಾ। **ವತ್ಥುರೂಪಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾವ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ** ಪಞ್ಚವೋಕಾರೇ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಭಿನ್ನೇಸು ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅವಟ್ಠಾನಾಭಾವತೋ। **ಏತ್ತಾವತಾತಿ** ಲೋಭುಪ್ಪಾದನಮತ್ತೇನ। ಪಞ್ಞಾ ನಾಮ ಅತ್ತಭಾವೇ ಉತ್ತಮಙ್ಗಂ ಪಞ್ಞುತ್ತರತ್ತಾ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ, ಸತಿ ಚ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ವುತ್ತಂ - “**ಏತ್ತಾವತಾ ಪಞ್ಞಾಸೀಸಂ ಪತಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೀ**”ತಿ। **ಯೋನಿಯೋ ಉಪನೇತಿ**

ತದುಪಗಸ್ಸ ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಭಾವೇ। “ಜಾತಿಭಯಂ, ಜರಾಭಯಂ, ಮರಣಭಯಂ, ಚೋರಭಯ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಆಗತಾನಿ **ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ಮಹಾಭಯಾನಿ,** “ಹತ್ಥಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಆಗತಾನಿ **ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾನಿ ಆಗತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ** ಕಾರಣಸ್ಸ ಸಮವಟ್ಠಿತತ್ತಾ। **ನನ್ದೀರಾಗೋ ಸಞ್ಞಾರಕ್ಖನ್ಧೋ**ತಿ ಸಞ್ಞಾರಕ್ಖನ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ।

ಪಾಳಿಯಂಯೇವ ಆಗತಾ “ಚಕ್ಖುತೋ ಚೇಪಿ ನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿಆದಿನಾ। **ಕಿಞ್ಚಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸುಞ್ಞಗಾಮೇ ಚೋರಾನಂ ಗಯ್ಹೂಪಗಸ್ಸ ಅಲಾಭವಚನೇನೇವ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಸರಣಸ್ಸ ಅಲಾಭೋ ವುತ್ತೋ ಏವ ಹೋತೀತಿ ನ ಉದ್ಧಟೋ, ಪುರಿಸಟ್ಠಾನಿಯೋ ಭಿಕ್ಖು, ಚೋರಾ ಪನ ಬಾಹಿರಾಯತನಟ್ಠಾನಿಯಾ। **ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸಂ ಕತ್ವಾ। ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ “**ಉಪಾದಾರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನಾ**”ತಿ।

ಬಾಹಿರಾನನ್ತಿ ಬಾಹಿರಾಯತನಾನಂ। **ಪಞ್ಚ ಕಿಚ್ಚಾನೀ**ತಿ ಚೋರೇಹಿ ತದಾ ಕಾತಬ್ಬಾನಿ ಪಞ್ಚ ಕಿಚ್ಚಾನಿ। **ಹತ್ಥಸಾರ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕೇ ಹತ್ಥೇಹಿ ಗಹೇತಬ್ಬಸಾರಭಣ್ಡಂ। ಪಾತನಾದಿವಸೇನ **ಹತ್ಥಪರಾಮಾಸಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಪಹಾರಠಾನೇ**ತಿ ಪಹಟಟ್ಠಾನೇ। ಠಾನಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಏವ ಖಣೇತಿ ವದನ್ತಿ। ಅತ್ತನೋ ಸುಖಾವಹಂ **ಕುಸಲಧಮ್ಮಂ ಪಹಾಯ** ದುಕ್ಖಾವಹೇನ ಅಕುಸಲೇನ ಸಮಙ್ಗಿತಾ ಸುಖಾವಹಂ ಭಣ್ಡಂ ಪಹಾಯ **ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನಂ ವಿಯಾ**ತಿ ವುತ್ತಂ ಸುಖನಿಸ್ಸಯತ್ತಾ ತಸ್ಸ। **ಹತ್ಥಪರಾ…ಪೇ॰… ಆಪಜ್ಜನಕಾಲೋ** ಗುಣಸರೀರಸ್ಸ ತದಾ ಪಮಾದೇನ ಬಾಧಿತತ್ತಾ। **ಪಹಾರ…ಪೇ॰… ಕಾಲೋ** ತತೋ ದಳ್ಹತರಂ ಗುಣಸರೀರಸ್ಸ ಬಾಧಿತತ್ತಾ। **ಪಹಾರಂ…ಪೇ॰… ಅಸ್ಸಮಣಕಾಲೋ** ಗುಣಸರೀರಸ್ಸ ಮರಣಪ್ಪತ್ತಿಸದಿಸತ್ತಾ। **ಅವಸೇಸಜನಸ್ಸ ದಾಸಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತಾ** ಅಞ್ಞಥತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಗಿಹಿಭಾವಾಪತ್ತಿಯಾ ನಿದಸ್ಸನಭಾವೇನ ವುತ್ತಾ। ಯಂ “ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಮೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಯೋಜನಾ।

ರೂಪಾದೀನೀತಿ ರೂಪಸದ್ದಗನ್ಧರಸಾನಿ। **ತೇಸ**ನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಭೂತುಪಾದಾರೂಪಾನಂ। **ಲಹುತಾದಿವಸೇನಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಲಹುತಾದಿವಸೇನ। **ದುರುತ್ತರಣಟ್ಠೋ**ತಿ ಉತ್ತರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಭಾವೋ **ಓಘಟ್ಠೋ। ವುತ್ತನಯೇನಾ**ತಿ “ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ। **ಚತುಮಹಾಭೂತಾದೀಹೀ**ತಿ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **ಚಿತ್ತಕಿರಿಯದಸ್ಸನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಪಯೋಗದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **ವುತ್ತವಾಯಾಮಮೇವಾ**ತಿ “ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ”ತಿ ಯೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತೋ। **ಭದ್ದೇಕರತ್ತಾದೀನೀ**ತಿ “ಅಜ್ಜೇವ ಕಿಚ್ಚಂ ಆತಪ್ಪ”ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೭೨, ೨೭೫, ೨೭೬) ವುತ್ತಾನಿ ಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತಾದೀನಿ।

ಕುಣ್ಠಪಾದೋತಿ ಛಿನ್ನಪಾದೋವ ಹುತ್ವಾ ಗತಿವಿಕಲೋ। **ಮಾನಸಂ ಬನ್ಧತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತೇ ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಬನ್ಧತಿ। “ಅಯಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಯ್ಹಂ ಓಘುತ್ತರನುಪಾಯೋ”ತಿ ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಪುನ ತತ್ಥ ಪವತ್ತನಂ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ ಚಿತ್ತಬನ್ಧನಂ।

ತಸ್ಸ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಇಮೇ ನನ್ದೀರಾಗಾದಯೋ ತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾದಯೋತಿ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ **ಧಮ್ಮಾಯತನೇಕದೇಸೋ**। ಅರಿಯಮಗ್ಗನಿಬ್ಬಾನತಣ್ಹಾವಜ್ಜೋ ಇಧ ಧಮ್ಮಾಯತನೇಕದೇಸೋತಿ ಚ। **ಸೋಳಸಹಾಕಾರೇಹೀ**ತಿ ಪೀಳನಾದೀಹಿ ಸೋಳಸಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ। ಸತಿಪಟ್ಠಾನವಿಭಙ್ಗೇ ಆಗತನಯೇನ **ಸಟ್ಠಿನಯಸಹಸ್ಸೇಹಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ…ಪೇ॰… ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸೂ**ತಿ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ ಏವೇತ್ಥ ಗಹಣವಸೇನ ಅಧಿಗತವಿಸೇಸಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಾ। ತೇ ಹಿ ತದಾ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಭಾವೇನ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ। ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂನಂ ಪನ ನೇಯ್ಯಾನಞ್ಚ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ನ ರುಳ್ಹೋತಿ ಇಧ ನ ಗಹಿತೋತಿ।

ಆಸೀವಿಸೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ರಥೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೯. ಸುಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುನೋ ಸತಸ್ಸ ಸಮ್ಪಜಾನಸ್ಸ ವಿಹರತೋ ಕಿಲೇಸನಿಮಿತ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನವಸರನ್ತಿ **ಸುಖಸೋಮನಸ್ಸಬಹುಲತಾ** ವುತ್ತಾ। ಯವತಿ ತೇನ ಫಲಂ ಮಿಸ್ಸಿತಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ **ಯೋನಿ,** ಏಕನ್ತಿಕಂ ಕಾರಣಂ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ। **ಪರಿಪುಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಅವಿಕಲಂ। ಅನವಸೇಸಂ ಆಸವೇ ಖೇಪೇತೀತಿ **ಆಸವಕ್ಖಯೋ,** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೋ। **ಯಂ ಯ**ನ್ತಿ ದನ್ಥಂ ಮಜ್ಝಂ ಜವೋತಿ ಜವಾದೀಸು ಯಂ ಯಂ **ಗಮನಂ। ರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಚೋರೇಹಿ ರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ । **ವೇಗನಿಗ್ಗಹಣತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಹೇತುಕಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯವೇಗಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಾಯ। **ನಿಬ್ಬಿಸೇವನತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ವಿಸೇವನಸ್ಸ ವಿಪ್ಫನ್ದಿತಸ್ಸ ನಿರೋಧನಾಯ। **ಕಿಲೇಸೂಪಸಮತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಉಪರೂಪರಿ ಸಮನತ್ಥಾಯ ವೂಪಸಮನತ್ಥಾಯ।

ಸಮಣರತಿ ನಾಮ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಸುಖಾನಿ। ದನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಸಿನ್ಧವಾನಂ ಸಾರಥಿನೋ ಪಯೋಗೇನ ಸಿಯಾ ಕಾಚಿ ವಿಸೇವನಮತ್ತಾತಿ ತದಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ನಿಬ್ಬಿಸೇವನೇ ಕತ್ವಾ ಪೇಸೇನ್ತೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಞಾಣಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಅಸಙ್ಗಮನಂ ಪವತ್ತತಿ ಪಗೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಾಯ ಕತತ್ತಾ, ಕಿಲೇಸನಿಗ್ಗಹಸ್ಸ ಸುಖೇನೇವ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। **ದಾಯಕಸ್ಸ** ಅಜ್ಝಾಸಯೋ **ವಸೋ** ಉಳಾರೋ ಲಾಮಕೋ। **ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ** ಪಮಾಣಂ **ವಸೋ** ಅಪ್ಪಕಂ ಬಹುಕಞ್ಚ।

ಮಹಾಮಣ್ಡಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಲೋಹಪಾಸಾದಸ್ಸ ಪುರತೋ ಏವ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸನ್ನಿಪಾತಕಾಲೇ ತೇಸಂ ಪಹೋನಕವಸೇನ ಮಹಾಮಣ್ಡಪಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ। **ಗಹಣಮಾನ**ನ್ತಿ ಪರಿವಿಸಗಹಣಭಾಜನಂ।

ಪಕತಿಯಾ ಭತ್ತಕಾರಕಿಚ್ಚೇ ಅಧಿಗತೋ **ಉಪಟ್ಠಾಕುಪಾಸಕೋ।** ಮುದುಸಮಖರಸಞ್ಞಿತೇಹಿ, ದಹನಪಚನಭಜ್ಜನಸಞ್ಞಿತೇಹಿ ವಾ **ತೀಹಿ ಪಾಕೇಹಿ।**

ಪರಿಸೋಧೇತ್ವಾತಿ ರಞ್ಞೋ ಅನುಚ್ಛವಿಕಭಾವಂ ಪರಿಸೋಧೇತ್ವಾ। **ಭೂಮಿಯಂ ಛಡ್ಡೇಸಿ** "ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅದತ್ವಾ ಮಯಾ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತ"ನ್ತಿ। **ಮುಖೇನ ಗಣ್ಹಿ** ತಸ್ಸ ನಿದ್ದೋಸಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ। ಮತ್ತಂ ಜಾನಾಪೇತುಂ **ಪಮಜ್ಜಿ।** "ತ್ವಂ ಕುತೋ ಆಗತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛನೇ **ಪಮಾದಂ ಆಪಜ್ಜಿ। ಅನುಭಾಗೋ**ತಿ ಅವಸಿಟ್ಠಭಾಗೋ। **ಇದಮತ್ಥಿಯ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಪಯೋಜನಂ। **ಇತರ**ನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತಮ್ಪಿ ಆಹಾರೇ ಪಮಾಣಜಾನನಂ।

ಸಯನಂ ಸೇಯ್ಯಾ, ಕಾಮಭೋಗೀನಂ ಸೇಯ್ಯಾ **ಕಾಮಭೋಗಿಸೇಯ್ಯಾ। ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇನ ಸಯಾನೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥೇನ ಕಾತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಕರಣತೋ। **ತೇಜುಸ್ಸದತ್ತಾ**ತಿ ಇದಂ ಅನುತ್ರಾಸಸ್ಸೇವ ಸೀಹಸ್ಸ ಸಯನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। **ದ್ವೇ ಪುರಿಮಪಾದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ, ಪಚ್ಛಿಮಪಾದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಹಿ ಇದಂ ಪಾದಾನಂ ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಭಾವಕರಣದಸ್ಸನಂ।

ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸೇಯ್ಯಾತಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ವದತಿ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ತಥಾಗತಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾವ ಸಯನ್ತಿ। ಸಾ ಚ ನೇಸಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ, ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಚ ಕತತ್ತಾತಿ ವದನ್ತಿ । **ಇಧ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ ಆಗತಾ** ಪಾದಂ ಅಚ್ಚಾಧಾಯ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಅಜಹಿತಸಂಲಕ್ಖಣಾ ಸೇಯ್ಯಾತಿ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ "**ಅಯಂ ಹೀ**"ತಿಆದಿ। **ಏವ**ನ್ತಿ "ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಾಕಾರೇನ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ।

ಕಥಂ ನಿದ್ದಾಯನ್ತೋ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತಿ? ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇನ ಹಿ ನಿದ್ದೂಪಗಮನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಪ್ಪಹಾನೇನಾ**ತಿ ತದಧಿಮುತ್ತತಾಯ ತದಪ್ಪಹಾನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತಥಾ ತೇಸು ನಿದ್ದೋಕ್ಕಮನಸ್ಸ ಆದಿಪರಿಯೋಸಾನೇಸು ಅಜಹಿತಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - "**ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋಪಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತೀ**"ತಿ। **ಏತಂ ಪನಾ**ತಿ "ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋಪಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತನಯಂ ವದತಿ। **ಞಾಣಧಾತುಕನ್ತಿ ನ ರೋಚಯಿಂಸೂ**ತಿ ನಿದ್ದೋಕ್ಕಮನೇಪಿ ಜಾಗರಣೇ ಪವತ್ತಞಾಣಸಭಾವಮೇವಾತಿ ನ ರೋಚಯಿಂಸು ಪೋರಾಣಾ। ನಿರನ್ತರಂ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇಸು ವತ್ತಮಾನೇಸು ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಸಮ್ಭವೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪುರಿಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ನಯೇ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸ್ಸ ಅಸಂವರೋ, ನ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ, ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗೋತಿ ಇಮೇಹಿ **ತಿವಙ್ಗಿಕಾ,** ನಿಮಿತ್ತಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಪರಿವಜ್ಜನಾದಿ ಸಬ್ಬಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಕ್ಖಿಕಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ತಾನೇವಾತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಿ। **ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ದೇಸನಾ** ವಿತ್ಥಾರತೋ **ಕಥೇತಬ್ಬಾ**। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ಯೋನಿ ಚಸ್ಸ ಆರದ್ಧಾ ಹೋತಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯಾ"ತಿ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಕಥಿತಾ।

ರಥೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಕುಮ್ಮೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೦. **ಅಟ್ಠಿಕುಮ್ಮೋ**ತಿ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ತಿಖಿಣಟ್ಠಿಕೋ ಕುಮ್ಮೋ। **ತನ್ತಿಬನ್ಧೋ**ತಿ ಬ್ಯಾವಟೋ। **ಸಮುಗ್ಗೇ ವಿಯ** ಅತ್ತನೋ ಕಪಾಲೇ **ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ**। **ಸಮೋದಹನ್ತೋ** ಸಮ್ಮಾ ಓದಹನ್ತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವ ದಹನ್ತೋ। **ಆರಮ್ಮಣಕಪಾಲೇ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಕಟಾಹೇ। **ಸಮೋದಹನ್ತೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಚ ಗಹಣತೋ ಮನೋವಿತಕ್ಕೇ ತತ್ಥೇವ ಸಮ್ಮದೇವ ಓದಹನ್ತೋ। ತಞ್ಚಿ ವಿಸಯವಸೇನ ಪವತ್ತಿತುಂ ಅದೇನ್ತೋ। **ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ "ಕಾಲೇನ ವಕ್ಖಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಪರಿ॰ ೩೬೨) ವುಚ್ಚಮಾನೇ।

ಕುಮ್ಮೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಠಮದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೧. **ವಿಲಾಸಮಾನೋ** ವಿಯ **ಸಾಗರಂ ಪತ್ವಾ**। **ಅನ್ತೋಸಾಖೋ**ತಿ ಗಙ್ಗಾಯ ತೀರಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಓನತಸಾಖೋ। **ತೇಮೇತೀ**ತಿ ತಿನ್ತೋ ಹೋತಿ। **ತಿರಿಯಂ ಪತಿತೋ** ದಣ್ಡಸೇತು ವಿಯ ಠಿತತ್ತಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ **ಪಚ್ಚಯೋ ಜಾತೋ,** ತಥಾ ಮಹನ್ತಭಾವೇನ ಗಙ್ಗಾಸೋತಂ ಓತರಣಾದಿ ನತ್ಥಿ।

ಅಯಂ ಹೀತಿ ಅನನ್ತರಂ ವುತ್ತಪುಗ್ಗಲೋ। **ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಓರುಯ್ಹಾ**ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗವೀಥಿಂ ಓತರಿತ್ವಾ। "ಚಿತ್ತಂ ನಾಮೇತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅತ್ತನೋ ಭಜಮಾನಕೇ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಭಜನ್ತೇ। ಜೀವಿಕತ್ಥಾಯ ಪಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ **ಪಯೋಗೋ,** ಖೇತ್ತವತ್ಥಾದಿ। ತತೋ ಪಯೋಗತೋ **ಉಟ್ಠಿತಂ ಆಯಂ**। **ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಾಯಸಾಮಗ್ಗಿಂ ದೇತಿ** ಭಿಕ್ಖತ್ಥಾಯ।

ಮುಣ್ಡಘಟನ್ತಿ ಭಿನ್ನೋಟ್ಠಂ ಘಟಂ। **ಖನ್ಧೇ**ತಿ ಅಂಸೇ। **ಸಬ್ಬಭೋಗ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸನ್ತಕಂ ಭೋಗಗಾಮಂ **ಗನ್ತ್ವಾ**। **ಅತ್ಥತೋ ಏವಂ ವದನ್ತೀ**ತಿ ತಥಾ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ ಏವಂ ವದನ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ। **ಯಾಗುಮತ್ತಕೇ ಯಾಗು**ನ್ತಿ ಯಾಗುಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ತಾಯ ಅಪರಿಪಕ್ಕಾಯ ಏವ ಅಞ್ಞಂ ಯಾಗುಂ ಅಜ್ಝೋಹರಿತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಕಿಲೇಸಾನುರಞ್ಜಿತೋವಾತಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಕಿಲೇಸಾನುಗತಚಿತ್ತೋ ಏವ। **ಅಕ್ಖೀನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಕೋಧವಸೇನ ಅಕ್ಖಿಕೇ ಕರೋನ್ತೋ ಅಕ್ಖೀನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ **ವಿಚರಿಸ್ಸತಿ**। **ಉದ್ಧತೋ ಹೋತಿ** ಅವೂಪಸನ್ತೋ।

ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋತಿ ಸಾಸನಿಕೋ ಏವಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಸನಂ ಉದ್ಧಮ್ಮಂ ಉಬ್ಬಿನಯಂ ಕತ್ವಾ ದೀಪೇನ್ತೋ ಅರಿಟ್ಠಸದಿಸೋ। ತೇನಾಹ **"ಸೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅರೂಪಭವೇ ರೂಪಂ ಅತ್ಥಿ,** ಅಞ್ಞಥಾ ತತೋ ಚುತಸ್ಸ ಕುತೋ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ। **ಅಸಞ್ಞೀಭವೇ ಚಿತ್ತಂ ಅತ್ಥೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಬಹುಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ** "ಯೋ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಭಾವೇಯ್ಯ ಸತ್ತವಸ್ಸಾನೀ"ತಿಆದಿವಚನತೋ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪೦೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೭)। **ಅನುಸಯೋ**

ಚಿತ್ತವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ। **ತೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಸನ್ಧಾವನ್ತಿ ಸಂಸರನ್ತಿ,** ಅಞ್ಞಥಾ ಕಮ್ಮಫಲಾನಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ನ ಸಿಯಾತಿ। **ಇತಿ ವದನ್ತೋ** ಏವಂ ಮಿಚ್ಛಾವಾದಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ವದನ್ತೋ।

ತೇಮನರುಕ್ಖೋ ವಿಯ...ಪೇ॰... ದುಲ್ಲಭಧಮ್ಮಸ್ಸವನೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾಸಿನೇಹೇನ ಅತೇಮನತೋ। **ಕತವಿನಯೋ** ಸಿಕ್ಖಿತವಿನಯೋ ಯಥಾ "ಕತವಿಜ್ಜೋ"ತಿ। **ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾನಂ ವಿಚಾರೇಥಾತಿ** ಇದಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾನಂ ಅಯ್ಯಾನಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಯುತ್ತವಸೇನ ವಿಚಾರೇಥಾತಿ ನಿಯ್ಯಾತನವಸೇನ **ವತ್ವಾ। ದಿವಾಕಥಿಕೋ ಸರಭಾಣಕೋ** ಸಾಯನ್ಹೇ ಕಥೇತಿ, ಪುರಿಮಯಾಮಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ರತ್ತಿಕಥಿಕೋ** ಭಾಣಕಪುಗ್ಗಲೋ।

ನನ್ದನವನಾಭಿರಾಮೇತಿ ನನ್ದನವನಂ ವಿಯ ಮನೋರಮೇ। **ಅಸ್ಸ ಭಾರಹಾರಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಅಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚವಾಹಕಭಿಕ್ಖೂ ಉಪಜ್ಝಾಯಾದಯೋ। **ಸುಖನಿಸಿನ್ನಕಥನ್ತಿ** ಪಟಿಸನ್ಥಾರಕಥಾಪುಬ್ಬಕಂ ಉಪನಿಸಿನ್ನಕಥಂ **ಸುತ್ವಾ।**

ಠಿತಸಣ್ಠಾನೇನೇವ ಠಿತಾಕಾರೇನೇವ **ಠಿತಂ,** ನಪ್ಪಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಿತ್ತಕಮ್ಮಮೂಲಾದೀನಿ ಠಿತಸಣ್ಠಾನೇನೇವ ಠಿತಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಮುದುತಾಯಾತಿ** ಮುದುಹದಯತಾಯ ಸಾಪೇಕ್ಖತಾಯ।

ಪಟಿಪದನ್ತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ। **ದೀಪೇತ್ವಾ** ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ। **ತತ್ರುಪ್ಪಾದೋತಿ** ತತ್ರ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಆಯುಪ್ಪಾದೋ। ಖೇತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ತೇಲ...ಪೇ॰... ಹತ್ಥಾತಿ** ತೇಲಘಟ-ಮಧುಘಟಫಾಣಿತಘಟಾದಿಹತ್ಥಾ। **ಅಪಕ್ಕಮಿಂಸು** ದುಬ್ಬಿಚಾರಿತತ್ತಾ। **ಪೂರೇಸೀತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅತೀತಾನಿ ಕಾಲವಚನಾನಿ ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಯ ಆಗತತ್ತಾ ಕಿರ ವುತ್ತಾನಿ।

ಉಪಗಮನಾನುಪಗಮನಾದೀನಿ ಓರಿಮಸ್ಸ ಪಾರಿಮಸ್ಸ ಚ ಉಪಗಮನಾನುಪಗಮನಾನಿ ಚೇವ ಮಜ್ಝೇ ಸಂಸೀದನಾನಿ ಚ। **ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುನ್ತಿ** ಜಾನಿತುಂ। **ಏತನ್ತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಂ ಚಕ್ಖುಸಭಾವಂ। **ದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಮನ್ದಭಾವಪಚ್ಚಯಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ। **ಆಪಜ್ಜನ್ತೋಪಿ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ನಾಮ** ತನ್ನಿಮಿತ್ತಸಂಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಿತತ್ತಾ। **ತಿಣ್ಣಂ ಲಕ್ಖಣಾನನ್ತಿ** ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವತೋ ಆದಿಅನ್ತವನ್ತತೋ ತಾವಕಾಲಿಕತೋ ನಿಚ್ಚಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋತಿಆದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ।

ವಾಮತೋತಿ ಮಿಚ್ಛಾ। **ದಕ್ಖಿಣತೋತಿ** ಸಮ್ಮಾ। ಯಥಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಓರಭಾವತ್ತಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ **ಓರಿಮಂ ತೀರಂ** ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಾನಿ, ಏವಂ ನೇಸಂ ಪರಭಾವತ್ತಾ ಬಾಹಿರಾನಿ ಆಯತನಾನಿ **ಪಾರಿಮಂ** ವುತ್ತಾನಿ। ಅಪಾಯಮಜ್ಝೇ ಸಂಸರಣಹೇತುತಾಯ ನನ್ದಿರಾಗೋವ "ಮಜ್ಝೇ ಸಂಸಾದೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಉನ್ನತೋತಿ "ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ಉನ್ನತಿಂ ಉಪಗತೋ। ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನೇ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಭಾವೇನ ಅತ್ತಾನಂ ದಹನತೋ ಅಞ್ಞಾಕಾರತಾಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಪಾಸಾಣೋ ನು ಖೋ ಏಸ ಖಾಣುಕೋತಿ** ಗಹೇತಬ್ಬದಾರುಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸೋ ವುತ್ತೋ।

ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ ಆವಟ್ಟವೇಗಸ್ಸ ಬಲವಭಾವತೋ। **ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸೂತಿ** ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾವಟ್ಟೇ ಪತಿತಪುಗ್ಗಲೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇಪಿ ಗುಣಸರೀರಭೇದನೇನ ದೀಘರತ್ತಂ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಂ ಆಪಜ್ಜತಿಯೇವ, ತಸ್ಸ ತಥಾ ಆಪನ್ನತ್ತಾ। ಏವಞ್ಹಿ ಸೋ ಅಪಾಯೇಸು ತಾದಿಸೇಸು ಜಾಯತಿ।

ಸೀಲಸ್ಸ ದುಟ್ಠಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಭಾವತ್ಥೋ ಇಧ ದು-ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ "**ನಿಸ್ಸೀಲೋ**"ತಿ। "ಪಾಪಂ ಪಾಪೇನ ಸುಕರ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಉದಾ॰ ೪೮) ವಿಯ ಪಾಪ-ಸದ್ದೋ ನಿಹೀನಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ "**ಲಾಮಕಧಮ್ಮೋ**"ತಿ। **ನ ಸುಚೀತಿ** ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತೇಹಿ ನ ಸುಚಿ। **ಸಙ್ಕಾಯ ವಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ವಾ ಸಙ್ಕಾಯ ಪರೇಸಂ ಸಮಾಚಾರಕಿರಿಯಂ ಸರತಿ ಆಸಙ್ಕತಿ। ತೇನಾಹ "**ತಸ್ಸ ಹೀ**"ತಿಆದಿ। **ತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಪವಿಸತೀತಿ** ತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಪವಿಸತಿ। **ಗುಣಾನಂ**

ಪೂತಿಭಾವೇನಾತಿ ಗುಣಭಾವೇನ ಗಹಿತಾನಂ ಸೀಲಧಮ್ಮಾನಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಕಚವರಜಾತೋ**ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಸಞ್ಜಾತಕಚವರೋ, ಕಚವರಭೂತೋ ವಾ।

ಅಣಣಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾತಿ ಅಣಣಸ್ಸೇವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ। ಓರಿಮತೀರಾದೀನಂ ಉಪಗಮನಾನುಪಗಮನಾದೀನಂ ಜೋತಿತತ್ತಾ **ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತಂ**।

ಪಠಮದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದುತಿಯದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೧. ಯಾ ಆಪತ್ತಿ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀ ದೇಸನಾಗಾಮಿನೀ, ತಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ **ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾ** ನಾಮ ಅನ್ತರಾಯಿಕಭಾವತೋ। ಆವೀಕತಾ ಪನ ಅನಾಪತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾ ನಾಮ**। ತೇನಾಹ - "**ಆವೀಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತೀ**"ತಿ। **ಏವರೂಪಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದಿತತಾಯ ವಾ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಭಾವೇನ ವಾ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ।

ದುತಿಯದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅವಸ್ಸುತಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೩. **ಸನ್ಥಾಗಾರ**ನ್ತಿ ಸಞ್ಥಾಪನಾಗಾರಂ। ತೇನಾಹ "**ಉಯ್ಯೋಗಕಾಲಾದೀಸೂ**"ತಿಆದಿ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಮಙ್ಗಲಮಹಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸನ್ಥರನ್ತೀ**ತಿ ವಿಸ್ಸಮನ್ತಿ , ಪರಿಸ್ಸಮಂ ವಿನೋದೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಹಾ**ತಿ ಸನ್ನಿಪಾತವಸೇನ ಏಕಜ್ಝಂ। **ಸಹ ಅತ್ಥಾನುಸಾಸನಂ ಅಗಾರ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ **ತ್ಥ**-ಕಾರಸ್ಸ **ನ್ಥ**-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ "ಸನ್ಥಾಗಾರ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಪಠಮಂ ತತ್ಥ ಸಮ್ಮನ್ತನವಸೇನ ಸನ್ಥರನ್ತಿ ವಿಚಾರೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಆಗತಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಬುದ್ಧವಚನಸ್ಸ ಆಗಮನಸೀಸೇನ ಅರಿಯಫಲಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ಆಗಮನಂ ವುತ್ತಮೇವ। ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ತತ್ಥ ವಸನ್ತಾನಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಳಞ್ಜನಂ ಹೋತೀತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಾ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇನ್ತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ಆಗಮನಂ ಹೋತಿಯೇವ।

ಅಲ್ಲಗೋಮಯೇನಾತಿ ಅಚ್ಛೇನ ಅಲ್ಲಗೋಮಯರಸೇನ। **ಓಪುಞ್ಜಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ವಿಲಿಮ್ಪೇತ್ವಾ। **ಚತುಜ್ಜಾತಿಯಗನ್ಧೇಹೀ**ತಿ ಕುಙ್ಕುಮತುರುಕ್ಖಯವನಪುಪ್ಫತಮಾಲಪತ್ತಗನ್ಧೇಹಿ। **ನಾನಾವಣ್ಣೇ**ತಿ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ನಾನಾವಣ್ಣೇ, ಭಿತ್ತಿವಿಸೇಸವಸೇನ ನಾನಾಸಣ್ಠಾನರೂಪೇ। "**ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಕಕೋಜವೇ**ತಿ ಹತ್ಥಿಪಿಟ್ಠಿಆದೀಸು ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬತಾಯ 'ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಕಾ'ತಿ ಲದ್ಧಸಮಞ್ಞೇ ಕೋಜವೇ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕುತ್ತಕೇ ಪನ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ, "ಚತುರಙ್ಗುಲಾಧಿಕಪುಪ್ಫಾ ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಕಕೋಜವಾ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಹತ್ಥತ್ಥರಅಸ್ಸತ್ಥರಾ** ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಪಿಟ್ಠೀಸು ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬಾ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರೂಪವಿಚಿತ್ತಾ ಚ ಅತ್ಥರಕಾ। **ಸೀಹತ್ಥರಕಾದಯೋ** ಪನ ಸೀಹರೂಪಾದಿವಿಚಿತ್ತಾ ಏವ ಅತ್ಥರಕಾ। **ಚಿತ್ತತ್ಥರಕಂ** ನಾನಾವಿಧರೂಪೇಹಿ ಚೇವ ನಾನಾವಿಧಮಾಲಾಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಚ ವಿಚಿತ್ತಂ ಅತ್ಥರಕಂ।

ಉಪಧಾನನ್ತಿ ಅಪಸ್ಸಯನಂ। **ಉಪದಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಪಸ್ಸಯಯೋಗ್ಗಭಾವೇನ ಠಪೇತ್ವಾ। ಗನ್ಧೇಹಿ ಕತಮಾಲಾ **ಗನ್ಧದಾಮಂ**। ತಮಾಲಪತ್ತಾದೀಹಿ ಕತಮಾಲಾ **ಪತ್ತದಾಮಂ**। ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಹಿಙ್ಗುಲತಕ್ಕೋಲಜಾತಿಫಲಜಾತಿಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಕತದಾಮಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಕಾರೇನ ಕತಪೀಠಂ **ಪಲ್ಲಙ್ಕಪೀಠಂ**। ತೀಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಏಕಪಸ್ಸೇ ಏವ ವಾ ಸಉಪಸ್ಸಯಂ **ಅಪಸ್ಸಯಪೀಠಂ**। ಅನಪಸ್ಸಯಂ **ಮುಣ್ಡಪೀಠಂ**। **ಯೋಜನಾವಟ್ಟೇ**ತಿ ಯೋಜನಪರಿಕ್ಖೇಪೋಕಾಸೇ।

ಸಂವಿಧಾಯಾತಿ ಅನ್ತರವಾಸಕಸ್ಸ ಕೋಣಪದೇಸಂ ಇತರಪದೇಸಞ್ಚ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ವಿಧಾಯ। ತೇನಾಹ - "**ಕತ್ತರಿಯಾ ಪದುಮಂ ಕನ್ತೇನ್ತೋ ವಿಯಾ**"ತಿ, "**ತಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ**"ತಿ ಚ। ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ರೂಪಸಮ್ಪದಾ ವಿಯ ಆಕಪ್ಪಸಮ್ಪದಾಪಿ ಪರಮುಕ್ಕಂಸತಂ ಗತಾ, ತಸ್ಮಾ ತದಾ ಭಗವಾ ಏವಂ ಸೋಭೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಸುವಣ್ಣಪಾಮಙ್ಗೇನಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಅಸಮೇನ ಬುದ್ಧವೇಸೇನಾ"ತಿಆದಿನಾ ತದಾ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಸ್ಸ ನಿಗುಹನೇ ಕಾರಣಾಭಾವತೋ ತತ್ಥ ಸನ್ನಿಪತಿತದೇವಮನುಸ್ಸನಾಗಯಕ್ಖಗನ್ಧಬ್ಬಾದೀನಂ ಪಸಾದಜನನತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವಪಕತಿಯಾವ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಪಾವಿಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಾಯಪಭಾ ನಾಮ ಪಕತಿಯಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮತ್ತಪದೇಸಂ ವಿಸರತೀತಿ ಆಹ "**ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸೀ**"ತಿ। ನೀಲಪೀತಲೋಹಿತೋದಾತಮಞ್ಜಿಟ್ಠಪಭಸ್ಸರಾನಂ ವಸೇನ **ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ**।

ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲೋತಿ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಸಾಖಗ್ಗಾ ಸಮನ್ತತೋ ಫುಲ್ಲೋ ವಿಕಸಿತೋ। **ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪಿತಾನ**ನ್ತಿಆದಿ ಪರಿಕಪ್ಪೂಪಮಾ, **ಯಥಾ ತಂ...ಪೇ॰... ಅಲಙ್ಕತಂ** ಅಙ್ಗಂ ವಿರೋಚತಿ, ಏವಂ ವಿರೋಚಿತ್ಥ, ಸಮತಿಂಸಾಯ ಪಾರಮಿತಾಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖತತ್ತಾ ಏವಂ ವಿರೋಚಿತ್ಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "**ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಗಙ್ಗಾನ**ನ್ತಿ ಸತಮುಖಾ ಹುತ್ವಾ ಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಟ್ಠಾಯ ಮಹಾಗಙ್ಗಾಯ ಮಹನ್ತಮಹನ್ತಾನಂ ಗಙ್ಗಾನಂ ಪಞ್ಚವೀಸತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಂ** (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧) "ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ನದೀನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಗಙ್ಗಾದೀನಂ ಚನ್ದಭಾಗಾಪರಿಯೋಸಾನಾನಂ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಮಹಾನದೀನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪರಿಕಪ್ಪವಚನಞ್ಹೇತಂ। **ಸಮ್ಭಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಸಮ್ಭೇದಂ ಮಿಸ್ಸೀಭಾವಂ ಪತ್ವಾ **ಮುಖದ್ವಾರೇ**ತಿ ಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ।

ನಾಗಸುಪಣ್ಣಗನ್ಧಬ್ಬಯಕ್ಖಾದೀನನ್ತಿಆದಿ ಪರಿಕಪ್ಪವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಸಹಸ್ಸೇನಾ**ತಿ ಪದಸಹಸ್ಸೇನ, ಭಾಣವಾರಪ್ಪಮಾಣೇನ ಗನ್ಥೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಮ್ಪಯನ್ತೋ ವಸುನ್ಧರನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣವಿಸೇಸೇಹಿ ಪಥವೀಕಮ್ಪಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ, ಏವಂಭೂತೋಪಿ ಅಹೇಠಯನ್ತೋ ಪಾಣಾನಿ। ಸಬ್ಬಪದಕ್ಖಿಣತ್ತಾ ಬುದ್ಧಾನಂ **ದಕ್ಖಿಣಂ ಪಠಮಂ ಪಾದಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ। ಸಮಂ ಸಮ್ಫುಸತೇ ಭೂಮಿಂ** ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಯ। ಯದಿಪಿ ಭೂಮಿಂ ಸಮಂ ಫುಸತಿ, **ರಜಸಾ ನುಪಲಿಪ್ಪತಿ** ಸುಖುಮತ್ತಾ ಛವಿಯಾ। **ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಉನ್ನಮತೀ**ತಿಆದಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಸಙ್ಖಾತಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಂ। **ನಾತಿದೂರೇ ಉದ್ಧರತೀ**ತಿ ಅತಿದೂರೇ ಠಪೇತುಂ ನ ಉದ್ಧರತಿ। **ನಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ಚ ನಿಕ್ಖಿಪ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ಚ ಠಾನೇ ಅನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ। **ಹಾಸಯನ್ತೋ ಸದೇವಕೇ** ಲೋಕೇ ತೋಸೇನ್ತೋ। ಚತೂಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಚರತೀತಿ **ಚತುಚಾರೀ**।

ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಸ್ಸ ಪಕಾಸನವಸೇನ ಗತತ್ತಾ **ವಣ್ಣಕಾಲೋ ನಾಮ ಏಸ**। ಸರೀರವಣ್ಣೇ ವಾ ಗುಣವಣ್ಣೇ ವಾ ಕಥಿಯಮಾನೇ **ದುಕ್ಕಥಿತನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ**। ಕಸ್ಮಾ? **ಅಪ್ಪಮಾಣವಣ್ಣಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ** ಭಗವನ್ತೋ, ಬುದ್ಧಗುಣಸಂವಣ್ಣನಾ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾರದ್ಧಸಂವಣ್ಣನಂಯೇವ ಅನುಪವಿಸತಿ। **ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇನಾ**ತಿ ಗನ್ಥಿತ್ವಾ ಗಹಿತದುಕೂಲವತ್ಥೇನ।

ನಾಗವಿಕ್ಕನ್ತಚಾರಣೋತಿ ಹತ್ಥಿನಾಗಸದಿಸಪದನಿಕ್ಖೇಪೋ। **ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋ**ತಿ ಅನೇಕಸತಪುಞ್ಞಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೋ। **ಮಣಿವೇರೋಚನೋ ಯಥಾ**ತಿ ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಮಣಿಪರಿವಾರಿತೋ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚಮಾನೋ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನೋ ಮಣಿ ವಿಯ। "ವೇರೋಚನೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಮಣೀ"ತಿ ಕೇಚಿ। **ಮಹಾಸಾಲೋವಾ**ತಿ ಮಹನ್ತೋ ಸಾಲರುಕ್ಖೋ ವಿಯ, ಸುದ್ಧಟ್ಠಿತೋ ಕೋವಿಳಾರಾದಿ ಮಹಾರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ವಾ। **ಪದುಮೋ ಕೋಕನದೋ ಯಥಾ**ತಿ ಕೋಕನದಸಙ್ಖಾತಂ ಮಹಾಪದುಮಂ ವಿಯ, ವಿಕಸಮಾನಪದುಮಂ ವಿಯ ವಾ।

ಆಕಾಸಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯಾತಿಆದಿ ತಸ್ಸಾ ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾಯ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸುದುಕ್ಕರಭಾವದಸ್ಸನಞ್ಚೇವ ಸುಣನ್ತಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖಾವಹಭಾವದಸ್ಸನಞ್ಚ। **ಪಥವೋಜಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತೋ ವಿಯಾ**ತಿ ನಾಳಿಯನ್ತಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲೇ ಪಪ್ಪಟಕೋಜಂ ಉದ್ಧಂ ಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢನ್ತೋ ವಿಯ। **ಯೋಜನಿಕ**ನ್ತಿ ಯೋಜನಪಮಾಣಂ। **ಮಧುಭಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಮಧುಪಟಲಂ।

ಮಹನ್ತನ್ತಿ ವಿಪುಲಂ ಉಳಾರಪುಞ್ಞಂ। **ಸಬ್ಬದಾನಂ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಮೇವ ಪಚ್ಚಯಜಾತಂ ಆವಾಸದಾಯಕೇನ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ ದ್ವೇ ತಯೋ ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಲದ್ಧಾ ಆಗತಸ್ಸಪಿ ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪನ್ನಂ ಆರಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಪಟಿಸ್ಸಯೇ ಮುಹುತ್ತಂ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಬಲಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ಚ ಕಾಯೇ ವಣ್ಣಧಾತು ವಾತಾತಪೇಹಿ ಕಿಲಮತಿ, ಪಟಿಸ್ಸಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ಮುಹುತ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ವಿಸಭಾಗಸನ್ತತಿ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಸಭಾಗಸನ್ತತಿ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ವಣ್ಣಧಾತು ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತಾ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ಚ ಪಾದೇ ಕಣ್ಟಕಾ ವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ಖಾಣು ಪಹರತಿ, ಸರೀಸಪಾದಿಪರಿಸ್ಸಯಾ ಚೇವ ಚೋರಭಯಞ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪಟಿಸ್ಸಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಸಬ್ಬೇಪೇತೇ ಪರಿಸ್ಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪೀತಿಸುಖಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಉಪಸಮಸುಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವತೋ। ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ಚ ಕಾಯೇ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಅಕ್ಖೀನಿ ಫನ್ದನ್ತಿ, ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸನಕ್ಖಣೇ ಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಮುಹುತ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಅಕ್ಖಿಪಸಾದೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ದ್ವಾರವಾತಪಾನಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಆವಾಸೇ ವಸನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **''ಆವಾಸದಾನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ದಿನ್ನೇ ಸಬ್ಬದಾನಂ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತೀ''**ತಿ। **ಭೂಮಟ್ಠಕ...ಪೇ॰... ನ ಸಕ್ಕಾ**ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನವತ್ಥುನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೧ ಆದಯೋ) ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। **ಮಾತುಕುಚ್ಛಿ ಅಸಮ್ಬಾಧೋವ ಹೋತೀ**ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಅನ್ತಿಮಭವಿಕಾನಂ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ।

ಸೀತನ್ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಧಾತುಕ್ಖೋಭವಸೇನ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ಉತುವಿಪರಿಣಾಮವಸೇನ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸೀತಂ। **ಉಣ್ಹ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿಸನ್ತಾಪಂ, ತಸ್ಸ ಚ ದವದಾಹಾದೀಸು ಸಮ್ಭವೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಪಟಿಹನ್ತೀ**ತಿ ಪಟಿಹನತಿ। ಯಥಾ ತದುಭಯವಸೇನ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಆಬಾಧೋ ನ ಹನತಿ, ಏವಂ ಕರೋತಿ। ಸೀತುಣ್ಹಬ್ಭಾಹತೇ ಹಿ ಸರೀರೇ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಯೋನಿಸೋ ಪದಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ವಾಳಮಿಗಾನೀ**ತಿ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಿವಾಳಮಿಗೇ। ಗುತ್ತಸೇನಾಸನಞ್ಹಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ತೇ ಪರಿಸ್ಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। **ಸರೀಸಪೇ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಸರನ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ದೀಘಜಾತಿಕೇ ಸಪ್ಪಾದಿಕೇ ಅಞ್ಞೇ ಚ ತಥಾರೂಪೇ। **ಮಕಸೇ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇತಂ, ಡಂಸಾದೀನಂ ಏತೇನೇವ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸಿಸಿರೇ**ತಿ ಸೀತಕಾಲವಸೇನ ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾದಿವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸಿಸಿರಸಮ್ಫಸ್ಸೇ। **ವುಟ್ಠಿಯೋ**ತಿ ಯದಾ ತದಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಸ್ಸವುಟ್ಠಿಯೋ ಪಟಿಹನತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ವಾತಾತಪೋ ಘೋರೋತಿ ರುಕ್ಖಗಚ್ಛಾದೀನಂ ಉಬ್ಬಹನಭಞ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಘೋರೋ ಸರಜಅರಜಾದಿಭೇದೋ ವಾತೋ ಚೇವ ಗಿಮ್ಹಪರಿಳಾಹಸಮಯೇಸು ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಘೋರೋ ಸೂರಿಯಾತಪೋ ಚ। **ಪಟಿಹಞ್ಞತೀ**ತಿ ಪಟಿಬಾಹೀಯತಿ। **ಲೇಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ನಾನಾರಮ್ಮಣತೋ ಚಿತ್ತಂ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಲ್ಲಾಣಾರಾಮತ್ಥಂ। **ಸುಖತ್ಥ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಪರಿಸ್ಸಯಾಭಾವೇನ ಫಾಸುವಿಹಾರತ್ಥಂ। **ಝಾಯಿತು**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾಯ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪನಿಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಮಾದಹನವಸೇನ ಝಾಯಿತುಂ। **ವಿಪಸ್ಸಿತು**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತುಂ।

ವಿಹಾರೇತಿ ಪಟಿಸ್ಸಯೇ। **ಕಾರಯೇ**ತಿ ಕಾರಾಪೇಯ್ಯ। **ರಮ್ಮೇ**ತಿ ಮನೋರಮೇ। **ವಾಸಯೇತ್ಥ ಬಹುಸ್ಸುತೇ**ತಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ಪನ ಏತ್ಥ ವಿಹಾರೇಸು ಬಹುಸ್ಸುತೇ ಸೀಲವನ್ತೇ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೇ ನಿವಾಸೇಯ್ಯ। ತೇ ನಿವಾಸೇನ್ತೋ ಪನ **ತೇಸಂ** ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಯಥಾ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕಿಲಮಥೋ ನ ಹೋತಿ। ಏವಂ **ಅನ್ನಞ್ಚ ಪಾನಞ್ಚ ವತ್ಥಸೇನಾಸನಾನಿ ಚ ದದೇಯ್ಯ ಉಜುಭೂತೇಸು** ಅಜ್ಝಾಸಯಸಮ್ಪನ್ನೇಸು ಕಮ್ಮಫಲಾನಂ ರತನತ್ತಯಗುಣಾನಞ್ಚ ಸದ್ದಹನೇನ **ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಚೇತಸಾ**। ಇದಾನಿ ಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೂಪಕಾರತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **''ತೇ ತಸ್ಸಾ''**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತೇ**ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತಾ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ। **ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೀ**ತಿ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖಪನೂದನಂ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತಿ। **ಯಂ ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ಇಧಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜನೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ಅನಾಸವೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ।

ಆವಾಸೇತಿ ಆವಾಸದಾನೇ। **ಆನಿಸಂಸೋತಿ** ಉದ್ರಯೋ। ಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರವಸೇನ ಪಠಮಯಾಮೋ ಖೇಪಿತೋ, ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅಪ್ಪಾವಸೇಸೋ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೋ ಗತೋತಿ ಪಾಳಿಯಂ "ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿ"ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಅತಿರೇಕತರಂ ದಿಯಡ್ಢಯಾಮ"**ನ್ತಿ। **ಸಙ್ಗಹಂ ನಾರೋಹತಿ** ವಿಪುಲವಿತ್ಥಾರಭಾವತೋ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಭತ್ತಾನುಮೋದನಾಪಿ ಥೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ದೀಘಮಜ್ಝಿಮಪಮಾಣಾಪಿ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸುಫುಸಿತಂ ದನ್ತಾವರಣಂ, ಜಿವ್ಹಾ ತನುಕಾ, ಭವಙ್ಗಪರಿವಾಸೋ ಪರಿತ್ತೋ, ನತ್ಥಿ ವೇಗಾಯಿತಂ, ನತ್ಥಿ ವಿತ್ಥಾಯಿತಂ, ನತ್ಥಿ ಅಬ್ಯಾವಟಮನೋ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಸಮುಪಬ್ಯೂಳ್ಹಂ, ಅಪರಿಕ್ಖಯಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ।

ಸನ್ದಸ್ಸೇತ್ವಾತಿಆದೀಸು ಸನ್ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಆವಾಸದಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಕತ್ವಾ। ತತೋ ಪರಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಇತಿಪಿ ಸೀಲಂ, ಇತಿಪಿ ಸಮಾಧಿ, ಇತಿಪಿ ಪಞ್ಞಾತಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇ ತೇಸಂ ಸಮ್ಮಾ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ। **ಸಮಾದಪೇತ್ವಾತಿ** ಏವಂ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಾತಬ್ಬಂ, ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ಏವಂ ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾತಿ ಯಥಾ ತೇ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇ ಸಮ್ಮಾ ಆದಿಯನ್ತಿ, ತಥಾ ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ। **ಸಮುತ್ತೇಜೇತ್ವಾತಿ** ಯಥಾಸಮಾದಿನ್ನಂ ಸೀಲಂ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ ಭಾವಿಯಮಾನಾ ಯಥಾ ಸುಟ್ಠು ವಿಸೋಧಿತಾ ಉಪರೂಪರಿ ವಿಸೇಸಾವಹಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಸಮುತ್ತೇಜೇತ್ವಾ ನಿಸಾಮನವಸೇನ ವೋದಾಪೇತ್ವಾ। **ಸಮ್ಪಹಂಸೇತ್ವಾತಿ** ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಠಿತಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸಮ್ಪತಿ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಾನಿಸಂಸೇಹಿ ಚೇವ ಉಪರಿಲದ್ಧಬ್ಬಫಲವಿಸೇಸೇಹಿ ಚ ಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಹಂಸೇತ್ವಾ ಲದ್ಧಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ತೋಸೇತ್ವಾ। ಏವಮೇತೇಸಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಕ್ಯರಾಜಾನೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಸಾಸನೇ ಲದ್ಧಸ್ಸಾದಾ ಲದ್ಧಪ್ಪತಿಟ್ಠಾ ಚ।

ಉಪಸಗ್ಗಸದ್ದಾನಂ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಅಭಿ-ಸದ್ದೋ ಅತಿ-ಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥೋಪಿ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ"**ತಿ।

ತತ್ರ ಕಿರಾತಿಆದಿ ಕೇಚಿವಾದೋತಿ ಬದ್ಧೋಪಿ ನ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಕಾರಣಮೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಕಾಯಚಿತ್ತಲಹುತಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ** ಇದಂ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಅಞ್ಞಥಾಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣವಚನಂ, ಲಹುತಾದಿಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸವನಾನುತ್ತರಿಯಪಟಿಲಾಭೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬಧಮ್ಮತ್ಥವೇದಸಮಧಿಗಮತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಯಥಾ , ಯಥಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸತ್ಥಾ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಕೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ತಥಾ ತಥಾ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಲಭತಿ ಅತ್ಥವೇದಂ, ಲಭತಿ ಧಮ್ಮವೇದಂ, ಲಭತಿ ಧಮ್ಮೂಪಸಂಹಿತಂ ಪಾಮೋಜ್ಜ"ನ್ತಿಆದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೨೨, ೩೫೫; ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೨೬)।

ಪಿಟ್ಠಿವಾತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ಉಪಾದಿನ್ನಸರೀರಸ್ಸ ತಥಾರೂಪತ್ತಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಞ್ಚ ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ದುಕ್ಖಾನುಬನ್ಧತ್ತಾ। **ಅಕಾರಣಂ ವಾ ಏತನ್ತಿ** ಯೇನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವುತ್ತಂ, ತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿವರಿತುಂ **"ಪಹೋತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿತುಂ ಪಹೋತಿ** ಯಥಾ ತಂ ವೇಳುವಗಾಮಕೇ। **ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇತಿ** ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಠಾನಂ ನಿಪ್ಫನ್ನನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **ತಞ್ಚ ಖೋತಿ** ವುಟ್ಠಾನಸಞ್ಞಂ ಚಿತ್ತೇ ಠಪನಂ। **ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುಣಮಾನೋ** ಧಮ್ಮಗಾರವೇನ।

ಅವಸ್ಸುತಸ್ಸಾತಿ ಅವಸ್ಸುತಭಾವಸ್ಸ ರಾಗಾದಿವಸೇನ। **ಅವಸ್ಸುತಸ್ಸ ಕಾರಣನ್ತಿ** ತಿನ್ತಭಾವಕಾರಣಂ। **ಕಿಲೇಸಾಧಿಮುಚ್ಚನೇನಾತಿ** ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಪರಿಪ್ಫನ್ದಿತವಸೇನ। **ನಿಬ್ಬಾಪನಂ ವಿಯಾತಿ** ವೂಪಸಮೋ ವಿಯ। **ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಾನನ್ತಿ** ಪರಿಪ್ಫನ್ದನರಹಿತಾನಂ।

ಅವಸ್ಸುತಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೪. ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ ದುಕ್ಖಕಾರಣಾನಂ। ತೇನಾಹ "**ದುಕ್ಖಸಮ್ಭವಧಮ್ಮಾನ**"ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಕಿಂ ದುಕ್ಖಂ, ಕಾ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಾತಿ ತದುಭಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಪಞ್ಚಸು ಹೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇ**ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ। **ದುಕ್ಖಸಮ್ಭವಧಮ್ಮತ್ತಾ**ತಿ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣತ್ತಾ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇನ। ಕರಣೇ ಹೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಕಾಮೇ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ಚ। ಪುನ **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಏವ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಚಾರ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ। **ವಿಹಾರ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಿಚಾರವಿಹಾರಂ। "ಏಕಟ್ಠಾ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ತೇನೇವ ಹಿ "ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಚರನ್ತಂ"ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। **ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ**ತಿ ಚ ವೀಥಿಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ತತಿಯಜವನವಾರಾ ಅನು ಅನು ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಪಕ್ಖನ್ದನಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದಿವಸೇನಪಿ ಕಾಮಾನಂ ಪರಿಯೇಸನದುಕ್ಖಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ದಾಯತೀತಿ **ದಾಯೋ,** ವನಂ। ತೇನಾಹ "**ಅಟವಿ**"ನ್ತಿ। **ಕಣ್ಟಕಗಬ್ಭ**ನ್ತಿ ಓವರಕಸದಿಸಂ ವನಂ। ನಾಮಪದಂ ನಾಮ ಕಿರಿಯಾಪದಾಪೇಕ್ಖನ್ತಿ "**ವಿಜ್ಝೀ**"ತಿ ವಚನಸೇಸೇನ ಕಿರಿಯಾಪದಂ ಗಣ್ಹಾತಿ।

ದನ್ಧಾಯಿತತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಾನಂ ಅವಟ್ಠಾನಂ। ತೇನಾಹ "**ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತಾಯಾ**"ತಿಆದಿ। **ತಾಯಾ**ತಿ ಸತಿಯಾ। **ಕಾಚಿ ಕಿಲೇಸಾ**ತಿ ಚುದ್ದಸವಿಧೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚೇ ಜವನಕಿಚ್ಚೇ ಏವ ಚಿತ್ತಕಿಲೇಸಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। **ನಿಗ್ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ** ಪವತ್ತಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ। ತೇನಾಹ "**ನ ಸಣ್ಠಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀ**"ತಿ। **ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ತಸ್ಸ ಪಠಮಂ ಗಹಿತತಾಯ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ನಯೇನ ಸೇಸದ್ವಾರಾನಿಪಿ ಗಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। **ರಾಗಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು** ಪಠಮಜವನವಾರೇ। ಸತಿಸಮ್ಮೋಸೇನ "**ಕಿಲೇಸಾ ಮೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ** ತಥಾ ಪಚ್ಚಾಮಾಸಸತಿಯಾ ಲಬ್ಭನತೋ। ತೇನಾಹ - "**ಅನಚ್ಛರಿಯಂ ಚೇತ**"ನ್ತಿ। **ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಯೋನಿಸೋ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ। **ಆವಜ್ಜನಾದೀಸೂ**ತಿ ತತೋ ಏವ ಅಯೋನಿಸೋ ಆವಜ್ಜನಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಲದ್ಧತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯಸಿದ್ಧಿಯಾ ಸಮ್ಪತ್ತಂ ಪವತ್ತನಾರಹಂ। **ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ದುತಿಯಜವನವಾರೇಪಿ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ। ಕಥಂ ಪನಸ್ಸ ಏವಂ ಲದ್ಧುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ಆಹ "**ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಾನಂ ಹೀ**"ತಿಆದಿ। **ಭಾವನಾಪಟಿಸಙ್ಖಾನೇ**ತಿ ಭಾವನಾಯಂ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನೇ ಚ ಯೋಗಿನೋ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವೋ। ತಸ್ಸ **ಅಯಮಾನಿಸಂಸೋ** - ಯಂ ಪಚ್ಚಯಲಾಭೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಲದ್ಧೋಕಾಸಾಪಿ ಕಿಲೇಸಾ ಪುಬ್ಬೇ ಪವತ್ತಭಾವನಾನುಭಾವೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ ತಥಾ ತಥಾ ನಿಗ್ಗಹಿತಾ ಏವ ಹುತ್ವಾ ನಿವತ್ತನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾವ ಲದ್ಧೋಕಾಸಾ ಉಪರೂಪರಿ ವಡ್ಢನ್ತಿ।

ಅಭಿಹಟ್ಠುನ್ತಿ ಅಭಿಹರಿತ್ವಾ। **ಅನುದಹನ್ತೀ**ತಿ ಅನುದಹನ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ। **ಅನುಸೇನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅನಾವಟ್ಟನ್ತೇ**ತಿ ಅನಿವತ್ತನ್ತೇ ಸಾಮಞ್ಞತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಿಪಸ್ಸನಾಬಲಮೇವ ದೀಪಿತಂ** ಮಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಅಜೋತಿತತ್ತಾ।

ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕಿಂಸುಕೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೫. ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಾದಿವಸೇನ ವಿವಿಧದಸ್ಸನನ್ತಿ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ನಾನಾದಸ್ಸನಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ, "**ದಸ್ಸನನ್ತಿ ಪಠಮಮಗ್ಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ**"ನ್ತಿ । ತಯಿದಂ ಉಪರಿಮಗ್ಗೇಸು ಭಾವನಾಪರಿಯಾಯಸ್ಸ ನಿರುಳ್ಹತ್ತಾ ಪಠಮಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಂ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನತೋ। ತೇನಾಹ "**ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಹೀ**"ತಿಆದಿ । ಕೋಚಿ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಅವಿಪರೀತಂ ಅತ್ಥಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಆರಮ್ಮಣಕರಣಸ್ಸ ವಸೇನ ಅತಿಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ಆಸಙ್ಕೇಯ್ಯಾತಿ ತಂ ನಿವತ್ತೇತುಂ "**ಗೋತ್ರಭೂ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ನ ದಸ್ಸನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ರಾಜದಸ್ಸನಂ ಉದಾಹರನ್ತಿ। **ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ದಸ್ಸನಮೇವ** ಯಥಾವುತ್ತೇನತ್ಥೇನ, ಭಾವನಾಪರಿಯಾಯೋ ಪನ ಉಪರಿ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಪಠಮಮಗ್ಗಉಪಾಯಸ್ಸ ಭಾವನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತನತೋ। ದಸ್ಸನಂ ವಿಸುದ್ಧಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಕಂ,** ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಫಸ್ಸಾಯತನಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಫಸ್ಸಾಯತನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೋ।** ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಪದೇಸು।

ಪದೇಸಸಙ್ಖಾರೇಸೂತಿ ಸಙ್ಖಾರೇಕದೇಸೇಸು। ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಪಥವಿಆದಿಕೇ ಧಮ್ಮಮತ್ತೇ ದಿಟ್ಠೇ ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದಿಕೇ ತಂಸಹಗತಧಮ್ಮಮತ್ತೇ ದಿಟ್ಠೇ ಅರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ ಚ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ ವದನ್ತಿ।

ಅಧಿಗತಮಗ್ಗಮೇವ ಕಥೇಸೀತಿ ಯೇನ ಮುಖೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸಂ ಅಕಾಸಿ, ತಮೇವಸ್ಸ ಮುಖಂ ಕಥೇಸಿ। **ಅಯಂ ಪನಾತಿ** ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು। **ಇಮೇಸನ್ತಿ** ಫಸ್ಸಾಯತನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಾನಂ ವಚನಂ। **"ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಸಮೇತೀ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕರೋತಿ **"ಪಠಮೇನಾ"**ತಿಆದಿನಾ। ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಅಭಾವಾ **"ನಿಪ್ಪದೇಸೇಸೂ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಥೇವಾತಿ** ಯಥೇವ ಫಸ್ಸಾಯತನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಂ, ತಥೇವ ತಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ।

ಸಮಪ್ಪವತ್ತಾ ಧಾತುಯೋತಿ ರಸಾದಯೋ ಸರೀರಧಾತುಯೋ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಾ, ನ ವಿಸಮಾಕಾರಸಣ್ಠಿತಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇನಾಹ **"ಕಲ್ಲಸರೀರಂ ಬಲಪ್ಪತ್ತ"**ನ್ತಿ। **"ಅತೀತಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"**ತಿಆದಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಸಮ್ಮಸನಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ। **ಚಾರಿಭೂಮಿನ್ತಿ** ಗೋಚರಟ್ಠಾನಂ।

ಕಾರಕಭಾವನ್ತಿ ಭಾವನಾನುಯುಞ್ಜನಭಾವಂ। **ಪಣ್ಡುರೋಗಪುರಿಸೋತಿ** ಪಣ್ಡುರೋಗೀ ಪುರಿಸೋ। **ಅರಿಟ್ಠನ್ತಿ** ಸುತ್ತಂ। **ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಭೇಸಜ್ಜಪಯೋಗಂ ಕತ್ವಾ। **ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಝಾಮಥುಣೋ ವಿಯಾತಿ** ದಡ್ಢಥುಣೋ ವಿಯ ಖಾರಕಜಾಲನದ್ಧತ್ತಾ ತರುಣಮಕುಲಸನ್ತಾನಸಞ್ಛನ್ನತ್ತಾ।

ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಗಾಮೇತಿ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಸಮೀಪೇ ಗಾಮೇ। **ಲೋಹಿತಕೋತಿ** ಲೋಹಿತವಣ್ಣೋ। **ಓಚಿರಕಜಾತೋತಿ** ಜಾತಓಲಮ್ಬಮಾನಚಿರಕೋ ವಿಯ। **ಆದಿನ್ನಸಿಪಾಟಿಕೋತಿ** ಗಹಿತಫಲಪೋತಕೋ। **ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋತಿ** ಬಹಲಚ್ಛಾಯೋ। ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಾಖಾ ಅವಿರಳಾ ಘನಪ್ಪತ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಛಾಯಾಪಿಸ್ಸ ತಾದಿಸೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋ ನಾಮ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತಚ್ಛಾಯೋ"**ತಿ, ಘನಚ್ಛಾಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿಆದಿ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಂ।

ಯೇನ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಅಧಿಮುತ್ತಾನನ್ತಿ ಛಫಸ್ಸಾಯತನಾದಿಮುಖೇನ ಯೇನ ಯೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಅಧಿಮುತ್ತಾನಂ। **ಸುಟ್ಠು ವಿಸುದ್ಧಂ** ಪರಿಞ್ಞಾತಿಸಮಯಾದಿಸಿದ್ಧಿಯಾ। **ತೇನ ತೇನೇವಾಕಾರೇನಾತಿ** ಅತ್ತನಾಧಿಮುತ್ತಾಕಾರೇನ। ಇದಾನಿ ತಂ ತಂ ಆಕಾರಂ ಉಪಮಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಇದನ್ತಿ ನಗರೋಪಮಂ। **ತಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತನ್ತಿ** ಕಿಂಸುಕೋಪಮದೀಪಿತಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ ಸಚೇ ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತಂ। **ಅಸ್ಸ** ಭಿಕ್ಖುನೋ। **ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥನ್ತಿ** ಯಥಾಸಲ್ಲಕ್ಖಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಸೇನ ಲದ್ಧವಿಸೇಸಸ್ಸ ಉಪಬ್ರೂಹನಾಯ। **ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸಾತಿ** ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ। **ಚೋರಾಸಙ್ಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ** ಮಜ್ಝಿಮದೇಸರಜ್ಜಸ್ಸ ಪಸನ್ನಭಾವತೋ। **ತಿಪುರಿಸುಬ್ಬೇಧಾನೀತಿ** ಉಬ್ಬೇಧೇನ ತಿಪುರಿಸಪ್ಪಮಾಣಾನಿ ನಾನಾಭಿತ್ತಿವಿಚಿತ್ತಾನಿ ಥಮ್ಭಾನಂ ಉಪರಿ ವಿವಿಧಮಾಲಾಕಮ್ಮಾದಿವಿಚಿತ್ತಧನುರಾಕಾರಲಕ್ಖಿತಾನಿ ಮನೋರಮಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ನಗರಸ್ಸ ಅಲಙ್ಕಾರತ್ಥ"**ನ್ತಿ। ನಗರದ್ವಾರಸ್ಸ ಥಿರಭಾವಾಪಾದನವಸೇನ ಠಪೇತಬ್ಬತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ಚೋರನಿವಾರಣತ್ಥಾನಿಪಿ ಹೋನ್ತಿಯೇವಾ"**ತಿ। **ಪಿಟ್ಠಸಙ್ಖಾತಸ್ಸಾತಿ** ದ್ವಾರಬಾಹಸ್ಸ। "ಇಮೇ ಆವಾಸಿಕಾ, ಇಮೇ ಆಗನ್ತುಕಾ, ತತ್ಥಾಪಿ ಚ ಇಮೇಹಿ ನಗರಸ್ಸ ನಗರಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಚ ಅತ್ಥೋ। ಇಮೇಸಂ ವಸೇನ ಅನತ್ಥೋ ಸಿಯಾ"ತಿ ಜಾನನಞಾಣಸಙ್ಖಾತೇನ **ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।** ಅಞ್ಞಾತನಿವಾರಣೇ ಪಟುಭಾವಸಙ್ಖಾತೇನ **ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।** **ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥಕಿಚ್ಚೇ ತಙ್ಖಣುಪ್ಪಜ್ಜನಕಪಟಿಭಾನಸಙ್ಖಾತಾಯ।

ರಞ್ಞಾ ಆಯುತ್ತೋ ನಿಯೋಜಿತೋ **ರಾಜಾಯುತ್ತೋ,** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ರಞ್ಞೋ ಕಾತಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇ ಠಪಿತಪುರಿಸೋ। **ಕತಿಪಾಹೇಯೇವಾತಿ** ಕತಿಪಯದಿವಸೇಯೇವ ಅಕಿಚ್ಚಕರಣೇನ ತಸ್ಸ ಠಾನಂ ವಿಬ್ಭಮೋ ಜಾತೋತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ – **"ಸಬ್ಬಾನಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನಾದೀನಿ**

ಹಾರೇತ್ವಾ”ತಿ।

ಸೀಸಮಸ್ಸ ಛಿನ್ದಾಹೀತಿ ಸೀಸಭೂತಂ ಉತ್ತಮಙ್ಗಟ್ಠಾನಿಯಂ ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ರಾಜಕಿಚ್ಚಂ ಛಿನ್ದಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ತಸ್ಸ ಪಾಕತಿಕೇ ಅತ್ಥೇ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಆಣತ್ತೋ ನಾಮ ಸಿಯಾ। ನ ಹಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ತಾದಿಸಂ ಆಣಾಪೇತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ತತೋ ನಿವಾರಕತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ **ಛಿನ್ದಾಹೀ**ತಿ ಮಮ ಆಣಾಯ ಅಸ್ಸ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇಹಿ, ಏವಂ ಸೋ ತತ್ಥೋವಾದಪಟಿಕರತ್ತಪತ್ತೋ ಓದಮೇಯ್ಯಾತಿ, ತಥಾ ಚೇವ ಉಪರಿ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಆಗತಾ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮನಗರೇ।

ಉಪ್ಪನ್ನೇನಾತಿ ಸಮಥಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ।

ತಸ್ಸೇವಾತಿ ಸಕ್ಕಾಯಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ “ದ್ವಾರಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಸೀಘಂ ದೂತಯುಗ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಹದಯವತ್ಥುರೂಪಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಸಿಙ್ಘಾಟಕಭಾವೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ “**ಹದಯವತ್ಥುಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಭೂತಾನಂ ಮಹಾಭೂತಾನ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಂ ವತ್ಥುರೂಪಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ತದೇವೇತ್ಥ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ಮಹಾಭೂತಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಆಹ “**ವತ್ಥುರೂಪಸ್ಸ ಹೀ**”ತಿಆದಿ। **ಯಾದಿಸೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀನಂ ವಸೇನ ಯಾದಿಸೋ ಏವ ಪುಬ್ಬೇ ಆಗತವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗೋ। “**ಅಯಮ್ಪಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ತಾದಿಸೋ ಏವಾ**”ತಿ ವತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ “**ಯಥಾಗತಮಗ್ಗೋ**”ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಇದಂ ತಾವೇತ್ಥಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಆಭತಾಯ ಯಥಾವುತ್ತಉಪಮಾಯ ಇದಂ ಸಂಸನ್ದನಂ।

ಇದಂ ಸಂಸನ್ದನನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವಕ್ಖಮಾನಂ ಉಪಮಾಯ ಸಂಸನ್ದನಂ। **ನಗರಸಾಮಿಉಪಮಾ** ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಪತ್ತಂ ಖೀಣಾಸವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆಭತಾ। ಸಿಙ್ಘಾಟಕೂಪಮಾ ಚತುಮಹಾಭೂತವಸೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಪತ್ತಂ ಖೀಣಾಸವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆಭತಾತಿ ಯೋಜನಾ। “**ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತ**”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಾನಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಸಕಲೇನಪಿ ಹೀ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ನಗರಸಮ್ಭಾರೋ ಛದ್ವಾರಾದಯೋ। ತೇನ ಹಿ ಛಫಸ್ಸಾಯತನಾದಯೋ ಉಪಮಿತಾ। ತೇ ಪನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಪರಿಯಾಪನ್ನಾತಿ ವುತ್ತಂ “**ನಗರಸಮ್ಭಾರೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತ**”ನ್ತಿ।

ಕಿಂಸುಕೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ವೀಣೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೬. **ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಾ**ತಿ ಕಾಮಂ ಪಾಳಿಯಂ ಪರಿಸಾದ್ವಯಮೇವ ಗಹಿತಂ, ಸೇಸಪರಿಸಾನಂ ಪನ ತದಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣೋವಾಯಂ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಪುಬ್ಬಕಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯಥಾ ನಾಮಾ**”ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಯಜನ್ತೋ**ತಿ ದದನ್ತೋ। **ವಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ಲದ್ಧಬ್ಬೋ, ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಛನ್ದೋತಿ ತಣ್ಹಾಛನ್ದೋ। ತೇನಾಹ - “ದುಬ್ಬಲತಣ್ಹಾ ಸೋ ರಞ್ಜೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ”ತಿ। **ಪುಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಸಾ ಹಿ ಅನಾಸೇವನತ್ತಾ ಮನ್ದಾ। **ಸೋ**ತಿ ಛನ್ದೋ। **ರಞ್ಜೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ** ಲದ್ಧಾಸೇವನತ್ತಾ। **ದೋಸೋ ನಾಮ** ಚಿತ್ತದೂಸನತ್ತಾ। **ತಾನೀ**ತಿ ದಣ್ಡಾದಾನಾದೀನಿ। **ತಮ್ಮೂಲಕಾ**ತಿ ಲೋಭಮೂಲಕಾ ತಾವ ಮಾಯಾಸಾಠೇಯ್ಯಮಾನಾತಿಮಾನದಿಟ್ಠಿಚಾಪಲಾದಯೋ, ದೋಸಮೂಲಕಾ ಉಪನಾಹಮಕ್ಖಪಲಾಸಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಥಮ್ಭಸಾರಮ್ಭಾದಯೋ, ಮೋಹಮೂಲಕಾ ಅಹಿರಿಕ-ಅನೋತ್ತಪ್ಪ-ಥಿನಮಿದ್ಧವಿಚಿಕಿಚ್ಛುದ್ಧಚ್ಚ-ವಿಪರೀತಮನಸಿಕಾರಾದಯೋ, ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಾ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ ತಂಮೂಲಕತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಾ ದ್ವಾದಸಾಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಮ್ಪೇತ್ಥ ಗಹಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಛನ್ದೋ ರಾಗೋತಿ ವಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಭಾಯಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ **ಸಭಯೋ**। ಭೇರವಟ್ಠೇನ **ಸಪ್ಪಟಿಭಯೋ**। ಕುಸಲಪಕ್ಖಸ್ಸ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಟ್ಠೇನ **ಸಕಣ್ಟಕೋ**। ಕುಸಲಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೇಹಿ ದುರವಗಾಹಟ್ಠೇನ **ಸಗಹನೋ**। ಭವಸಮ್ಪತ್ತಿಭವನಿಬ್ಬಾನಾನಂ ಅಪ್ಪದಾನಭಾವತೋ **ಉಮ್ಮಗ್ಗೋ**। ದುಗ್ಗತಿಗಾಮಿಮಗ್ಗತ್ತಾ **ಕುಮ್ಮಗ್ಗೋ**। **ಇರಿಯನಾತಿ** ವತ್ತನಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನಾ। ದುಗ್ಗತಿಗಾಮಿತಾಯ ಕಿಲೇಸೋ ಏವ **ಕಿಲೇಸಮಗ್ಗೋ**। **ನ ಸಕ್ಕಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವಂ ಗನ್ತುಂ** ಕುತೋ ನಿಬ್ಬಾನಗಮನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಸುಭಾವಜ್ಜನಾದೀಹೀತಿ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಅನಿಚ್ಚಮನಸಿಕಾರಾದೀನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಚಿತ್ತಂ ನಿವತ್ತತಿ** ಸರಾಗಚಿತ್ತಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖಮನಸಿಕಾರೇನ ವಿನೋದಿತತ್ತಾ। **ಮಜ್ಝತ್ತಾರಮ್ಮಣೇತಿ** ಅಞ್ಞಾಣುಪೇಕ್ಖಟ್ಠಾನಿಯೇ ಆರಮ್ಮಣೇ। **ಉದ್ದೇಸ...ಪೇ॰... ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಉದ್ದಿಸಾಪನವಸೇನ ಉದ್ದೇಸಂ, ಪರಿಪುಚ್ಛಾಪನವಸೇನ ಪರಿಪುಚ್ಛಂ, ಗರೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವಸನವಸೇನ ಗರುವಾಸಂ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ। **ಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯ-ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣ-ಪಞ್ಞವನ್ತ-ಪುಗ್ಗಲಸೇವನವಸೇನ ತದಧಿಮುತ್ತಿಸಿದ್ಧಿಯಾ ಅಞ್ಞಾಣಚಿತ್ತಂ ನಿವತ್ತತಿ।

ಯಥಾ "ಪುಜ್ಜಭವಫಲಂ ಪುಞ್ಞ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ "ಏವಮಿದಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೮೦), ಏವಂ ಕಿಟ್ಠಸಮ್ಭವತ್ತಾ "ಕಿಟ್ಠ"ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಕಿಟ್ಠನ್ತಿ ಕಿಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸಸ್ಸ"**ನ್ತಿ।

ಘಟಾತಿ ಸಿಙ್ಗಯುಗಂ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **"ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಿಙ್ಗಾನಂ ಅನ್ತರೇ"**ತಿ। **ಘಟಾತಿ** ಗೋಣಾದೀನಂ ಸಿಙ್ಗನ್ತರಟ್ಠಸ್ಸ ಸಮಞ್ಞಾತಿ ವದನ್ತಿ। **ನಾಸಾರಜ್ಜುಕೇತಿ** ನಾಸಾರಜ್ಜುಪಾತಟ್ಠಾನೇ।

ದಮೇತಿ ಪುಥುತ್ತಾರಮ್ಮಣತೋ ನಿವಾರೇತಿ। ನನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ। ಯಂ ಸುತ್ತಂ **ಸುಭಾಸಿತಂ** ಮಯಾ। **ತದಸ್ಸಾತಿ** ತದಾ ಅಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ। **ಆರಮ್ಮಣೇತಿ** ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾರಮ್ಮಣೇ।

ಸುದುಜಿತನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವಕರಣೇನ ಜಿತಂ। **ಸುತಜ್ಜಿತನ್ತಿ** ಸುಟ್ಠು ದೂರಕರಣೇನ ಜಿತಂ, ತಥಾಭೂತಞ್ಚ ತಜ್ಜಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। **ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತನ್ತಿ** ಅಜ್ಝತ್ತಭೂತೋ ಗೋಚರೋ। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾರಮ್ಮಣಞ್ಹಿ ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣವಿಧುರತಾಯ ಅಜ್ಝತ್ತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಮಥೋ ಅನುರಕ್ಖಣಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸಮಥಾನುರಕ್ಖಣಂ**। ಯಥಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸೀಲಂ ಸಮಥಾನುರಕ್ಖಣಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಕಥಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸೀಲಂ ಸಮಥಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ, ಏವಂ ಸಮಥೋಪಿ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋತಿ।

ವಾದಿಯಮಾನಾಯ ವೀಣಾಯ। ಚಿತ್ತಂ ರಞ್ಜೇತೀತಿ ರಜ್ಜನೇನ। ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಬನ್ಧತೀತಿ **ಬನ್ಧನೀಯೋ**। **ವೇಟ್ಠಕೇತಿ** ತನ್ತೀನಂ ಆಸಜ್ಜನವೇಟ್ಠಕೇ। **ಕೋಣನ್ತಿ** ಕವಣತೋ ವೀಣಾಯ ಸದ್ದಕರಣತೋ ಕೋಣನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ದಾರುದಣ್ಡಂ ಸಿಙ್ಗಾದೀಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಕತಂ ಘಟಿಕಂ। ತೇನಾಹ **"ಚತುರಸ್ಸಂ ಸಾರದಣ್ಡಕ"**ನ್ತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ರಾಜಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತೋ ವಾ ಸದ್ದಂ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ನ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಸ ಅಜಾನನಾಕಾರಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸದ್ದಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಸತೀ ಕಿರಾಯನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಯಥಾಲಿಙ್ಗಮೇವ ವದನ್ತೋ **"ಅಸಾ"**ತಿ ಆಹ। **"ಅಸತೀತಿ ಲಾಮಕಾಧಿವಚನ"**ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಯೋಗಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಸಾ ಲೋಕಿತ್ಥಿಯೋ ನಾಮಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಲೋಕೇ ಇತ್ಥಿಯೋ ನಾಮ ಅಸತಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ **"ವೇಲಾ ತಾಸಂ ನ ವಿಜ್ಜತೀ"**ತಿ। ಪಕತಿಯಾ ಲೋಕೇ ಜೇಟ್ಠಭಾತಾ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ಮಾತುಲೋತಿಆದಿಕಾ **ವೇಲಾ** ಮರಿಯಾದಾ **ತಾಸಂ ನ ವಿಜ್ಜತಿ**। ಕಸ್ಮಾ? **ಸಾರತ್ತಾ ಚ ಪಗಬ್ಬಾ ಚ** ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಸಮ್ಭೋಗವಸೇನ ವಿನಿಯೋಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಕಥಂ? **ಸಿಖೀ ಸಬ್ಬಘಸೋ ಯಥಾ**। ತೇನೇವಾಹ -

“ಸಬ್ಬಾ ನದೀ ವಙ್ಕಗತೀ, ಸಬ್ಬೇ ಕಟ್ಠಮಯಾ ವನಾ।
ಸಬ್ಬಿತ್ಥಿಯೋ ಕರೇ ಪಾಪಂ, ಲಭಮಾನೇ ನಿವಾತಕೇ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೧.೩೦೮)।

ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ತನ್ತಿಬದ್ಧಂ ಚತುರಸ್ಸಅಮ್ಬಣವಾದಿತಾದೀನಿ। **ವೀಣಾ ವಿಯ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ** ಅನೇಕಧಮ್ಮಸಮೂಹಭಾವತೋ। **ರಾಜಾ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ** ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಧಮ್ಮಗವೇಸಕತ್ತಾ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ।

ನಿರಯಾದಿತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ **ಗತಿ**-ಸದ್ದೋ ವತ್ತತಿ। ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ **“ಗತಿಗತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ “ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಂ, ರೂಪರೂಪ”ನ್ತಿ ಚ ಯಥಾ, ಗತಿಸಞ್ಞಿತಂ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ - **“ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಸಂಸರತಿ ವತ್ತತೀ”**ತಿ। ಸಞ್ಜಾಯನಪದೇಸೋ ಏವ ಗತೀತಿ **ಸಞ್ಜಾತಿಗತಿ।**

ತಂ ಪನ ಗತಿಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂವೇಗವತ್ಥುಭೂತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖಸ್ಸ ಗಬ್ಭಾಸಯಸ್ಸ ವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಯಮಸ್ಸ ಕಾಯೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ರೂಪಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಲಕ್ಖಣಂ ಗತಿ ನಿಟ್ಠಾ, ತತೋ ಪರಂ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥೀತಿ **ಸಲಕ್ಖಣಗತಿ। ಅಭಾವೋ** ಅಚ್ಚನ್ತಾಭಾವೋ। ಸನ್ತಾನವಿಚ್ಛೇದೋ **ವಿಭವಗತಿ** ತಂನಿಟ್ಠಾನಭಾವಾ। **ಭೇದೋತಿ** ಖಣನಿರೋಧೋ, ಇಧಾಪಿ ತಂನಿಟ್ಠಾನತಾಯೇವ ಪರಿಯಾಯೋ। **ಯಾವ ಭವಗ್ಗಾತಿ** ಯಾವ ಸಬ್ಬಭವಗ್ಗಾ। ಸಲಕ್ಖಣವಿಭವಗತಿಭೇದಗತಿಯೋ “ಏಸೇವ ನಯೋ”ತಿ ಇಮಿನಾವ ಪಕಾಸಿತಾತಿ ನ ಗಹಿತಾ। **ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ।

ಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ ರೂಪಾದೀಸು ಛನ್ದಾದಿನಿವಾರಣಸ್ಸ ಕಥಿತತ್ತಾ। **ಮಜ್ಝೇ ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಕಥಿತಾ** “ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ... ಪೇ॰... ಸಮಾಧಿಯತೀ”ತಿ ಜೋತಿತತ್ತಾ। **ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಕಥಿತಂ** “ಯಮ್ಪಿಸ್ಸ...ಪೇ॰... ನ ಹೋತೀ”ತಿ ವಚನತೋ।

ವೀಣೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಛಪ್ಪಾಣಕೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೭. **ವಣಸರೀರೋತಿ** ವಣಿತಸರೀರೋ। **ಪಕ್ಕತ್ತಾತಿ** ಕುಥಿತತ್ತಾ। ಸರದಣ್ಡೇಸು ಸರಸಮಞ್ಞಾತಿ ಕಣ್ಡ-ಸದ್ದೋ ಸರಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ - **“ಸರವನನ್ತಿ ಕಣ್ಡವನ”**ನ್ತಿ। **ಅರುಗತ್ತೋ...ಪೇ॰... ವೇದಿತಬ್ಬೋ** ಗುಣಸರೀರಸ್ಸ ಖಣ್ಡಛಿದ್ದಸೀಲಾದೀಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಮಜ್ಝೇ ಉಪರಿಭಾಗೇ ಚ ಭೇದವಿಸಮಚ್ಛಿನ್ನವಿಕಾರದೋಸತ್ತಾ। ಏತ್ಥ ಕುಸಾ “ಕಣ್ಟಕಾ”ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಕಣ್ಟಕಸದಿಸತ್ತಾ, ಕುಸತಿಣಾನಂ ಏವ ವಾ ವುತ್ತಾಕಾರಪದೇಸೋ **“ಕುಸಕಣ್ಟಕೋ”**ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಗಾಮವಾಸೀನಂ ವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನಾತಿ ನಾರಹೋವ ಹುತ್ವಾ ತೇಸಂ ಕಾರಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಪೀಳನಟ್ಠೇನ।

ಪಕ್ಖಿನ್ತಿ ಹತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಸಕುಣಂ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಹತ್ಥಿಸೋಣ್ಡಸದಿಸಂ ಮುಖಂ, ತಸ್ಮಾ **“ಹತ್ಥಿಸೋಣ್ಡಸಕುಣ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ** ರಜ್ಜುಯಾ ಯಥಾಬದ್ಧಂ ಏವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಯ್ಯ।

ಭೋಗೇಹೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಭೋಗೇಹಿ। **ಮಣ್ಡಲಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾತಿ** ಯಥಾ ಸರೀರಂ ಮಣ್ಡಲಾಕಾರೇನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಕತ್ವಾ। **ಸುಪಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಡೇತುಕಾಮೋತಿ** ಉಪ್ಪತಿತುಕಾಮೋ। **ದಿಸಾ ದಿಸನ್ತಿ** ದಿಸತೋ ದಿಸಂ।

ಛ ಪಾಣಕಾ ವಿಯ ಛ ಆಯತನಾನಿ ನಾನಜ್ಝಾಸಯತ್ತಾ, ನಾನಜ್ಝಾಸಯತಾ ಚ ನೇಸಂ ನಾನಾವಿಸಯನಿನ್ನತಾಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ದಳ್ಹರಜ್ಜು ವಿಯ ತಣ್ಹಾ** ತೇಸಂ ಬನ್ಧನತೋ। **ಮಜ್ಝೇ ಗಣ್ಠಿ ವಿಯ ಅವಿಜ್ಜಾ** ಬನ್ಧನಸ್ಸ ದುಬ್ಬಿನಿಮ್ಮೋಚನಹೇತುತೋ। **ಆರಮ್ಮಣಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ** ಮನುಞ್ಞಭಾವೇನ ಚೇವ ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ದಳ್ಹಭಾವೇನ ಚ।

ಸರಿಕ್ಖಕೇನ ವಾ ಉಪಮಾಯ ಆಹರಣಪಕ್ಖೇ। **ಅಪ್ಪನಾತಿ** ಸಂಸನ್ದನಾ। **ಪಾಳಿಯಂಯೇವ ಅಪ್ಪಿತಾ** ಉಪಮಾ "ಏವಮೇವ ಖೋ"ತಿಆದಿನಾ। ರೂಪಚಿತ್ತಾದಿವಿಸಮನಿನ್ನತ್ತಾ **ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ವಿಸಮಜ್ಝಾಸಯತಾ**। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ।

ಕಣ್ಣಚ್ಛಿದ್ದಕೂಪಕೇತಿ ಕಣ್ಣಚ್ಛಿದ್ದಸಙ್ಖಾತೇ ಆವಾಟೇ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಸೋತಸ್ಸ। **ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ** ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ ತೇನ ವಿನಾ ಸದ್ದಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **"ಅಜಟಾಕಾಸೋಪಿ ವಟ್ಟತಿ ಏವಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅನ್ತೋಲೇಣಸ್ಮಿ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಧಾತುಪರಮ್ಪರಾ ಘಟ್ಟೇನ್ತೋತಿ** ಭೂತಪರಮ್ಪರಾಸಙ್ಘಟ್ಟೇನ್ತೋ।

ಏವಂ ಸನ್ತೇತಿ ಏವಂ ಭೂತಪರಮ್ಪರಾವಸೇನ ಸದ್ದೇ ಸೋತಪಥಮಾಗಚ್ಛನ್ತೇ। **ಸಮ್ಪತ್ತಗೋಚರತಾ ಹೋತಿ** ಸೋತಸ್ಸ। ಘಾನಾದೀನಂ ವಿಯ **"ದೂರೇ ಸದ್ದೋ"**ತಿ **ಜಾನನಂ ನ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ** ಸಮ್ಪತ್ತಗಾಹಿಭಾವತೋ। **ತಥಾ ತಥಾ ಜಾನನಾಕಾರೋ ಹೋತಿ** ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಗಹಣಾಕಾರವಿಸೇಸತೋ। ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಿ ಪನ ಉಭಯತ್ಥ ಸಮಾನಾವ। ದೂರೇ ಠಿತೋಪಿ ಸದ್ದೋ ತಾದಿಸೇ ಠಾನೇ ಪಟಿಘೋಸಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಅಯೋಕನ್ತೋ ವಿಯ ಅಯೋಚಲನಸ್ಸಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಧಮ್ಮತಾತಿ** ಧಮ್ಮಸಭಾವೋ, ಸದ್ದಸ್ಸ ಸೋ ಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತೋ ತತೋ ಸವನಂ ಹೋತಿ** ಆಕಾಸಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸ್ಸ ಲಬ್ಭನತೋ। ಯದಿ ಪನ ಸೋತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಗಾಹೀ ಸಿಯಾ, ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಸದ್ದೋ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೋ ನ ಸಿಯಾ। ಪಟ್ಠಾನೇ ಚ ಅವಿಸೇಸೇನ "ಸದ್ದಾಯತನಂ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಚಿತ್ತಜಸ್ಸ ಸದ್ದಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ ನತ್ಥಿ। ಅಥ ವಾ ಚಿತ್ತಜೋ ಸದ್ದೋ ಧಾತುಪರಮ್ಪರಾಯ ಸೋತಪಸಾದಂ ಘಟ್ಟೇತಿ, ನ ಸೋ ಚಿತ್ತಜೋ ಸದ್ದೋ, ಯೋ ಪರಮ್ಪರಾಯ ಪವತ್ತೋ। ಉತುಜೋ ಹಿ ಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಥುಪ್ಪನ್ನೋ ಸದ್ದೋ, ತತ್ಥ ಠಿತೋವ ಸೋತಪಸಾದಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಸಮ್ಪತ್ತಗೋಚರಮೇವೇತ"**ನ್ತಿ।

ತದಾ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಅಭಾವತೋ। ನಾಸಚ್ಛಿದ್ದಸಙ್ಖಾತಆಕಾಸಸನ್ನಿಸ್ಸಯೇ ವತ್ತನತೋ **ಘಾನಂ ಆಕಾಸಜ್ಝಾಸಯಂ** ವುತ್ತಂ। ವಾತೇನ ವಿನಾ ಗನ್ಧಗಹಣಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋ **ವಾತೂಪನಿಸ್ಸಯಗನ್ಧಗೋಚರಂ**। ತೇನಾಹ **"ತಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಗಾಮತೋ ಲದ್ಧಬ್ಬಂ ಆಹಾರಂ ಗಾಮಂ, ತನ್ನಿನ್ನತಾಯ **ಗಾಮಜ್ಝಾಸಯತಾ** ವುತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ಜೀವಿತನಿಮಿತ್ತಂ ರಸೋ ಜೀವಿತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ನಿನ್ನತಾಯ ತಂ ಅವ್ಹಾಯತೀತಿ **ಜಿವ್ಹಾ। ನ ಸಕ್ಕಾ ಖೇಳೇನ ಅತೇಮಿತಸ್ಸ ರಸಂ ಜಾನಿತುಂ,** ತಸ್ಮಾ **ಆಪೋಸನ್ನಿಸ್ಸಿತರಸಾರಮ್ಮಣಾ ಜಿವ್ಹಾತಿ**।

ಆಮಕಸುಸಾನತೋ **ಬಹಿ। ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಜ್ಝಾಸಯೋತಿ** ಉಪಾದಿಣ್ಣಕನಿನ್ನೋ। ಕಾಯಪಸಾದಸನ್ನಿಸ್ಸಯಭೂತಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾರಮ್ಮಣೇ ಘಟಿತೇ ಏವ ತತ್ಥ ವಿಞ್ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಪಥವೀಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾರಮ್ಮಣೋ"**ತಿ। **ತಥಾ ಹೀತಿ**ಆದಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ಸಾಧಕಂ । **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾತಿ** ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಬಾಹಿರಾ ವಾ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಕಾಯಸ್ಸ। **ಸುಸನ್ಥತಸ್ಸಾತಿ**ಆದಿ ತಸ್ಸ ಪಥವಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭಾವದಸ್ಸನಂ।

ನಾನಜ್ಝಾಸಯೋತಿ ನಾನಾರಮ್ಮಣನಿನ್ನೋ। ತೇನ ಮನಸ್ಸ ಮಕ್ಕಟಸ್ಸ ವಿಯ ಅನವಟ್ಠಿತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೇಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಮೂಲಭವಙ್ಗಗ್ಗಹಣೇನ** ಪಿಟ್ಠಿಭವಙ್ಗಂ ನಿವತ್ತೇತಿ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಮನಸ್ಸ। ಏವಂ ಕಿರಿಯಮಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಭೇದೋ।

ಯಥಾರುಚಿಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ನಿವಾರಣವಸೇನ **ಬದ್ಧಾನಂ। ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವನ್ತಿ** ಲೋಲತಾಸಙ್ಖಾತಪರಿಪ್ಫನ್ದಸ್ಸ ಅಭಾವಂ। **ನಾಕಡ್ಢತೀತಿ** ಸವಿಸಯೇ ರೂಪಾರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ, ತಂಸಮಙ್ಗಿನಂ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಂ ನಾಕಡ್ಢತಿ। **ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾವ ಕಥಿತಾ** ಆಯತನಮುಖೇನ "ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ।

ಛಪ್ಪಾಣಕೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಯವಕಲಾಪಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೮. **ಯವಪುಞ್ಜೋ** ಸುಪರಿಪಕ್ಕಯವಸಮುದಾಯೋ। **ಕಾಜಹತ್ಥಾತಿ** ದಣ್ಡಹತ್ಥಾ। **ಪೋಥೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಯಥಾ ಯವಸಙ್ಘಾತಂ ಧಞ್ಞಂ ವಣ್ಟತೋ ಮುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಪೋಥೇಯ್ಯುಂ। **ಯವೇ ಸಾವೇತ್ವಾತಿ** ಯವಸೀಸತೋ ಯವೇ ಪೋಥನೇನ ಮೋಚೇತ್ವಾ ವಿವೇಚೇತ್ವಾ।

ಚತುಮಹಾಪಥೋ ವಿಯ ಛ ಆಯತನಾನಿ ಆರಮ್ಮಣದಣ್ಡಕೇಹಿ ಹನನಟ್ಠಾನತ್ತಾ। **ಯವಕಲಾಪೀ ವಿಯ ಸತ್ತೋ** ತೇಹಿ ಹಞ್ಞಮಾನತ್ತಾ। **ಛ ಬ್ಯಾಭಙ್ಗಿಯೋ ವಿಯ** ಸಭಾವತೋ ಛಧಾಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಮಜ್ಝತ್ತವಸೇನ ಅಟ್ಠಾರಸ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಯವಕಲಾಪಟ್ಠಾನಿಯಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಹನನತೋ। ಭವಪತ್ಥನಾಯ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಭವಪತ್ಥನಾ ಕಿಲೇಸಾ"**ತಿ ಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸೋ। ಭವಪತ್ಥನಾ ಚ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಕಿಲೇಸಾ ಚಾತಿ **ಭವಪತ್ಥನಾಕಿಲೇಸಾತಿ** ಏವಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸತ್ತಾನಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ಭವಪತ್ಥನಾಮೂಲಕಂ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಏವಂ ಸತ್ತಾ"**ತಿಆದಿ। **ಭವಪತ್ಥನಕಿಲೇಸಾತಿ** ಚ ಭವಪತ್ಥನಾಮೂಲಕಂ ಕಿಲೇಸಂ।

ಛಮ್ಮನ್ತಿ ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಛುಮ್ಮಂ। ತೇನಾಹ **"ಸುಧಮ್ಮಾಯ ದ್ವಾರೇ"**ತಿ। **ನ ಕತನ್ತಿ** ದುಕ್ಖುಪ್ಪಾದನಂ ನ ಕತಂ। **ನವಗೂಥಸೂಕರಂ ವಿಯಾತಿ** ನವಗೂಥಭಕ್ಖಸೂಕರಂ ವಿಯ। **ಚಿತ್ತೇನೇವಾತಿ** ಯೋ ಬಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇನೇವ । **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ವೇಪಚಿತ್ತಿಬನ್ಧನಸ್ಸ ಬನ್ಧನಮುಚ್ಚನಂ ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ "ವೇಪಚಿತ್ತಿಬನ್ಧನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಞಾಣಮೋಕ್ಖಂ ಬನ್ಧನನ್ತಿ** ಞಾಣೇನ ಮುಚ್ಚನಂ ಬನ್ಧನಂ।

ಮಞ್ಞಮಾನೋತಿ ಪರಿಕಪ್ಪಿತತಣ್ಹಾವಸೇನ "ಏತಂ ಮಮಾ"ತಿ, ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ "ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ"ತಿ, ಮಾನವಸೇನ "ಏಸೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತೋ। ಖನ್ಧವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಮಞ್ಞಮಾನವತ್ಥುನೋ ಅಭಾವಾ **"ಖನ್ಧೇ ಮಞ್ಞನ್ತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಏತನ್ತಿ** "ಮಾರಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಕಿಲೇಸಮಾರೇನ ಬದ್ಧೋತಿ** ಕಿಲೇಸಮಾರೇನ ತೇನೇವ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧೋ। **ಮುತ್ತೋತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಯ ಸತಿ ದಿಟ್ಠಿಮಾನಮಞ್ಞನಾನಂ ಪಸಙ್ಗೋ ಏವ ನತ್ಥೀತಿ ಯಥಾ "ಅಸ್ಮೀ"ತಿ ಪದೇನ ದಿಟ್ಠಿಮಾನಮಞ್ಞನಾ ವುತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞಿತಾಪೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅಸ್ಮೀತಿ ಪದೇನ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞಿತಂ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ। **ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀತಿ ಪದೇನ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞಿತನ್ತಿ** ಏತರಹಿ ಲಬ್ಭಮಾನದಿಟ್ಠಿವತ್ಥುವಸೇನೇವ। **ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ** ಅನಾಗತದಿಟ್ಠಿವತ್ಥುಪರಿಕಪ್ಪನವಸೇನೇವ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞಿತಂ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ಅನಾಗತಾಲಿಙ್ಗನಾ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ। ಉಚ್ಛೇದವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞಿತಮೇವಾತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ರೂಪೀತಿಆದೀನಿ** ಪದಾನಿ। **ಸಸ್ಸತಸ್ಸೇವಾತಿ** ಸಸ್ಸತಗಾಹಸ್ಸೇವ ಪಭೇದದೀಪನಾನಿ। ಯಸ್ಮಾ ಮಞ್ಞಿತಂ ಆಬಾಧವಸೇನ **ರೋಗೋ,** ಅನ್ತೋದೋಸವಸೇನ **ಗಣ್ಡೋ,** ಅಙ್ಗನಿಕನ್ತವಸೇನ **ಸಲ್ಲಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಮೇಹಿ** ತಣ್ಹಾದೀಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪಾಕಟಚಲನವಸೇನ **ಇಞ್ಜನ್ತಿ ಚೇವ,** ಅಪಾಕಟಸಞ್ಚಲನವಸೇನ **ಫನ್ದನ್ತಿ ಚ। ಪಪಞ್ಚಿತಂ** ಸಂಸಾರೇ ಚಿರಾಯನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಸ್ಸ ವಾ ವಿತ್ಥಾರಣಂ। **ಪಮತ್ತಾಕಾರಪ್ಪತ್ತಾ** ಮುಚ್ಛನಾಕಾರಪ್ಪತ್ತಾ। **ತೇಸನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಕಿಲೇಸಾನಂ। **ಆಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ** ಪವತ್ತಿಆಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ।

ಮಾನೋ ನಾಮ "ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ಮಜ್ಜನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿ। **ತಣ್ಹಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಮಾನವಸೇನಾತಿ** ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ? ನನು ಸಬ್ಬೋ ಮಾನೋ ತಣ್ಹಾಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ? ಸತಿ ಹಿ ಬ್ಯಭಿಚಾರೇ ವಿಸೇಸನಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ। ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ತಣ್ಹಾ ಪನ ಅತ್ಥಿ ಮಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ, ಅತ್ಥಿ ಮಾನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ, ಯತೋ ಮಾನೋ ಅನಿಯತೋ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಪಟ್ಠಾನೇ "ಸಂಯೋಜನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಂಯೋಜನೋ ಧಮ್ಮೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಸಂಯೋಜನೇಹಿ

ಯಥಾಲಾಭಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಯೋಜನಾಯ “ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಮಾನಸಂಯೋಜನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ “ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನ”ನ್ತಿ, “ಮಾನಸಂಯೋಜನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಭವರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನ”ನ್ತಿ ಚ ವತ್ವಾ “ಭವರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಾಮರಾಗಭವರಾಗಸಂಯೋಜನೇಹಿ ಮಾನಸ್ಸ ಅನಿಯತಭಾವೋ ಪಕಾಸಿತೋ। ತತ್ಥ ಯಾ ತಣ್ಹಾ ಬಲವತೀ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ **“ತಣ್ಹಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಮಾನವಸೇನಾ”**ತಿ। ಬಲವತಣ್ಹಾಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಹಿ ಮಾನೋ ಸಯಮ್ಪಿ ಬಲವಾ ಹುತ್ವಾ ಅಸ್ಮೀತಿ ಸವಿಸೇಸಂ ಮಜ್ಜನವಸೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ।

ದಿಟ್ಠಿವಸೇನಾತಿ ಮಾನಮೂಲಕದಿಟ್ಠಿವಸೇನ। “ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿಆದಿನಾ ಹಿ ಬಹುಲಮಾನುಪೇತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ರೂಪಾದೀಸು ಏಕಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀತಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಮಾನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಮಾನೋಪಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ಮಾನಮೂಲಕಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **“ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀತಿ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ವುತ್ತ”**ನ್ತಿ। ಚೋದಕೋ ಪನ ಇಮಮತ್ಥಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಅನುಪಲಬ್ಭಮಾನಮೇವ ಸಮ್ಪಯೋಗತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ **“ನನು ಚಾ”**ತಿಆದಿನಾ ಚೋದೇತಿ। ಇತರೋ **“ಆಮ ನತ್ಥೀ”**ತಿ ತಮತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ **“ಮಾನಸ್ಸ ಪನಾ”**ತಿಆದಿನಾ ಪರಿಹಾರಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ ಏವ।

ಯವಕಲಾಪಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಸೀವಿಸವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುತ್ಥೋ ಪಣ್ಣಾಸಕೋ।

ಸಳಾಯತನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ವೇದನಾಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸಗಾಥಾವಗ್ಗೋ

೧. ಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೯. **ವೇದನಾ ಚ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮ್ಬೋಧವಸೇನ ವುಚ್ಚಮಾನವೇದನಾನಂ ಪಜಾನನಂ ಸಾತಿಸಯಸಮಾಧಾನಪುಬ್ಬಕನ್ತಿ ಭಗವತಾ "ಸಮಾಹಿತೋ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಉಪಚಾರೇನ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಯ ವಾ ಸಮಾಹಿತೋ"**ತಿ। **ವೇದನಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ವೇದನಾ। **ದುಕ್ಖಸಚ್ಚವಸೇನಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಭಾವೇನ, ಪರಿಜಾನನವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ಸಮುದಯಂ ತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾಕಮ್ಮಫಸ್ಸಾದಿಪ್ಪಭೇದಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಮುದಯಸಚ್ಚವಸೇನ ಪಜಾನಾತೀ"**ತಿ। **ಯತ್ಥಾ**ತಿ ಯಂನಿಮಿತ್ತಂ, ಯಂ ಆಗಮ್ಮ ಕಾಮತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾದಿನಿರೋಧಾ ವೇದನಾನಿರೋಧೋ, ತೇಸಂ ಅಯಂ ನಿರೋಧೋ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಅರಿಯಮಗ್ಗಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವೇದನಾನಿರೋಧೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಖಯಂ ಗಮೇತೀತಿ ಖಯಗಾಮೀ, ತಂ **ಖಯಗಾಮಿನಂ**। ಛಾತಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ ಕಾಮಾನಂ ಪಾತುಕಾಮತಾವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ, ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಛಾತನ್ತಿ **ನಿಚ್ಛಾತೋ**। ತೇನಾಹ **"ನಿತ್ತಣ್ಹೋ"**ತಿ। **ಸಮ್ಮಸನಚಾರವೇದನಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಸನೂಪಚಾರವೇದನಾ। **ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹೀ**ತಿ "ಸಮಾಹಿತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ"ತಿ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ। "ಸತೋ"ತಿ ಪನ ಇದಂ ಸಮ್ಪಜಾನಪದಸ್ಸೇವ ಉಪಬ್ರೂಹನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸೇಸೇಹಿ** ಚತೂಹಿ **ಚತುಸಚ್ಚಂ ಕಥಿತಂ,** ಇತರೇಹಿ ಪನ ದ್ವೀಹಿ ಚತುಸಚ್ಚಬುಜ್ಝನಮೇವ ಕಥಿತಂ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಸಭಾವಧಮ್ಮಾನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನಕೋ। ತೇನಾಹ **"ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವುತ್ತೋ"**ತಿ।

ಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸುಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೦. ದುಕ್ಖಂ ನ ಹೋತೀತಿ **ಅದುಕ್ಖಂ,** ಸುಖಂ ನ ಹೋತೀತಿ **ಅಸುಖಂ, ಮ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। **ಅದುಕ್ಖಮಸುಖ**ನ್ತಿ ವೇದಯಿತಸದ್ದಾಪೇಕ್ಖಾಯ ನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ। ಸಪರಸನ್ತಾನಗತೇ ಸನ್ಧಾಯ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾಗಹಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚಾ"**ತಿ। ತೇನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವೇದಯಿತಂ ಗಹಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ । **ನಸ್ಸನಸಭಾವ**ನ್ತಿ ಇತ್ತರಖಣತಾಯ ಭಙ್ಗತೋ ಉದ್ಧಂ ಅಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಸಭಾವಂ। ಪಲೋಕೋ ಭೇದೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಪಲೋಕಿನಂ**। ತೇನಾಹ **"ಭಿಜ್ಜನಸಭಾವ"**ನ್ತಿ। **ಞಾಣೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ಫುಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ ಅನಿಚ್ಚಾ ಪಭಙ್ಗುನೋತಿ ಆರಮ್ಮಣತೋ, ಉತ್ತರಕಾಲಂ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಮಗ್ಗಪರಮ್ಪರಾಯ ಫುಸಿತ್ವಾ ಫುಸಿತ್ವಾ **ವಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ**। **ವಿರಜ್ಜತೀ**ತಿ ಮಗ್ಗವಿರಾಗೇನ ವಿರಜ್ಜತಿ। **ಸಮ್ಮಸನಚಾರವೇದನಾ ಕಥಿತಾ** ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಾನಂ ವಸೇನ ದೇಸನಾತಿ। **ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರೇಹಿ** ಞಾಣೇಹಿ ಯಾಥಾವತೋ ಪರಿಜಾನನಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನಂ **ಞಾಣಫುಸನಂ**।

ಸುಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೧. **ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ** ಅಟ್ಠಸತಪಭೇದಂ **ತಣ್ಹಂ ಛಿನ್ದಿ** ಸಮುಚ್ಛೇದಪಹಾನವಸೇನ ಪಜಹಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದೀ"**ತಿ। ಯದಗ್ಗೇನ ತಣ್ಹಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ, ತದಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಸಞ್ಞೋಜನಾನೀತಿ ಆಹ **"ದಸವಿಧಮ್ಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸಮ್ಮಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು। ಪಹಾನಞ್ಚ ನಾಮ ಉಪಾಯೇನ ಞಾಯೇನ ಪಹಾನನ್ತಿ ಆಹ **"ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನಾ"**ತಿ। **ದಸ್ಸನಾಭಿಸಮಯಾ**ತಿ ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧಾ।

ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋವ ಸಭಾವಪಟಿಚ್ಛಾದಕಂ ಮೋಹಂ ವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತೋ ಏವ ಪವತ್ತತಿ, ತೇನ ಮಾನೋ ಯಾಥಾವತೋ ದಿಟ್ಠೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, **ಅಯಮಸ್ಸ ದಸ್ಸನಾಭಿಸಮಯೋ**। ಯಥಾ ಹಿ ಸೂರಿಯೇ ಉಟ್ಠಿತೇ ಅನ್ಧಕಾರೋ ವಿದ್ಧಂಸಿಯಮಾನೋ ವಿಹತೋ, ಏವಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ಸೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನೋ ಏವ ಹೋತಿ, ನ ತಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಂ ಲಭತಿ, **ಅಯಮಸ್ಸ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯೋ**। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಕಿಚ್ಚವಸೇನಾ**ತಿ ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅನಿಪ್ಫಾದನವಸೇನ।

ಯೇ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅನ್ತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಮರಿಯಾದನ್ತೋ**ತಿ ಮರಿಯಾದಸಙ್ಖಾತೋ ಅನ್ತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸತ್ತಯೇಪಿ। **ತೇಸೂ**ತಿ ಚತೂಸು ಅನ್ತೇಸು। **ಅದುಂ ಚತುತ್ಥಕೋಟಿಸಙ್ಖಾತಂ** ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ **ಅನ್ತಂ** ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಮಾನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಪಹೀನತ್ತಾ ಚ **ಅಕಾಸೀ**ತಿ ಯೋಜನಾ। **ಸಮುಸ್ಸಯೋ** ಅತ್ತಭಾವೋ।

ನ ರಿಞ್ಚತೀತಿ ನ ವಿವೇಚೇತಿ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ನ ಜಹತೀ"**ತಿ, ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ನ ಪರಿಚ್ಚಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಖ್ಯಂ ನೋಪೇತೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ಅನಾಸವೋ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತೋ **"ರತ್ತೋ ದುಟ್ಠೋ"**ತಿ ಅವೋಚ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನವಸೇನ। **ಸಙ್ಖ್ಯಂ ನೋಪೇತೀ**ತಿ ವಾ ದಿಟ್ಠೇ-ಧಮ್ಮೇ ಅನಾಸವೋ ಧಮ್ಮಟ್ಠೋ ವೇದಗೂ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಮನುಸ್ಸೋ ದೇವೋತಿ ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ನ ಉಪೇತೀತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನವಸೇನಪಿ ಅತ್ಥೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಸುಖಾದೀಸು ವೇದನಾಸು ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ರಾಗಾನುಸಯಾದಯೋ ಕಥಿತಾತಿ ಆಹ - **"ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆರಮ್ಮಣಾನುಸಯೋ ಕಥಿತೋ"**ತಿ। ಯೋ ಹಿ ರಾಗಾದಿ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇ ಅತಿಇಟ್ಠಾದೀಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹೋ ಮಗ್ಗೇನ ಅಪ್ಪಹೀನೋ, ಸೋ "ರಾಗಾನುಸಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ, ಅಪ್ಪಹೀನತ್ಥೋ ಸೋ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾತಬ್ಬೋ, ನ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾಭಿಭವತ್ಥೋತಿ।

ಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಾತಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೨. ಯತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾ ನತ್ಥಿ ಏಕನ್ತಿಕಾತಿ ಏಕನ್ತಿಕಸ್ಸ ಮಹತೋ ಪಾತಸ್ಸ ಅಲನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾ"**ತಿ। **ಅಸಮ್ಭೂತತ್ಥ**ನ್ತಿ ನ ಸಮ್ಭೂತತ್ಥಂ, ಮುಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋ**ತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ। ಯಂ ತಂ ಉದಕಂ ಪತತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಯಸ್ಮಾ ಸಮುದ್ದಪಿಟ್ಠೇ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವೇರಮ್ಭವಾತಸದಿಸೋ ಮಹಾವಾತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಂ ಉಗ್ಗಚ್ಛಾಪೇತಿ, ತಂ ಕದಾಚಿ ಚಕ್ಕವಾಳಾಭಿಮುಖಂ, ಕದಾಚಿ ಸಿನೇರುಪಾದಾಭಿಮುಖಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪತಿಹನತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಬಲವಾಮುಖಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ವೇಗೇನ ಪಕ್ಖನ್ದಿತ್ವಾ**ತಿ ಮಹತಾ ವಾತವೇಗೇನ ಸಮುದ್ಧತಂ ತೇನೇವ ವೇಗೇನ ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತಞ್ಚ ಹುತ್ವಾ। **ಮಹಾನರಕಪಪಾತೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಯೋಜನಾಯಾಮವಿತ್ಥಾರಗಮ್ಭೀರಸೋಬ್ಭಪಪಾತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ತಥಾರೂಪಾನ**ನ್ತಿ ತತ್ಥ ವಸಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾನಂ। **ಅಸನ್ತ**ನ್ತಿ ಅಭೂತಂ। ಅತ್ಥವಸೇನ ಹಿ ವಾಚಾ ಅಭೂತಂ ನಾಮ।

ನ ಪತಿಟ್ಠಾಸೀತಿ ಪತಿಟ್ಠಂ ನ ಲಭಿ। **ಅನಿಬದ್ಧ**ನ್ತಿ ಅನಿಬನ್ಧನತ್ಥಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ। **ದುಬ್ಬಲಞಾಣೋ**ತಿ ಞಾಣಬಲರಹಿತೋ। "ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಸುತವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಧುರ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇತರೇಸು ಅರಿಯಸಾವಕೇಸು ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ತೇಸಞ್ಹಿ ವೇದನಾ ಸುಪರಿಞ್ಞಾತಾ। **ಬಲವವಿಪಸ್ಸಕೋ…ಪೇ॰… ಯೋಗಾವಚರೋಪಿ ವಟ್ಟತಿ** ಮತ್ತಸೋ ವೇದನಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ।

ಪಾತಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದಟ್ಠಬ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೩. ವಿಪರಿಣಾಮನವಸೇನ ದುಕ್ಖತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸುಖಾ, ಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾ ಪನ ಸುಖವೇದನಾಯ ಏಕನ್ತಿಕಾತಿ। **ವಿನಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಪೀಳನವಸೇನ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ। **ಹುತ್ವಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಸಮಾಗಮೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ। ತೇನ ಪಾಕಭಾವಪುಬ್ಬಕೋ ಅತ್ತಲಾಭೋ ವುತ್ತೋ। **ಅಭಾವಾಕಾರೇನಾ**ತಿ ಭಙ್ಗುಪಗಮನಾಕಾರೇನ। ತೇನ ವಿದ್ಧಂಸಭಾವೋ ವುತ್ತೋ। ಉಭಯೇನ ಉದಯಬ್ಬಯಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತಾಯ ಸಿಖಪ್ಪತ್ತಂ ಅನಿಚ್ಚತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಾಕಾರೋ ಇತರಾಸುಪಿ ವೇದನಾಸು ಲಬ್ಭತೇವ, ಅಧಿಕೋ ಚ ಪನ ದ್ವಿನ್ನಂ ದುಕ್ಖಸಭಾವೋ। ದುಕ್ಖತಾವಸೇನ ಪುರಿಮಾನಂ ವೇದನಾನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬತಾಯ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ವೇದನಾಯ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। **ಅದ್ದಾ**ತಿ ಞಾಣಗತಿಯಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಅದಕ್ಖಿ। ಞಾಣಗಮನಞ್ಹೇತಂ, ಯದಿದಂ ದುಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸನಂ। **ಸನ್ತಸಭಾವಂ** ಸುಖದುಕ್ಖತೋ ಉಪಸನ್ತರೂಪತ್ತಾ।

ದಟ್ಠಬ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸಲ್ಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೪. ದ್ವೀಸು ಜನೇಸೂತಿ ಸುತವನ್ತಅಸ್ಸುತವನ್ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಜನೇಸು। **ಅನುಗತವೇಧ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಪವತ್ತವೇಧಸ್ಸ ಅನುಗತವೇಧಂ। **ಬಲವತರಾ** ದಿಗುಣಾ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ದಳ್ಹತರಪವತ್ತಿಯಾ। **ಏವಮೇವಾ**ತಿ ಯಥಾ ವಿದ್ಧಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅನುವೇಧನಾ ಬಲವತರಾ, ಏವಮೇವ। **ಸಮಾಧಿಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಸ್ಸರಣಂ** ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ। ಸಮಾಧಿಸೀಸೇನ ಹೇತ್ಥ ಝಾನಞ್ಚ ಗಹಿತಂ। **ಸೋ ನ ಜಾನಾತಿ** ಅನಧಿಗತತ್ತಾ। **ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ಜಾನಾತಿ** ಅನಿಸ್ಸರಣಮೇವ। **ತಾಸಂ** ಸಮಧಿಗತಾನಂ **ಸುಖದುಕ್ಖವೇದನಾನಂ। ನ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ** ಅಪ್ಪಹೀನಕಿಲೇಸತ್ತಾ। **ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಙ್ಖಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾತಚತುಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ। ತೇನಾಹ "**ತುಲಿತಧಮ್ಮಸ್ಸಾ**"ತಿ। **ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸುತ್ತೇ** ಪುರಿಮಸುತ್ತೇ ವಿಯ **ಆರಮ್ಮಣಾನುಸಯೋವ ಕಥಿತೋ,** ಸೋ ಪನ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅನುರೋಧವಿರೋಧಪಹಾನಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ **ಖೀಣಾಸವೋ ಧುರಂ। ಅನಾಗಾಮೀಪಿ ವಟ್ಟತಿ,** ತಸ್ಸ ವಿರೋಧಪ್ಪಹಾನಂ ಲಬ್ಭತಿ।

ಸಲ್ಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಪಠಮಗೇಲಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೫. ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಗಿಲಾನೇ ಉಪಟ್ಠಾತಬ್ಬೇ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೋ ಸಪ್ಪಾಯೋ ಯೇಸಂ ತೇ **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸಪ್ಪಾಯಾ,** ಸತಿಪಟ್ಠಾನರತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಿಚ್ಚತಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ**ತಿ ಕಾಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ವೇದನಾಯ ಚ ಅನಿಚ್ಚತಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ವಯಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ವಯ**ನ್ತಿ ಪನ ತಾಯ ಏವ ಖಯಸಙ್ಖಾತಂ। **ವಿರಾಗ**ನ್ತಿ ವಿರಜ್ಜನಂ। **ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಚಾಗಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ, ಪಕ್ಖನ್ದನಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಮ್ಪಿ ವಾ।

ಆಗಮನೀಯಪಟಿಪದಾತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆಗಮನಟ್ಠಾನಿಯಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ। **ಪುಬ್ಬಭಾಗಾಯೇವ** ನ ಲೋಕುತ್ತರಾ। **ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ** ಪುಬ್ಬಭಾಗಿಯಮೇವ। **ತಿಸ್ಸೋ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾಯೇವ** ವಿಪಸ್ಸನಾಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ । **ಮಿಸ್ಸಕಾ**ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ। **ಭಾವನಾಕಾಲೋ ದಸ್ಸಿತೋ** "ನಿರೋಧಾನುಪಸ್ಸೀನೋ ವಿಹರತೋ, ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ವಿಹರತೋ ರಾಗಾನುಸಯೋ ಪಹೀಯತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ।

ಪಠಮಗೇಲಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮-೯. ದುತಿಯಗೇಲಞ್ಞಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೫೬-೨೫೭. **ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಫಸ್ಸಸೀಸೇನ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಂ ಗಹಣಂ। ನ ಹಿ ಫಸ್ಸಾಯತನೇಹಿ ವಿನಾ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ। ತೇನಾಹ **''ಕಾಯೋವ ಹಿ ಏತ್ಥ ಫಸ್ಸೋತಿ ವುತ್ತೋ''**ತಿ, ಫಸ್ಸಸೀಸೇನ ವುತ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನವಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ।

ದುತಿಯಗೇಲಞ್ಞಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಫಸ್ಸಮೂಲಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೮. ಸುಖವೇದನಾಯ ಹಿತಂ **ಸುಖವೇದನಿಯಂ**। ಸೋ ಪನೇಸ ಹಿತಭಾವೋ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನಾತಿ ಆಹ **''ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತ''**ನ್ತಿ। **ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸುತ್ತದ್ವಯೇ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ನವಮೇ ದಸಮೇ ಚ ಸುತ್ತೇಪಿ। **ಸಮ್ಮಸನಚಾರವೇದನಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಸನೀಯವೇದನಾ ಏವ ಕಥಿತಾ, ನ ಲೋಕುತ್ತರಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಫಸ್ಸಮೂಲಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಗಾಥಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ರಹೋಗತವಗ್ಗೋ

೧. ರಹೋಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೯. **ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವೇದಯಿತ**ನ್ತಿ ''ಸುಖಂ ದುಕ್ಖಂ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖ''ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ವೇದಯಿತಂ ದುಕ್ಖಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತೋಗಧಂ, ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತಿ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **''ತಂ ಸಬ್ಬಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ''**ತಿ। **ಯಾ ಏಸಾ**ತಿಆದೀಸು ಯೋ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನಿಚ್ಚತಾಸಙ್ಖಾತೋ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಾಕಾರೋ, ಯಾ ಖಯಸಭಾವತಾ ವಿನಸ್ಸನಸಭಾವತಾ ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಚಾತಿ ದ್ವಿಧಾ ವಿಪರಿಣಾಮನಸಭಾವತಾ, ಏತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಸಬ್ಬಂ ವೇದಯಿತಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಮಯಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ। **ಸಾ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನಿಚ್ಚತಾ । **ವೇದನಾನಮ್ಪಿ ಅನಿಚ್ಚತಾ ಏವ** ಸಙ್ಖಾರಸಭಾವತ್ತಾ। ತಾಸಂ ಅನಿಚ್ಚತಾ ಚ ನಾಮ ಮರಣಂ ಭಙ್ಗೋತಿ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ದುಕ್ಖಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ **ಸಬ್ಬಾ ವೇದನಾ ''ದುಕ್ಖಾ''ತಿ ವುತ್ತಾ,** ಯಥಾ ''ಯದನಿಚ್ಚಂ ತಂ ದುಕ್ಖ''ನ್ತಿ ಚ, ''ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಾ''ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಪದಂ। **ಚತ್ತಾರೋ ಆರುಪ್ಪಾ**ತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಚ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಾರೇ।

ರಹೋಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅಗಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೨. **ಪುರತ್ಥಿಮಾ**ತಿ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ, ನಿಸ್ಸಕ್ಕೇ ವಾ ಏತಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ। **ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿವಸೇನಾ**ತಿ ಪಠಮದುತಿಯಜ್ಝಾನವಸೇನ। **ಅನುಸ್ಸತಿವಸೇನಾ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸಪಿ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಗ್ಗಹಿತಸ್ಸ ಸವಿತಕ್ಕಚಾರಸ್ಸ ನಿರಾಮಿಸಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ಲಬ್ಭನತೋ। ತಸ್ಸಪಿ ವಾ **ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕಾಮಹೇತು ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತಾನಂ ದುಕ್ಖವೇದನಾ ಕಾಮಾಮಿಸೇನ **ಸಾಮಿಸಾ ವೇದನಾ**। **ಅನುತ್ತರವಿಮೋಕ್ಖಾ** ನಾಮ ಅರಹತ್ತಫಲಂ। ''ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಂ ತದಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ ಏವಂ ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಾಪಯತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಅನಿಜ್ಝಮಾನೇ ಪಿಹಪ್ಪಚ್ಚಯಾ

ಉಪ್ಪನ್ನದೋಮನಸ್ಸವೇದನಾ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾವೇದನಾ **ನಿರಾಮಿಸಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ** ನಾಮ। ಸವಿಸೇಸಂ ಪನ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖವೇದನಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಗಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫-೮. ಪಠಮಆನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೩-೧೬೬. **ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತನಯಾನೇವ,** ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯತೋ ಪನ ತೇಸಂ ದೇಸನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತೇಸು ಚತೂಸು ಸುತ್ತೇಸು। **ಪುರಿಮಾನಿ ದ್ವೇ** “ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ವಾಚಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಯಾವ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿ, ತಾವ ದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ “**ಪರಿಪುಣ್ಣಪಸ್ಸದ್ಧಿಕಾನೀ**”ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। ತಾವ ಪರಿಪೂರಂ ಕತ್ವಾ ಅದೇಸಿತತ್ತಾ “**ಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ಉಪಡ್ಢಪಸ್ಸದ್ಧಿಕಾನಿ, ದೇಸನಾಯಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಠಮಆನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯-೧೦. ಪಞ್ಚಕಙ್ಗಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೭-೧೬೮. **ದಣ್ಡಮುಗ್ಗರಂ** ಅಗ್ಗಸೋಣ್ಡಮುಗ್ಗರಂ। ಕಾಳಸುತ್ತಪಕ್ಖಿಪನಂ **ಕಾಳಸುತ್ತನಾಳಿ**। ವಾಸಿಆದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಞ್ಚಕಙ್ಗೋ**। ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಯ ವುತ್ತವಿಧಿನಾ ಕತ್ತಬ್ಬನಿಸ್ಸಯಾನಿ ಠಪೇತೀತಿ **ಥಪತಿ**। **ಪಣ್ಡಿತಉದಾಯಿತ್ಥೇರೋ,** ನ ಲಾಳುದಾಯಿತ್ಥೇರೋ। **ದ್ವೇಪಾನನ್ದಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪದುದ್ಧಾರೋ ಕತೋ - “ದ್ವೇಪಿ ಮಯಾ ಆನನ್ದಾ”ತಿ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ। ಪಸಾದಕಾಯಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ **ಕಾಯಿಕಾ,** ಚೇತೋಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ **ಚೇತಸಿಕಾ**। ಆಧಿಪಚ್ಚಟ್ಠೇನ ಸುಖಮೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ **ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ**। **ಉಪವಿಚಾರವಸೇನಾ**ತಿ ರೂಪಾದೀನಿ ಉಪೇಚ್ಚ ವಿಚರಣವಸೇನ। **ಅತೀತೇ** ಆರಮ್ಮಣೇ। **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ**ತಿ ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ। **ಏವಂ** ಅಟ್ಠಾಧಿಕಂ ಸತಂ **ಅಟ್ಠಸತಂ**।

ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧೀತಿ ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿಆದೀಹಿ ವಿಸುಂ ತೇಹಿ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸೋ ಏಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। **ಏಕಾಪಿ ವೇದನಾ ಕಥಿತಾ** “ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುತವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ”ತಿ ಆಹರಿತ್ವಾ “ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ”ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನುಪೇಕ್ಖಾವೇದನಂ ವತ್ವಾ - “ಅತ್ಥಾನನ್ದ, ಏತಸ್ಮಾ ಸುಖಾ ಅಞ್ಞಂ ಸುಖ”ನ್ತಿಆದಿಂ ವದನ್ತೋ **ಥಪತಿನೋ ವಾದಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇ**ತಿ ನಾಮ। ತೇನ ಹಿ ಉಪೇಕ್ಖಾವೇದನಾ “ಸುಖ”ನ್ತೇವ ವುತ್ತಾ ಸನ್ತಸಭಾವತ್ತಾ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರ**ನ್ತಿ ಅತಿವಿಯ ಕನ್ತತರಂ ಮನೋರಮತರಂ। ತೇನಾಹ “**ಸುನ್ದರತರ**”ನ್ತಿ। **ಪಣೀತತರ**ನ್ತಿ ಪಧಾನಭಾವಂ ನೀತತಾಯ ಉಳಾರತರಂ। ತೇನಾಹ “**ಅತಪ್ಪಕತರ**”ನ್ತಿ। **ಸುಖನ್ತಿ ವುತ್ತಾ** ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುಟ್ಠು ಖಾದನೇನ, ಸುಕರಂ ಓಕಾಸದಾನಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ। **ನಿರೋಧೋ ಸುಖಂ ನಾಮ** ಸಬ್ಬಸೋ ಉದಯಬ್ಬಯಾಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ “**ನಿದ್ದುಕ್ಖಭಾವಸಙ್ಖಾತೇನ ಸುಖಟ್ಠೇನಾ**”ತಿ।

ಸುಖಸ್ಮಿಂಯೇವಾತಿ ಸುಖಮಿಚ್ಚೇವ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। **ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿದೇಸನಾಯ ಸೀಸಂ ಉತ್ತಮಂ ಕತ್ವಾ। ದೇಸನಾಯ ಉದ್ದೇಸಾಧಿಮುತ್ತೇ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರಿತತ್ತಾ “**ನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದಸಮಂ** ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ **ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ**।

ಪಞ್ಚಕಙ್ಗಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರಹೋಗತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅಟ್ಠಸತಪರಿಯಾಯವಗ್ಗೋ

೧. ಸೀವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೯. ಚೂಳಾ ಪನ ಅಸ್ಸ ಮಹತೀ ಅತ್ಥಿ ಸವಿಸೇಸಾ, ತಸ್ಮಾ "**ಮೋಳಿಯಸೀವಕೋ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಛನ್ನಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋತಿ** ಕಮ್ಬಲಾದಿನಾ ಕೋಪೀನಪಟಿಚ್ಛಾದಕಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ। **ಪಿತ್ತಪಚ್ಚಯಾನೀತಿ** ಪಿತ್ತಹೇತುಕಾನಿ । "**ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ**"ತಿ ವತ್ವಾ ತಾಸಂ ಸಮ್ಭವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಕಥ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಕುಸಲವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ** ಪಿತ್ತಪಚ್ಚಯಾ। **ಪಿತ್ತಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಭೇಸಜ್ಜಸಮ್ಭರಣತ್ಥಞ್ಚೇವ ತದತ್ಥಂ ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚಕ್ಖಸಮ್ಭರಣತ್ಥಞ್ಚ ಪಾಣಂ ಹನತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಮಜ್ಝತ್ತೋ** ಭೇಸಜ್ಜಕರಣೇ ಉದಾಸೀನೋ।

ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಪಿತ್ತಾದಿಪಚ್ಚಯಹೇತುಕನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚ ಲೋಕಸ್ಸ ಚ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಅತಿಧಾವನ್ತಿ ಯೇ ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಮಿಚ್ಛಾ। ಪಿತ್ತಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಸಮೋಧಾನಸನ್ನಿಪಾತೇ ಜಾತಾನಿ **ಸನ್ನಿಪಾತಿಕಾನಿ**। ಪುರಿಮಉತುನೋ ವಿಸದಿಸೋ ಉತುವಿಪರಿಣಾಮೋತಿ ಆಹ "**ವಿಸಭಾಗಉತುತೋ ಜಾತಾನೀ**"ತಿ । ಅನುದಕೋ ಥದ್ಧಲೂಖಭೂಮಿವಿಭಾಗೋ **ಜಙ್ಗಲದೇಸೋ,** ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ **ಅನುಪದೇಸೋ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಮಲಯಂ** ಹಿಮಸೀತಬಹುಲೋ, ಇತರೋ ಉಣ್ಹಬಹುಲೋ।

ಅತ್ತನೋ ಪಕತಿಚರಿಯಾನಂ ವಿಸಮಂ ಕಾಯಸ್ಸ ಪರಿಹರಣವಸೇನ, ಜಾತಾನಿ ಪನ ಅಸಯ್ಹಸಹನಅದೇಸಅಕಾಲಚರಣಾದಿನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಆಹ "**ಮಹಾಭಾರವಹನಾ**"ತಿಆದಿ। ಪರಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ **ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾನೀತಿ** ಆಹ - "**ಅಯಂ ಚೋರೋ ವಾ**"ತಿಆದಿ। **ಕೇವಲನ್ತಿ** ಬಾಹಿರಪಚ್ಚಯಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ತೇನೇವ। ತೇನಾಹ "**ಕಮ್ಮವಿಪಾಕತೋವ ಜಾತಾನೀ**"ತಿ। **ಸಕ್ಕಾ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ** ಪತೀಕಾರೇನ। **ಲೋಕವೋಹಾರೋ ನಾಮ ಕಥಿತೋ** ಪಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾದಿಸಮಞ್ಞಾಯ ಲೋಕಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ಕಾಮಂ ಸರೀರಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ ವೇದನಾ ಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಾವ, ತಸ್ಸಾ ಪನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಏವಮಯಂ ಲೋಕವೋಹಾರೋತಿ ವುತ್ತಞ್ಚೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರವಾದಪಟಿಸೇಧೋ ಕತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸೀವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೧೦. ಅಟ್ಠಸತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೭೦-೨೭೮. ವೇದನಾನಂ ಅಟ್ಠಾಧಿಕಂ ಸತಂ, ತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಸತಸ್ಸ ತಬ್ಭಾವಸ್ಸ ಪರಿಯಾಯೋ ಕಾರಣಂ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅಟ್ಠಸತಪರಿಯಾಯೋ,** ಸುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ "**ಅಟ್ಠಸತಸ್ಸ ಕಾರಣಭೂತ**"ನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಕಾರಣನ್ತಿ** ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಭೂತಂ ಕಾರಣಂ। **ಕಾಯಿಕಾತಿ** ಪಞ್ಚದ್ವಾರಕಾಯಿಕಾ। ತೇನಾಹ "**ಕಾಮಾವಚರೇಯೇವ ಲಬ್ಭನ್ತೀ**"ತಿ, ಕಾಮಭೂಮಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅರೂಪಾವಚರೇ ನತ್ಥಿ,** ತಿಭೂಮಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ - "ಅರೂಪೇ ತಿಕಚತುಕ್ಕಜ್ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಲೋಕುತ್ತರಂ, ನ ಲೋಕಿಯ"ನ್ತಿ। **ಇತರಾ** ಉಪೇಕ್ಖಾವೇದನಾ। **ಉಪವಿಚರನ್ತಿ** ಉಪೇಚ್ಚ ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನನ್ತಿ** ವಿಚಾರಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ।

ಪಟಿಲಾಭತೋತಿ ಪಟಿಲದ್ಧಭಾವತೋ। **ಸಮನುಪಸ್ಸತೋತಿ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಪಸ್ಸತೋ। **ಅತೀತಂ** ಖಣತ್ತಯಾತಿಕ್ಕಮೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ, ನಿರುದ್ಧಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ನಿರುದ್ಧಂ,** ಪಕತಿವಿಜಹನೇನ **ವಿಪರಿಣತಂ**। **ಸಮನುಸ್ಸರತೋತಿ** ಚಿನ್ತಯತೋ। **ಗೇಹಸ್ಸಿತನ್ತಿ** ಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಂ। ಕಾಮಗುಣಾ ಹಿ ಇಧ ಗೇಹನಿಸ್ಸಿತಧಮ್ಮೇನ ಗೇಹಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಾ।

ವಿಪರಿಣಾಮವಿರಾಗನಿರೋಧನ್ತಿ ವಿಪರಿಣಾಮನಂ ವಿರಜ್ಜನಲಕ್ಖಣಂ ನಿರುಜ್ಝನಞ್ಚ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಪುಬ್ಬೇತಿ** ಅತೀತೇ। **ಏತರಹೀತಿ** ಇದಾನಿ ವತ್ತಮಾನಾ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೋತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಚೇವ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಯಾಥಾವತೋ ಪಸ್ಸತೋ। **ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತುನ್ತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಟಿವೇಧಂ ಪಾಪೇತುಂ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಿತತ್ತಾ

ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸ್ಸಿತಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ ನಾಮ। **ಲೋಕಾಮಿಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಾನಂ। **ತದಾಯತನ**ನ್ತಿ ತಂ ಆಯತನಂ ತಂ ಕಾರಣಂ ಅರಹತ್ತಂ। **ಅನುತ್ತರೇಸು ವಿಮೋಕ್ಖೇಸೂ**ತಿ ಅರಿಯಫಲಧಮ್ಮೇಸು। **ಪಿಹ**ನ್ತಿ ಅಧಿಗಮಿಚ್ಛಂ।

ಉಪೇಕ್ಖಾತಿ ಸೋಮನಸ್ಸರಹಿತಅಞ್ಞಾಣುಪೇಕ್ಖಾ। ಬಾಲ್ಯಯೋಗತೋ **ಬಾಲಸ್ಸ**, ತತೋ ಏವ **ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ**। ಕಿಲೇಸೋಧೀನಂ ಮಗ್ಗೋಧೀಹಿ ಅಜಿತತ್ತಾ **ಅನೋಧಿಜಿನಸ್ಸ**। ಸತ್ತಮಭವಾದಿತೋ ಉದ್ಧಂ ಪವತ್ತನವಿಪಾಕಸ್ಸ ಅಜಿತತ್ತಾ **ಅವಿಪಾಕಜಿನಸ್ಸ**। ಅನೇಕಾದೀನವೇ ವಟ್ಟೇ ಆದೀನವಸ್ಸ ಅಜಾನನೇನ **ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವಿನೋ**। ಪಟಿಪತ್ತಿಪಟಿವೇಧಬಾಹುಸಚ್ಚಾಭಾವೇನ **ಅಸ್ಸುತವತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ**। **ರೂಪಂ ಸಾ ನಾತಿವತ್ತತಿ** ನ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಭಾವತೋ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹನಕೋ। **ತತಿಯಾದೀನಿ** ಯಾವ ದಸಮಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ **ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ**।

ಅಟ್ಠಸತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ನಿರಾಮಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭೯. ಆರಮ್ಮಣತೋ ಸಮ್ಪಯೋಗತೋ ಚ ಕಿಲೇಸಾಮಿಸೇನ **ಸಾಮಿಸಾ**। **ನಿರಾಮಿಸಾಯಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ। **ನಿರಾಮಿಸತರಾವಾ**ತಿ ಏಕಂಸವಚನಂ ತಸ್ಸಾ ತಥಾ ನಿಸ್ಸಮೇತಬ್ಬತಾಯ। ಸಾ ಹಿ ಪೀತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಸನ್ತಕಿಲೇಸಾಮಿಸೇ ಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಚ್ಚನ್ತಸಭಾವಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣವಿಸಯತಾಯ ಸಯಮ್ಪಿ ಸಾತಿಸಯಂ ಸನ್ತಸಭಾವಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ನಿರಾಮಿಸಾಯಪಿ ನಿರಾಮಿಸತರಾ ವುತ್ತಾ। ತೇನಾಹ "**ನನು ಚಾ**"ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ಸಾಧೇತುಂ "**ಯಥಾ ಹೀ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಪ್ಪಟಿಹಾರಿಕ**ನ್ತಿ ಪಟಿಹರಣರಹಿತಂ ಅಪ್ಪಟಿಹಾರಂ, ಕೇನಚಿ ಅನಾವಟನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೇಸವಾರೇಸೂ**ತಿ ಸುಖವಾರಉಪೇಕ್ಖಾವಾರೇಸು।

ವಿಮೋಕ್ಖವಾರೋ ಪನ ನ ಅತಿದಿಟ್ಠೋ ಇತರೇಹಿ ವಿಸದಿಸತ್ತಾ। ತೇನಾಹ "**ವಿಮೋಕ್ಖವಾರೇ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ। **ರೂಪಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ**ತಿ ಭಾವಿತರೂಪಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ। ಸಾಮಿಸೋ ನಾಮ ಯಸ್ಮಾ ಸಾಮಿಸರೂಪಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿ ಚೇವ ಸಾಮಿಸರೂಪಪಟಿಭಾಗಞ್ಚ , ತಸ್ಮಾ "ರೂಪಾಮಿಸ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇನ ರೂಪಾಮಿಸೇನ **ಸಾಮಿಸೋ ನಾಮ**। ಅರೂಪಾಮಿಸಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ **ಅರೂಪಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ** ವಿಮೋಕ್ಖೋ **ನಿರಾಮಿಸೋ ನಾಮ**।

ನಿರಾಮಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಟ್ಠಸತಪರಿಯಾಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವೇದನಾಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮಾತುಗಾಮಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಮಾತುಗಾಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೮೦-೨೮೧. **ಅಗುಣಙ್ಗೇಹೀ**ತಿ ಅಗುಣಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ। ರೂಪಯತೀತಿ ರೂಪಂ, ಸರೀರರೂಪಂ। ಸರೀರರೂಪಂ ಪಾಸಂಸಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ರೂಪವಾ, ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ **ನ ಚ ರೂಪವಾ,** ಸಮ್ಪನ್ನರೂಪೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಞಾತಿಕುಲತೋ ಅಞ್ಞತೋ ವಾ ಆಗತಾಯ ಭೋಗಸಮ್ಪದಾಯ ಅಭಾವೇನ **ನ ಭೋಗಸಮ್ಪನ್ನೋ। ದುಸ್ಸೀಲೋ**ತಿ ನಿಸ್ಸೀಲೋ। ನಿಸ್ಸೀಲತಾಯ ಏವ ಚಸ್ಸಾ ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯಿತಾದಿಆಚಾರಾಭಾವೋ ವುತ್ತೋ। **ಆಲಸಿಯೋ**ತಿ ಆಲಸಿಯತಾಯ ಯುತ್ತೋ। **ಪಜಞ್ಚಸ್ಸ ನ ಲಭತೀ**ತಿ ಪಜಾಭಾವಸೀಸೇನ ತಸ್ಸಾ ಪರಿವಾರಹಾನಿ ವುತ್ತಾ। **ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪುರಿಸವಸೇನ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಂ।

ಮಾತುಗಾಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಆವೇಣಿಕದುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೮೨. ಆವೇಣಿತಬ್ಬತೋ ಮರಿಯಾದಾಯ ವಿಸುಂ ಅಸಾಧಾರಣತೋ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬತೋ **ಆವೇಣಿಕಾನಿ।** ಪಟಿಪಚ್ಚೇಕೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ನಿಯುತ್ತಾನೀತಿ **ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕಾನಿ। ಪರಿಚಾರಿಕಭಾವ**ನ್ತಿ ಉಪಟ್ಠಾಯಿಕಭಾವಂ।

ಆವೇಣಿಕದುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ತೀಹಿಧಮ್ಮೇಹಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೮೩-೩೦೩. **ಮಚ್ಛೇರಮಲಪರಿಯುಟ್ಠಿತೇನಾ**ತಿ ಮಚ್ಛರಿಯಮಲೇನ ಅಭಿಭೂತೇನ। **ತೇನಾ**ತಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅದಾನೇನ ಚ। **ಏತಂ** "ಮಚ್ಛೇರಮಲಪರಿಯುಟ್ಠಿತೇನಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ವಿಚರತಿ** ಇಸ್ಸಾಪಕತಚಿತ್ತತಾಯ। **ಪಞ್ಚಮಾದೀನಿ** ಯಾವ ಏಕಾದಸಮಾ **ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।**

ತೀಹಿಧಮ್ಮೇಹಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಬಲವಗ್ಗೋ

೧. ವಿಸಾರದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೦೪. **ರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿ ರೂಪಬಲಂ** ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಭಾವತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ಬಲಾನಿ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ವುಡ್ಢಿಯಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ತಂ ಆಹಾರೋ। ತೇನಾಹ – "**ಇಮಾನೀ**"ತಿಆದಿ।

ವಿಸಾರದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೧೦. ಪಸಯ್ಹಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೦೫-೩೧೩. **ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ** ಸಬ್ಬಂ ಅನ್ತೋಜನಂ ಸಾಮಿಕಞ್ಚ। **ನಾಸೇನ್ತೀತಿ** ನಾಸನಂ ಅದಸ್ಸನಂ ನೇನ್ತಿ ನೀಹರನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಸಯ್ಹಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮಾತುಗಾಮಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಜಮ್ಬುಖಾದಕಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ನಿಬ್ಬಾನಪಞ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧೪. ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮಾತಿ ಏತ್ಥ **ಆಗಮ್ಮಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ನಿಬ್ಬಿನ್ನಸ್ಸ ವಿಸಙ್ಖಾರನಿನ್ನಸ್ಸ ಗೋತ್ರಭುನಾ ವಿವಟ್ಟಿತಮಾನಸಸ್ಸ ಮಗ್ಗೇನ ಸಚ್ಛಿಕರಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಮಾನಞ್ಹಿ ತಂ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭೂತಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಧಿಪತಿಪಚ್ಚಯಭೂತೇ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಪರಮಸ್ಸಾಸಭಾವೇನ ವಿಮುತ್ತಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಪರಮಗತಿಭಾವೇನ ಚ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಖಯಸಙ್ಖಾತೋ ಮಗ್ಗೋ ರಾಗಾದಿಕೇ ಖೇಪೇತೀತಿ ತಂಸಚ್ಛಿಕರಣಾಭಾವೇ ರಾಗಾದೀನಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿನಿರೋಧಗಮನಾಭಾವತೋ **"ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ರಾಗೋ ಖೀಯತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಇಮಿನಾವ ಸುತ್ತೇನಾತಿ ಇಮಿನಾವ ಜಮ್ಬುಖಾದಕಸುತ್ತೇನ। **ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಮತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯ** "ರಾಗಕ್ಖಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸುತ್ತೇ ಆಗತತ್ತಾ। "ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಮತ್ತ"ನ್ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಹ **"ಕಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅದ್ಧಾ ಅತ್ತನೋತಿ ವಕ್ಖತಿ** "ಪರಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೇನ ಪರಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸಮ್ಪತ್ತಿ ನ ಯುತ್ತಾ"ತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಕರಣೇನ ಗೋತ್ರಭುಕ್ಖಣೇ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಪ್ಪತ್ತಿತಾ ಚ ಆಪನ್ನಾತಿ ಆಹ - **"ಕಿಂ ಪನ ತೇಸು ಅಖೀಣೇಸುಯೇವಾ"**ತಿಆದಿ। ನನು ಆರಮ್ಮಣಕರಣಮತ್ತೇನ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಚಿತ್ತಞ್ಹಿ ಅತೀತಾನಾಗತಾದಿಸಬ್ಬಂ ಆಲಮ್ಬನಂ ಕರೋತಿ, ನ ನಿಪ್ಫನ್ನಮೇವಾತಿ। ಗೋತ್ರಭೂಪಿ ಮಗ್ಗೇನ ಯಾ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ತಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತೀತಿ? ನ, ಅಪ್ಪತ್ತನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಞಾಣಾಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ಅಞ್ಞೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ಪನ ಅತಿಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ಅಪ್ಪತ್ತೇನ ಆಲಮ್ಬಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇನ ಗೋತ್ರಭುನಾ ಪತ್ತಬ್ಬೇನ ತಿಕಾಲಿಕಸಭಾವಾತಿಕ್ಕನ್ತಗಮ್ಭೀರಭಾವೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಮತ್ತತಂ ವಾ ಇಚ್ಛತೋ ಗೋತ್ರಭುತೋ ಪುರೇತರಂ ನಿಪ್ಫನ್ನೇನ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಅಪ್ಪತ್ತಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಾರಮ್ಮಣಕರಣೇ ಹಿ ಸತಿ ಗೋತ್ರಭುತೋ ಪುರೇತರಚಿತ್ತಾನಿಪಿ ಆಲಮ್ಬೇಯ್ಯುನ್ತಿ।

ತಸ್ಮಾತಿಆದಿ ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿಗಮನಂ। **ತಂ ಪನೇತಂ** ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ರೂಪಿನೋ ಧಮ್ಮಾ ಅರೂಪಿನೋ ಧಮ್ಮಾತಿಆದೀಸೂತಿ ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಲೋಕುತ್ತರಅನಾಸವಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅರೂಪಧಮ್ಮಾದಿಭಾವಗ್ಗಹಣೇನ ಚಸ್ಸ ಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನತಾ ದೀಪಿತಾ। ತೇನಾಹ **"ನ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಮತ್ತಮೇವಾ"**ತಿ। ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಮತ್ತತಾಯ ಹಿ ಸತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಬಹುತಾ ಆಪಜ್ಜತಿ "ಯತ್ತಕಾ ಕಿಲೇಸಾ ಖೀಯನ್ತಿ, ತತ್ತಕಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನಾನೀ"ತಿ। ಅಭಾವಸ್ಸಭಾವತೋ ಗಮ್ಭೀರಾದಿಭಾವೋ ಅಸಙ್ಖತಾದಿಭಾವೋ ಚ ನ ಸಿಯಾ, ವುತ್ತೋ ಚ ಸೋ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬೋ ಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಭಾವೋ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚಾರಮ್ಮಣಂ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಯತೋ ಮಹಗ್ಗತಞಾಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ವಾ ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ತದಙ್ಗವಸೇನ ವಾ ಪಜಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಸ್ಸ ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣೇಹಿ ವಿಪರೀತಸಭಾವೇನ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹೇತಿ ಏವಂ ಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಾಸಙ್ಖತಸಭಾವಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ।

ನಿಬ್ಬಾನಪಞ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೧೫. ಧಮ್ಮವಾದೀಪಞ್ಹಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೧೬-೩೨೮. ಪಹಾಯ ಗತತ್ತಾತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಜಹಿತ್ವಾ ಞಾಣಗಮನೇನ ಗತತ್ತಾ। **ಸುಟ್ಠು ಗತಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಗತಾ ಪಟಿಪನ್ನಾತಿ **ಸುಗತಾ**। **ಪರಿಜಾನನತ್ಥ**ನ್ತಿ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನನತ್ಥಂ। **ದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾತೋ**ತಿ "ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾತಬ್ಬೋ

ವಿದಿತಬ್ಬೋ ಚ **ದುಕ್ಖಸಭಾವೋ** ಧಮ್ಮೋ **ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾ**। ಯಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖವೇದನಾವಿನಿಮುತ್ತಸಙ್ಖತಧಮ್ಮೋ ಸುಖವೇದನಾಯ ಚ ಯಥಾ ಇಧ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾತಿ ದುಕ್ಖಪರಿಯಾಯೋ ನಿರುಪ್ಪತೇವ, ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸಭಾವೋ ಧಮ್ಮೋ ಏಕೇನ ದುಕ್ಖಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತೋ "**ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾ**"ತಿ। **ಸೇಸಪದದ್ವಯೇ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪದದ್ವಯೇ। ಸಙ್ಖಾರಭಾವೇನ ದುಕ್ಖಸಭಾವೋ **ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾ**। ಸುಖಸ್ಸ ವಿಪರಿಣಾಮನೇನ ದುಕ್ಖಸಭಾವೋ **ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾ**।

ಧಮ್ಮವಾದೀಪಞ್ಹಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೬. ದುಕ್ಕರಪಞ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨೯. **ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯಾ**ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖು। **ಪಾತ**ನ್ತಿ ಪಾತೋ। **ನಚಿರಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಖಿಪ್ಪಮೇವ। ತೇನಾಹ "**ಲಹುಯೇವಾ**"ತಿ।

ದುಕ್ಕರಪಞ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಜಮ್ಬುಖಾದಕಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಾಮಣ್ಡಕಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩೦-೩೩೧. ಇಮಿನಾವ ನಯೇನಾತಿ ಯೋ ಜಮ್ಬುಖಾದಕಸಂಯುತ್ತೇ ಅತ್ಥನಯೋ, ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ। ಇಮಿನಾ ಹಿ ದ್ವೇ ಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಪಾಳಿತೋ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸದಿಸಾನೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸಾಮಣ್ಡಕಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸಂಯುತ್ತಂ

೧-೮. ಪಠಮಜ್ಝಾನಪಞ್ಹಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೩೨-೩೩೯. ಕಾಮಸಹಗತೇಸು ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರೇಸು ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೇಸು ಬ್ಯಾಪಾದಾದಿಸಹಗತಾಪಿ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ "**ಕಾಮಸಹಗತಾತಿ ಪಞ್ಚನೀವರಣಸಹಗತಾ**"ತಿ। ನೀವರಣಾನಞ್ಹೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇತಂ, ಯದಿದಂ ಕಾಮಗ್ಗಹಣಂ। ಪಹೀನಾವಸೇಸಾ ಚೇತ್ಥ ನೀವರಣಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚಗ್ಗಹಣಂ ನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಸ್ಸ **ಸನ್ತತೋ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು** ಅಚಿಣ್ಣವಸಿತಾಯ। ತೇನಾಹ "**ಹಾನಭಾಗಿಯಂ ನಾಮ ಅಹೋಸೀ**"ತಿ। **ಆರಮ್ಮಣ...ಪೇ॰... ಸಹಗತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ** ಇತರೇಸಂ ಅಭಾವತೋ।

ಪಠಮಜ್ಝಾನಪಞ್ಹಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಅನಿಮಿತ್ತಪಞ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೦. **ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮಾಧಿಂಯೇವ,** ನ ಫಲಸಮಾಧಿಂ। **ಛೇಜ್ಜಕಿಚ್ಚಂ ನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತಿ** ಅವಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ। **ನಿಕನ್ತೀತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೀ ಪವತ್ತತಣ್ಹಾ। **ಸಾಧೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ** ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠತ್ತಾ। **ನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರೀತಿ** ನಿಚ್ಚಸುಖಅತ್ತನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅಪೂರಣತೋ ರಾಗದೋಸಮೋಹನಿಮಿತ್ತಾನಿಪೇತ್ಥ ನಿಮಿತ್ತಾನೇವ। **ವುಟ್ಠಾನ...ಪೇ॰... ಸಮಾಧಿನ್ತಿ** ಏತೇನ ಯಾವ ಮಗ್ಗೋ ನಾಧಿಗತೋ, ತಾವ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಮನುಯುಞ್ಜನ್ತೋಪಿ ಯಥಾರಹಂ ಅನಿಮಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಂ ಸುಞ್ಞತಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತನ್ತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಸಞ್ಜಾತಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ। **ಚೇತೋಸಮಾಧಿನ್ತಿ** ಚಿತ್ತಸೀಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮಾಧಿಮಾಹ। **ಉಪರಿಮಗ್ಗಫಲಸಮಾಧಿನ್ತಿ** ಪರಮಮಗ್ಗಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪಗೇವ ಅಧಿಗತತ್ತಾ।

ಅನಿಮಿತ್ತಪಞ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦-೧೧. ಸಕ್ಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೪೧-೩೪೨. **ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾತಿ** ವತ್ಥುತ್ತಯಂ ಯಾಥಾವತೋ ಞತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಪಸಾದೇನ, ಮಗ್ಗೇನಾಗತಪಸಾದೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಪನ ಕೇನಚಿ ಅಸಂಹಾರಿಯೋ ಅಸಮ್ಪವೇಧೀತಿ ಆಹ "**ಅಚಲಪ್ಪಸಾದೇನಾ**"ತಿ। **ಅಭಿಭವನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ।

ಸಕ್ಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಚಿತ್ತಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸಂಯೋಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೩. **ಭೋಗಗಾಮ**ನ್ತಿ ಭೋಗುಪ್ಪತ್ತಿಗಾಮಂ। **ಪವತ್ತತೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಪ್ಪತ್ತಿಯಾ।

ಸಂಯೋಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪಠಮಇಸಿದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೪. **ಅವಿಸಾರದತ್ತಾ**ತಿ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾತುಂ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಾಭಾವೇನ ಅಸಮತ್ಥತ್ತಾ। ಉಪಾಸಕೋ ಥೇರೇಸು ಬ್ಯಾಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇಸು ಸಯಂ ಬ್ಯಾಕಾತುಕಾಮೋ ಪುಚ್ಛತಿ, ನ ವಿಹೇಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪಠಮವಚನೇನ ಅಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾವ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪುಚ್ಛಿತಂ ವಿಹೇಸೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ "**ವಿಹೇಸೇತೀ**"ತಿ।

ಪಠಮಇಸಿದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದುತಿಯಇಸಿದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೫. **ಅವನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅವನ್ತಿರಟ್ಠೇ, ತಂ ಪನ ಮಜ್ಝಿಮಪದೇಸತೋ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಯಂ। ತೇನಾಹ "**ದಕ್ಖಿಣಾಪಥೇ**"ತಿ। **ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಅನುಮೋದನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವದತಿ, ನ ಪನ ತತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಹೇತುಕಾಮತಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ।

ದುತಿಯಇಸಿದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಮಹಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೬. **ತೇಸಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ**ತಿ ತೇಸಂ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾನಂ ಸೇಸಕೇ ಯಥಾರುಚಿ ವಿಚಾರಣಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ। **ಕುಥಿತ**ನ್ತಿ ಬಲವತಾ ಸೂರಿಯಸನ್ತಾಪೇನ ಸಙ್ಕುಥಿತಂ । ತೇನಾಹ "**ಹೇಟ್ಠಾ**"ತಿಆದಿ। **ಅತಿತಿಖಿಣ**ನ್ತಿ ಅತಿವಿಯ ತಿಕ್ಖಧಾತುಕಂ। **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಪದ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅನಾಗತತ್ತಾ ತಿಪಿಟಕೇ ಅವೋಮಿಸ್ಸಕಪದಂ, ಇಧೇವ ಆಗತಪದನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಲೀಯಮಾನೇನಾ**ತಿ ಪಟಿಕಂಸೇನ ವಿಸೇಸನೇನ ವಿಲೀಯಮಾನೇನ ಕಾಯೇನ।

ಏತ್ಥ ಚಾತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಿದ್ಧಿಕರಣೇ। **ಅಬ್ಭಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಛಾದನವಸೇನ ಮಣ್ಡಪಂ ವಿಯ ಮೇಘಪಟಲಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। **ದೇವೋ**ತಿ ಮೇಘೋ। **ಏಕಮೇಕಂ** ಫುಸಿತಕಂ **ಫುಸಾಯತು** ಜಾಲವಿನದ್ಧಂ ವಿಯ ವಸ್ಸತು। ಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ನಾನಾಪರಿಕಮ್ಮಂ ನಾನಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಏಕತೋ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಏಕತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಚತುಕ್ಕಮೇತ್ಥ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ "**ಏತ್ಥ ಚಾ**"ತಿಆದಿನಾ। **ಯಥಾ ತಥಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಚತೂಸು ಪಕಾರೇಸು ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ಪಕಾರೇನ **ಕರೋನ್ತಸ್ಸ**। **ಕತಪರಿಕಮ್ಮಸ್ಸಾ**ತಿ "ಏವಂ ವಾ ಏವಂ ವಾ ಹೋತೂ"ತಿ ಪವತ್ತಿತಪರಿಕಮ್ಮಚಿತ್ತಸ್ಸ। "**ಪರಿಕಮ್ಮಾನನ್ತರೇನಾ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ಸಮಾಪನ್ನಪಾದಕಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಅಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತಸ್ಸ ಏಕಾವಜ್ಜನವೀಥಿಯಂ ಪವತ್ತಪರಿಕಮ್ಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಮಹಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಠಮಕಾಮಭೂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೭. ಏಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೋಸೋ, ತಂ ಏತಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ ನೇಲಂ, ತಂ ಅಙ್ಗಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ನೇಲಙ್ಗೋ,** ಸುವಿಸುದ್ಧಸೀಲಗುಣೋ। ತೇನಾಹ "ನೇಲಙ್ಗನ್ತಿ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಸೀಲಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ದೋಸಾಭಾವಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನೇಲಙ್ಗೋತಿ ನಿದ್ದೋಸೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಏತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತನ್ತಿ** ಮಹಾಕಪ್ಪಿನತ್ಥೇರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠೇನ ಕಥೇಸೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಉಪಲಕ್ಖಿತೇನ ಅತ್ಥೇನ ಕಥೇಸಿ। **ಅಯಂ ಪನ ನಯಗ್ಗಾಹೇನಾತಿ** ಅಯಂ ಪನ ಗಹಪತಿ ಅಸುತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ನಯಗ್ಗಾಹೇನ ಆಹ।

ಪಠಮಕಾಮಭೂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ದುತಿಯಕಾಮಭೂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೮. **ನಿರೋಧಂ ವಲಞ್ಜೇತೀತಿ** ಅನಾಗಾಮಿಭಾವತೋ। **ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾತಿ** ಇಮೇ "ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ, ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ, ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ತಯೋ ಸಙ್ಖಾರಾ। ಸದ್ದತೋಪಿ, ಅತ್ಥತೋಪಿ **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮಿಸ್ಸಾ,** ತತೋ ಏವ **ಆಲುಳಿತಾ** ಆಕುಲಾ, **ಅವಿಭೂತಾ** ದುಬ್ಬಿಭಾವನಾ, **ದುದ್ದೀಪನಾ** ಅಸಙ್ಕರತೋ ದೀಪೇತುಂ ದುಕ್ಕರಾ। ತಥಾ ಹಿ ಕುಸಲಚೇತನಾ ಏವ "ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, "ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿಪಿ, "ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿಪಿ। ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾಪಿ ಕತ್ಥಚಿ "ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ, ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾಪಿ "ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಸಞ್ಞಾವೇದನಾಪಿ "ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ತಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಗಹಣಂ **ಆದಾನಂ,** ಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಕರಣಂ **ಗಹಣಂ,** ಗಹಿತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ **ಮುಞ್ಚನಂ,** ಫನ್ದನಂ **ಚೋಪನಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ,** ನಿಪ್ಫಾದೇತ್ವಾ। **ಹನುಸಞ್ಚೋಪನನ್ತಿ** ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಹನುಸಞ್ಚೋಪನಂ ಕತ್ವಾ। ಏವಞ್ಹಿ ವಚೀಭೇದಕರಣಂ। **ಏವಂ ಇಮೇತಿ**ಆದಿ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿಗಮನಂ।

ಪದತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಇತರಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಪದತ್ಥತೋ ವಿಸೇಸಂ ಕಥಾಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ। **ಕಾಯನಿಸ್ಸಿತಾತಿ** ಏತ್ಥ ಕಾಯನಿಸ್ಸಿತತಾ ಚ ನೇಸಂ ತಬ್ಭಾವಭಾವಿತಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ನ ಕಾಯಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯತಾವಸೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಕಾಯೇ ಸತಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಸತಿ ನ ಹೋನ್ತೀ"**ತಿ ಆಹ। **ಕಾಯೋತಿ** ಚೇತ್ಥ ಕರಜಕಾಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಚಿತ್ತನಿಸ್ಸಿತಾತಿ** ಚಿತ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಂ ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ।

"ಸಮಾಪಜ್ಜಾಮೀ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ವುಚ್ಚಮಾನಂ "ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಪದಂ ಆಸನ್ನಾನಾಗತಕಾಲವಾಚೀ ಏವ ಭವಿತುಂ ಯುತ್ತಂ, ನ ಇತರನ್ತಿ ಆಹ - **"ಪದದ್ವಯೇನ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ"**ತಿ। ತಯಿದಂ ತಸ್ಸ ತಥಾ ವತ್ತಬ್ಬತಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ತಸ್ಸ ತಥಾ ಚಿತ್ತಪವತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ। ಸಮಾಪನ್ನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಪುರಿಮೇಹೀತಿ** "ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಾಮೀ"ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ। **ಪಚ್ಛಿಮೇನಾತಿ** "ಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಪದೇನ।

ಭಾವಿತಂ ಹೋತಿ ಉಪ್ಪಾದಿತಂ ಹೋತಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪನ್ನತ್ಥಾಯ। ಅನುಪುಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನಸಙ್ಖಾತಾಯ ನಿರೋಧಭಾವನಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವಿತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಯಂ ತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ದುತಿಯಜ್ಝಾನೇಯೇವಾತಿ** ದುತಿಯಜ್ಝಾನಕ್ಖಣೇ **ನಿರುಜ್ಝತಿ**। ತತ್ಥ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಅನುಪ್ಪಾದನತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿರೋಧೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಚತುನ್ನಂ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ತಜ್ಝಾ ಪರಿಕಮ್ಮಸಿದ್ಧಾ ಯಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ , ತತ್ಥ "ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಸಞ್ಞಾ"ತಿ, ಯಾ ನೇಸಂ ತಥಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ। ಸಾ **"ಅನ್ತೋನಿರೋಧೇ ನಿರುಜ್ಝತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಾ।

“ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ ನಿರುದ್ಧೋ”ತಿ ವಚನತೋ ತದಞ್ಞೇಸಂ ಅನಿರೋಧಂ ಇಚ್ಛನ್ತಾನಂ ವಾದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ ನಿರುದ್ಧೋತಿ ವಚನತೋ”**ತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅತಿಪ್ಪಸಙ್ಗದಸ್ಸನಮುಖೇನ ತಂ ವಾದಂ ನಿಸೇಧೇತುಂ **“ತೇ ವತ್ತಬ್ಬಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಅಕತ್ವಾತಿ** ಯಥಾಗತೇ ಬ್ಯಞ್ಜನಮತ್ತೇ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಅಕತ್ವಾ। **ಆಚರಿಯಾನಂ ನಯೇತಿ** ಆಚರಿಯಾನಂ ಪರಮ್ಪರಾಗತೇ ಧಮ್ಮನಯೇ ಧಮ್ಮನೇತ್ತಿಯಂ **ಠತ್ವಾ**।

ಕಿರಿಯಮಯಪವತ್ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ಪರಿತ್ತಭೂಮಕಕುಸಲಾಕುಸಲಧಮ್ಮಪಬನ್ಧೇ **ವತ್ತಮಾನೇ**। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವತ್ತಮಾನೇ ಕಾಯಿಕ-ವಾಚಸಿಕ-ಕಿರಿಯಸಮ್ಪವತ್ತಿ ಹೋತಿ, ದಸ್ಸನ-ಸವನಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಗ್ಗಹಣೇ ಪವತ್ತಮಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ - **“ಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣೇಸು ಪಸಾದೇ ಘಟ್ಟೇನ್ತೇಸೂ”**ತಿ। **ಮಕ್ಖಿತಾನಿ ವಿಯಾತಿ** ಪುಞ್ಛಿತಾನಿ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ ಘಟ್ಟನಾಯ ವಿಬಾಧಿತತ್ತಾ। ಏತೇನಾಯಂ ಘಟ್ಟನಾ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ವೇಗಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾಯ ನ ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನೇವಾಹ - **“ಅನ್ತೋನಿರೋಧೇ ಪಞ್ಚ ಪಸಾದಾ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚನ್ತೀ”**ತಿ।

ತತೋ ಪರಂ ಸಚಿತ್ತಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಇದಂ ಅತ್ಥತೋ ಆಪನ್ನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ - “ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಚಿತ್ತಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏತೇನೇವ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। **ಯಂ ಏವಂ ಭಾವಿತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ವಿಸುಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಾವನಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಪನ ಕತ್ವಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತತ್ಥಾಯ ಕಾತಬ್ಬಪರಿಕಮ್ಮಭಾವನಾಯ ಏವ ತಸ್ಸ ಸಿಜ್ಝನತೋ।

ಸಾ ಪನೇಸಾ ನಿರೋಧಕಥಾ। **ದ್ವೀಹಿ ಬಲೇಹೀತಿ** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಬಲೇಹಿ। **ತಯೋ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾನನ್ತಿ** ತಿಣ್ಣಂ ಕಾಯವಚೀಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ। **ಸೋಳಸಹಿ ಞಾಣಚರಿಯಾಹೀತಿ** ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಅನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣಾನಂ, ಅಟ್ಠನ್ನಞ್ಚ ಮಗ್ಗಫಲಞಾಣಾನಂ ವಸೇನ ಇಮಾಹಿ ಸೋಳಸಹಿ ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತೀಹಿ। **ನವಹಿ ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾಹೀತಿ** ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾ, ತಾಸಂ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿ ಸಮಾಧಿಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇನ ಏಕಾ ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾತಿ ಏವಂ ನವಹಿ ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾಹಿ। **ವಸೀಭಾವತಾಪಞ್ಞಾತಿ** ವಸೀಭಾವತಾಸಙ್ಖಾತಾ ಪಞ್ಞಾ। **ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಕಥಿತಾ,** ತೇ ತಾವ ಆಕಾರಾ ತಿಟ್ಠನ್ತು, ಸರೂಪಮತ್ತಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ - **“ಕೋ ಪನಾಯಂ ನಿರೋಧೋ ನಾಮಾ”**ತಿ। ಯದಿ ಖನ್ಧಾನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ, **ಅಥ ಕಿಮತ್ಥಮೇತಂ** ಝಾನಸುಖಾದಿಂ ವಿಯ **ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ** ಆಹ **“ಸಙ್ಖಾರಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ।

ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಚಿತ್ತನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಚಿತ್ತಂ। “ತತೋ ಪರಂ ಭವಙ್ಗಸಮಯೇ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಹ **“ಕಿಂ ಪನ…ಪೇ॰… ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀ”**ತಿ। **ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ** ರೂಪಸಮುಪ್ಪಾದಕತ್ತಾ। **ಇಮಸ್ಸಾತಿ** ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪನ್ನಭಿಕ್ಖುನೋ। **ಸಾ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ** ಸಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೇ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಭಾವೋ ಕಥಂ ನಿಚ್ಛಿತೋತಿ ಆಹ - **“ಕಿಂ ವಾ ಏತೇನಾ”**ತಿಆದಿ। ವಕ್ಖಮಾನಾಕಾರೇನಪಿ ಪರಿಹಾರೋ ಹೋತೀತಿ। **ಸನ್ತಸಮಾಪತ್ತಿತೋತಿ** ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ** ಅತಿಸುಖುಮಸಭಾವತ್ತಾ, ಸಞ್ಜೀವತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಸಮಾಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಭವಙ್ಗಸಮಯೇನೇವೇತಂ ಕಥಿತ”**ನ್ತಿ।

ಕಿರಿಯಮಯ …ಪೇ॰… ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ? ನನು ಭವಙ್ಗುಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲಮ್ಪಿ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇವಾತಿ? ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ವಚೀಸಙ್ಖಾರಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಾ ಪನ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಕಿಂ ಭವಙ್ಗ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಸುಞ್ಞತೋ ಫಸ್ಸೋತಿಆದಯೋ ಸಗುಣೇನಪಿ ಆರಮ್ಮಣೇನಾತಿ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಮೇತಂ। **ಸುಞ್ಞತಾ ನಾಮ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ** ನಿಚ್ಚಸುಖಅತ್ತಸಭಾವತೋ ಸುಞ್ಞತ್ತಾ। **“ಸುಞ್ಞತೋ ಫಸ್ಸೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ** ವುತ್ತನಯೇನ ಸುಞ್ಞಸಭಾವತ್ತಾ। **ಅನಿಮಿತ್ತಾ ನಾಮ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ** ರಾಗನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ। **ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಾ ನಾಮ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ** ರಾಗಪಣಿಧಿಆದೀನಮಭಾವತೋ। ಸೇಸಂ

ವುತ್ತನಯಮೇವ। ತೇನಾಹ “**ಅನಿಮಿತ್ತಪ್ಪಣಿಹಿತೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ**”ತಿ। **ರಾಗನಿಮಿತ್ತಾದೀನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಸ್ಸಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯದಗ್ಗೇನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಸುಞ್ಞತೋ ನಾಮ, ತದಗ್ಗೇನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಪಿ ಸುಞ್ಞತಾ ನಾಮ, ಫಸ್ಸಸೀಸೇನ ಪನ ದೇಸನಾ ಆಗತಾತಿ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। ಅನಿಮಿತ್ತಪ್ಪಣಿಹಿತೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಆಗಮನಂ ಏತ್ಥ, ಏತಾಯಾತಿ ವಾ ಆಗಮನಿಕಾ, ಸಾ ಏವ **ಆಗಮನಿಯಾ** ಕ-ಕಾರಸ್ಸ ಯ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। **ವುಟ್ಠಾತಿ** ನಿಮಿತ್ತತೋ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನೇನ। **ಅನಿಮಿತ್ತಾ ನಾಮ** ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಘಾಟನತೋ। ಏತ್ಥ ಚ ವುಟ್ಠಾನಮೇವ ಪಮಾಣಂ, ನ ಪರಿಗ್ಗಹದಸ್ಸನಾನಿ। **ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಾ ನಾಮ** ಸುಖಪಣಿಧಿಯಾ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ। **ಸುಞ್ಞತಾ ನಾಮ** ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಜುಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ ಸತ್ತಸುಞ್ಞತಾಯ ಸುದಿಟ್ಠತ್ತಾ। **ಮಗ್ಗೋ ಅನಿಮಿತ್ತೋ ನಾಮ** ವಿಪಸ್ಸನಾಗಮನತೋ। **ಫಲಂ ಅನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ** ಮಗ್ಗಾಗಮನತೋ। **ವಿಕಪ್ಪೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ** ಆಗಮನಸ್ಸ ವವತ್ಥಾನಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅನಿಮಿತ್ತಾದಿನಾಮಲಾಭೋ ಅವವತ್ಥಿತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ತಸ್ಮಾ**”ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಾ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನಕಾಲೇ ಏವರೂಪಾಪಿ ಹೋತೀತಿ ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ವಿಯ ಫಸ್ಸಸ್ಸಪಿ ಪವತ್ತಿರೂಪತ್ತಾ ಯಥಾವುತ್ತೋ ವಿಕಪ್ಪೋ ಅನವಸರೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ತಯೋ ಫಸ್ಸಾ ಫುಸನ್ತೀತಿ** ಪುಗ್ಗಲಭೇದವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಏಕಂಯೇವ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ತಯೋ ಫಸ್ಸಾ ಫುಸನ್ತಿ। “ತಿವಿಧೋ ಫಸ್ಸೋ ಫುಸತೀ”ತಿ ವಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ “ನಿರೋಧಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿ ಯಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಾ ತಯೋ ಏವ ಫಸ್ಸಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಅನವಸೇಸಗ್ಗಹಣವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ “**ತಯೋ ಫಸ್ಸಾ ಫುಸನ್ತೀ**”ತಿ।

ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿವೇಕೋ ನಾಮ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿವಿತ್ತಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಿಂ ವಿವೇಕೇ ಏಕನ್ತೇನೇವ ನಿನ್ನಪೋಣತ್ತಾ ಏವ ಹಿ ತೇ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಸಬ್ಬುಸ್ಸುಕ್ಕಾ ಉತ್ತಮಪುರಿಸಾ ಚತುನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಅನವಸೇಸಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ।

ದುತಿಯಕಾಮಭೂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಗೋದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೯. **ನೇಸನ್ತಿ** ಅಪ್ಪಮಾಣಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ-ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಸಞ್ಞಿತಾನಂ ಝಾನಾನಂ। ಅತ್ಥೋಪಿ ನಾನಾತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜನಾ। ಫರಣಅಪ್ಪಮಾಣತಾಯ “**ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ**”ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಜ್ಝಾನನ್ತಿ ಆಹ “**ಭೂಮನ್ತರತೋ**”ತಿಆದಿ। **ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀತಿ** ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಜ್ಝಾನನ್ತಿ ಆಹ “**ಭೂಮನ್ತರತೋ**”ತಿಆದಿ। **ವಿಪಸ್ಸನಾತಿ** ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾ, ಸಬ್ಬಾಪಿ ವಾ। **ಪಮಾಣಕರಣೋ** ನಾಮ ಯಸ್ಸ ಸಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಗುಣಾಭಾವದಸ್ಸನವಸೇನ ಪಮಾಣಕರಣತೋ।

ಫರಣಅಪ್ಪಮಾಣತಾಯಾತಿ ಫರಣವಸೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣಗೋಚರತಾಯ। **ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಮೇವ** ಪಮಾಣಗೋಚರಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಭಾವಸ್ಸಪಿ ಅನಾಗಮನತೋ। **ಖಲನ್ತಿ** ಖಲೇ ಪಸಾರಿತಸಾಲಿಸೀಸಾದಿಭಣ್ಡಂ। **ಕಿಞ್ಚೇಹೀತಿ** ಮದ್ದಸ್ಸು। ತೇನಾಹ “**ಮದ್ದನಟ್ಠೋ**”ತಿ। ಆರಮ್ಮಣಭೂತಂ, ಪಲಿಬುದ್ಧಕಂ ವಾ ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ ಅಕಿಞ್ಚನಂ, ಅಕಿಞ್ಚನಮೇವ **ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ**।

ರೂಪನಿಮಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಕಸಿಣರೂಪನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ। **ನ ಗಹಿತಾತಿ** ಸರೂಪತೋ ನ ಗಹಿತಾ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಗಹಿತಾ ಏವ। ತೇನಾಹ - “**ಸಾ ಸುಞ್ಞಾ ರಾಗೇನಾತಿಆದಿವಚನತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾವಾ**”ತಿ।

ನಾನಾತಿ ಸದ್ದವಸೇನ। **ಏಕತ್ಥಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಭಾವೇನ ಏಕಸಭಾವಾ। ತೇನಾಹ “**ಅಪ್ಪಮಾಣಂ…ಪೇ॰… ಏಕತ್ಥಾ**”ತಿ। **ಆರಮ್ಮಣವಸೇನಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವಸೇನ। ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಮಗ್ಗಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಾನಿ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ನಿಬ್ಬಾನಪವಿಟ್ಠತಾಯ ಏಕತ್ಥಾ ಏಕಾರಮ್ಮಣಾ। **ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ**ತಿ ಇದಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಾದಿ ಪರಿಯಾಯವುತ್ತಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತನತೋ। ತಸ್ಮಾ “**ಅಞ್ಞಸ್ಮಿ**”ನ್ತಿ ಇದಂ ತೇನ ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆಗತಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ಗೋದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ನಿಗಣ್ಠನಾಟಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೦. **ಆಗತಾಗಮೋ**ತಿ ವಾಚುಗ್ಗತಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ। **ವಿಞ್ಞಾತಸಾಸನೋ**ತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧಸತ್ಥುಸಾಸನೋ। ತೇನಾಹ “**ಅನಾಗಾಮೀ**”ತಿಆದಿ। **ನಗ್ಗಭೋಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಅವಸನಭಾವೇನ ನಗ್ಗಂ, ಕುಟಿಲಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ಭೋಗ್ಗಂ, ತತೋ ಏವ **ನಿಸ್ಸಿರಿಕಂ**। ನಗ್ಗತಾಯ ಹಿ ಸೋ ರೂಪೇನ ನಿಸ್ಸಿರಿಕೋ, ಭೋಗ್ಗತಾಯ ಚಿತ್ತೇನ। **ಭಗವತೋ ಸದ್ಧಾಯಾ**ತಿ ಭಗವತಿ ಸದ್ಧಾಯ। ತಸ್ಮಿಂ ಸದ್ದಹನಾ ಓಕಪ್ಪನಾ ತಸ್ಸ ಸದ್ಧಾತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತಿ। **ಗಚ್ಛಾಮೀ**ತಿ ಆಗಚ್ಛಾಮಿ, ಬುಜ್ಝಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತಂ ನಿಗಣ್ಠೇನ ಪುಚ್ಛಿತಮತ್ಥಮಾಹ।

ಕಾಯಂ ಉನ್ನಾಮೇತ್ವಾತಿ ಕಾಯಂ ಅಬ್ಭುನ್ನಾಮೇತ್ವಾ। **ಕುಚ್ಛಿಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಪಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿನ್ನಮನೇನ ಕುಚ್ಛಿಂ ಪುರತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ। **ಗೀವಂ** ಪಸಾರಣವಸೇನ **ಪಗ್ಗಯ್ಹ** ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ **ಸಬ್ಬಂ ದಿಸಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ**। ಸಬ್ಬಮಿದಂ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ಪಹಟ್ಠಾಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ “ಇದಾನಿ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಉಪರಿ ವಾದಂ ಆರೋಪೇತುಂ ಲಬ್ಭತೀ”ತಿ। ತೇನಾಹ “**ವಾತಂ ವಾ ಸೋ**”ತಿಆದಿ। **ಸಕಾರಣಾ**ತಿ ಯುತ್ತಿಸಹಿತಾ। **ಪಞ್ಹಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಪಞ್ಹಸಙ್ಖಾತೋ ವೀಮಂಸಾ, ಏವಂ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಪರಿವೀಮಂಸಾ ಪಞ್ಹಾ। **ಏಕೋ ಉದ್ದೇಸೋ**ತಿ ಏಕಂ ಉದ್ದಿಸನಂ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಂಖಿತ್ತವಚನಂ। **ವೇಯ್ಯಾಕರಣ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದಿಸನಂ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಕಥನಂ। **ಏವ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಪಞ್ಹುದ್ದೇಸವೇಯ್ಯಾಕರಣೇಸು ಅತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ನಿಗಣ್ಠನಾಟಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಅಚೇಲಕಸ್ಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೧. ಅಲಂ ಸಮತ್ಥೋ ಅರಿಯಭಾವಾಯಾತಿ **ಅಲಮರಿಯೋ**। ಞೇಯ್ಯಜಾನನಟ್ಠೇನ ಞಾಣಮೇವ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ, ಸೋಯೇವ ಅತಿಸಯಟ್ಠೇನ **ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ**। ಪಾವಳಾ ವುಚ್ಚತಿ ಆನಿಸದಪದೇಸೋ, ತಂ ಪಾವಳಂ ರಜೋಹರಣತ್ಥಂ ನಿಪ್ಫೋಟೇಯತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಪಾವಳನಿಪ್ಫೋಟನಾ,** ಮೋರಪಿಞ್ಛವತ್ತಿ।

ಅಚೇಲಕಸ್ಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಗಿಲಾನದಸ್ಸನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೨. ಮತ್ತರಾಜಾ ನಾಮ ಏಕೋ ಭುಮ್ಮದೇವೋ ಭೂತಾಧಿಪತಿ ಸುರಾಪೋತಲರುಕ್ಖನಿವಾಸೀ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ಮತ್ತರಾಜಕಾಲೇ**”ತಿ। “**ಓಸಧಿತಿಣವನಪ್ಪತೀಸೂ**”ತಿ ವತ್ವಾ ತೇ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಹರೀತಕಾ…ಪೇ॰… ರುಕ್ಖೇಸು ಚಾ**”ತಿ ಆಹ। **ಪತ್ಥನಾವಸೇನ** ಚಿತ್ತಂ **ಠಪೇಹಿ**। **ಸಮಿಜ್ಝಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಸಮಿಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ। **ತೇನ ಹೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ತಂ ದೇವಾಪಿ

ಆಸನ್ನಮರಣಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ವರಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಗಿಲಾನದಸ್ಸನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚಿತ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಗಾಮಣಿಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಚಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೩. “ಯೇನ ಮಿಧೇಕಚ್ಚೋ ಚಣ್ಡೋ ಚಣ್ಡೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನೇನ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ **ಚಣ್ಡೋತಿ ಗಹಿತನಾಮೋ। ಪಾಕಟಂ ಕರೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ** ಅತ್ತನೋ ಚಣ್ಡಭಾವಂ।

ಚಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ತಾಲಪುಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೪. ವಾಲೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ ತಾಲೋ, ತಸ್ಸ ತಾಲಪುಟಂ ನಾಮ। ಯಥಾ ಆಮಲಕೀಫಲಸಮಾನಕಂ, ಸೋ ಪನ ತಾಲಸದಿಸಮುಖವಣ್ಣತ್ತಾ **ತಾಲಪುಟೋತಿ ಏವಂನಾಮಕೋ**। ತೇನಾಹ “**ತಸ್ಸ ಕಿರಾ**”ತಿಆದಿ। **ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ** ಅನೇಕೇಸು ಕಪ್ಪೇಸು ಸಮ್ಭತಸಾವಕಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರೋ। ತಥಾ ಹೇಸ ಅಸೀತಿಯಾ ಮಹಾಸಾವಕೇಸು ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಜಾತೋ। **ಸಹಸ್ಸಂ ದೇನ್ತಿ** ನಚ್ಚಂ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮಾ। **ಸಮಜ್ಜವೇಸನ್ತಿ** ನೇಪಚ್ಚವೇಸಂ। **ಕೀಳಂ ಕತ್ವಾತಿ** ನಚ್ಚಕೀಳಿತಂ ಕೀಳಿತ್ವಾ, ನಚ್ಚಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪುಬ್ಬೇ ತಥಾಪವತ್ತವುತ್ತನ್ತದಸ್ಸನೇ **ಸಚ್ಚೇನ,** ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯೇ **ಅಲಿಕೇನ**। **ರಾಗಪಚ್ಚಯಾತಿ** ರಾಗುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಭೂತಾ। **ಮುಖತೋ...ಪೇ॰... ದಸ್ಸನಾದಯೋತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಮುಖತೋ ಅಗ್ಗಿಜಾಲನಿಕ್ಖಮದಸ್ಸನಾದಿಕೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಞ್ಞೇ ಚ...ಪೇ॰... ಅಭಿನಯಾತಿ** ಕಾಮಸ್ಸಾದಸಂಯುತ್ತಾನಂ ಸಿಙ್ಗಾರಹಸ್ಸಅಬ್ಭುತರಸಾನಞ್ಚೇವ “ಅಞ್ಞೇ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತಸನ್ತಬೀಭಚ್ಛರಸಾನಞ್ಚ ದಸ್ಸನಕಾ ಅಭಿನಯಾ। **ದೋಸಪಚ್ಚಯಾತಿ** ದೋಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಭೂತಾ। **ಹತ್ಥಪಾದಚ್ಛೇದಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಂ ರುದ್ದವೀರಭಯಾನಕರಸಾನಂ ದಸ್ಸನಕಾ ಅಭಿನಯಾ। **ಮೋಹಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಮೋಹುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಭೂತಾ। **ಏವಮಾದಯೋತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಂ ಕರುಣಾಸನ್ತಭಯಾನಕರಸಾನಂ ದಸ್ಸನಕಾ ಅಭಿನಯಾ। ತೇ ಹಿ ರಸೇ ಸನ್ಧಾಯ ಪಾಳಿಯಂ “ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ರಜನೀಯಾ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ದೋಸನೀಯಾ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಮೋಹನೀಯಾ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ।

ನಟವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಪಚ್ಚನ್ತಿ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖವಿಪಾಕವಸೇನ। **ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ** ತಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಏತಂ** “ಪಹಾಸೋ ನಾಮ ನಿರಯೋ, ತತ್ಥ ಉಪಪಜ್ಜತೀ”ತಿ **ವುತ್ತಂ**। ಯಥಾ ಲೋಕೇ ಅತ್ಥವಿಸೇಸವಸೇನ ಸಕಮ್ಮಕಾನಿಪಿ ಪದಾನಿ ಅಕಮ್ಮಕಾನಿ ಭವನ್ತಿ “ವಿಮುಚ್ಚತಿ ಪುರಿಸೋ”ತಿ, ಏವಂ ಇಧ ಅತ್ಥವಿಸೇಸವಸೇನ ಅಕಮ್ಮಕಂ ಸಕಮ್ಮಕಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ - “**ನಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಏತಂ ರೋದಾಮೀ**”ತಿ। ಕೋ ಪನ ಸೋ ಅತ್ಥವಿಸೇಸೋ? ಅಸಹನಂ ಅಕ್ಖಮನಂ, ತಸ್ಮಾ **ನ ರೋದಾಮಿ** ನ ಸಹಾಮಿ, ನ ಅಕ್ಖಮಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ರೋದನಕಾರಣಞ್ಹಿ ಅಸಹನ್ತೋ ತೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ರೋದತಿ। ತಮೇವಸ್ಸ ಸಕಮ್ಮಕಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣಭೂತಂ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಂ “**ನ ಅಸ್ಸುವಿಮೋಚನಮತ್ತೇನಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮತಂ ವಾ, ಅಮ್ಮ, ರೋದನ್ತೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಮತಂ ರೋದನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಮರಣಂ ನ ಸಹನ್ತಿ, ನಕ್ಖಮನ್ತೀತಿ ಪಾಕಟೋಯಮತ್ಥೋತಿ।

ತಾಲಪುಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩-೫. ಯೋಧಾಜೀವಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೫೫-೩೫೭. ಯುಜ್ಝನಂ ಯೋಧೋ, ಸೋ ಆಜೀವೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಯೋಧಾಜೀವೋ**। ತೇನಾಹ - “**ಯುದ್ಧೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪನಕೋ**”ತಿ, **ಉಸ್ಸಾಹಂ ವಾಯಾಮಂ ಕರೋತೀತಿ** ಯುಜ್ಝನವಸೇನ ಉಸ್ಸಾಹಂ ವಾಯಾಮಂ ಕರೋತಿ। **ಪರಿಯಾಪಾದೇನ್ತೀತಿ**

ಮರಣಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ಆಪದಂ ಪಾಪೇನ್ತಿ। ತೇನಾಹ “**ಮರಣಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಪೇನ್ತೀ**”ತಿ। **ದುಟ್ಠು ಠಪಿತ**ನ್ತಿ ದುಟ್ಠಾಕಾರೇನ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅತ್ಥಾವಹಭಾವಂ ನ ಗತಂ ಪಟಿಪನ್ನಂ। ಪರೇಹಿ ಸಙ್ಗಾಮೇ ಜಿತಾ ಹತಾ ಏತ್ಥ ಜಾಯನ್ತೀತಿ **ಪರಜಿತೋ ನಾಮ ನಿರಯೋ**। ಅಸಿಧನುಗದಾಯಸಙ್ಖುಚಕ್ಕಾನಿ **ಪಞ್ಚಾವುಧಾನಿ**। **ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾ**ತಿ ತಂ ಯೋಧಾಜೀವಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಏತಂ** “ಯೋ ಸೋ”ತಿಆದಿ **ವುತ್ತಂ**। **ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮೇಸೂ**ತಿ ಹತ್ಥಾರೋಹಅಸ್ಸಾರೋಹಸುತ್ತೇಸು। **ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ಏಸೋ ತತಿಯೇ ವುತ್ತೋ ಏವ ಅತ್ಥತೋ ವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ।

ಯೋಧಾಜೀವಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಸಿಬನ್ಧಕಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೮. **ಪಚ್ಛಾಭೂಮಿವಾಸಿನೋ**ತಿ ಅಪರದೇಸವಾಸಿನೋ। **ಉದಕಸುದ್ಧಿಕಭಾವಜಾನನತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಉದಕಸುದ್ಧಿಕಭಾವಂ ಜಾನನತ್ಥಞ್ಚೇವ ಲೋಕಸ್ಸ ಚ ಉದಕೇನ ಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಜಾನನತ್ಥಞ್ಚ। **ಉಪರಿ ಯಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಉಪರಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಯಾಪೇನ್ತಿ। **ಸಮ್ಮಾ ಞಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಉಜುಕಂಯೇವ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಗಮೇನ್ತಿ। ತೇನಾಹ - “**ಸಗ್ಗಂ ನಾಮ ಓಕ್ಕಾಮೇನ್ತೀ**”ತಿ, ಅವಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿ ಓಗಾಹಾಪೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುಪರಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅನುಪರಿತೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ।

ಅಸಿಬನ್ಧಕಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಖೇತ್ತೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೯. **ಥದ್ಧ**ನ್ತಿ ಕಥಿನಂ ಲೂಖಂ। **ಊಸರ**ನ್ತಿ ಊಸಜಾತಂ। ಚತೂಹಿಪಿ ಓಘೇಹಿ ಅನಭಿಭವನೀಯತಾಯ **ಅಹಂ ದೀಪೋ**। ಸಬ್ಬಪರಿಸ್ಸಯೇಹಿ ಅನಭಿಭವನೀಯತಾಯ **ಅಹಂ ಲೇಣೋ**। ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪರಿತ್ತಾಸನತೋ ತಾಯನಟ್ಠೇನ **ಅಹಂ ತಾಣಂ**। ಸಬ್ಬಭಯಹಿಂಸನತೋ **ಅಹಂ ಸರಣ**ನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಉದಕಮಣಿಕೋತಿ ಮಹನ್ತಂ ಉದಕಭಾಜನಂ। ಬಹಿ ವಿಸ್ಸನ್ದನವಸೇನ ಉದಕಂ ನ ಹರತೀತಿ **ಅಹಾರೀ,** ಪರಿತೋ ನ ಪಗ್ಘರತೀತಿ **ಅಪರಿಹಾರೀ**। **ಸಕ್ಕಚ್ಚಮೇವ ದೇಸೇನ್ತಿ** ಸದ್ಧಮ್ಮಗಾರವಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಚ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮಾನರಸತಾ। **ಚತಸ್ಸೋ ಪನ ಪರಿಸಾ** ಸತ್ಥುಗಾರವೇನ ಅತ್ತನೋ ಚ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನತಾಯ **ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಓಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸುಣನ್ತಿ,** ತಸ್ಮಾ ತಾ ದೇಸನಾಫಲೇನ ಯುಜ್ಜನ್ತಿ। ಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿಯಾ ಸತ್ಥು ದೇಸನಾ ತತ್ಥ **ಸಕ್ಕಚ್ಚದೇಸನಾ ನಾಮ ಜಾತಾ**।

ಖೇತ್ತೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಙ್ಖಧಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೦. “ಯೋ ಕೋಚಿ ಪುರಿಸೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಮುಸಾವಾದೀ, ಸಬ್ಬೋ ಸೋ ಆಪಾಯಿಕೋ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ “ಯಂಬಹುಲಂ ಯಂಬಹುಲಂ ಕರೋತಿ, ತೇನ ದುಗ್ಗತಿಂ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ವದನ್ತೋ **ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ವಾದಂ ಭಿನ್ದತಿ**। **ಏವಂ ಸನ್ತೇ**ತಿ ಯದಿ ಬಹುಸೋ ಕತೇನ ಪಾಪಕಮ್ಮೇನ ಆಪಾಯಿಕೋ, “ಯೋ ಕೋಚಿ ಪಾಣಮತಿಪಾತೇತೀ”ತಿಆದಿವಚನಂ ಮಿಚ್ಛಾತಿ। **ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನೀ**ತಿ “ಯೋ ಕೋಚಿ ಪಾಣಮತಿಪಾತೇತೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಅತ್ಥಕೋಟ್ಠಾಸಾ। **ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ** “ಅತ್ಥಿ ಖೋ ಪನ ಮಯಾ”ತಿಆದಿನಾ ಅಯೋನಿಸೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ। **ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಸಮತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಖಧಮಕೋ**ತಿ ಸಙ್ಖಸ್ಸ ಧಮನಕಿಚ್ಚೇ ಛೇಕೋ। **ಅದುಕ್ಖೇನಾ**ತಿ ಸುಖೇನ। **ಉಪಚಾರೋಪಿ ಅಪ್ಪನಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ** ಉಭಿನ್ನಂ ಸಾಮಞ್ಞವಚನಭಾವತೋ।

ಅಪ್ಪಮಾಣಕತಭಾವೋ ಲಬ್ಭತೇವ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮತ್ಥತಾಯ ದೀಘಸನ್ತಾನತಾಯ ವಿಪುಲಫಲತಾಯ ಚ **"ಮಹಗ್ಗತ"**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ನ ಓಹೀಯತೀತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಕಾಮಾವಚರಕಮ್ಮಂ, ಮಹಗ್ಗತಕಮ್ಮಞ್ಚ ಕತೂಪಚಿತಂ ವಿಪಾಕದಾನೇ ಲದ್ಧಾವಸರಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಂ, ತೇಸು ಕಾಮಾವಚರಕಮ್ಮಂ ಇತರಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಸಯಂ ತತ್ಥ ಓಹೀಯಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಂ ದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಮಹಗ್ಗತಕಮ್ಮಮೇವ ಪನ ಇತರಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಂ ದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ ಗರುಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ತಂ ಕಾಮಾವಚರಕಮ್ಮ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಕಿಲೇಸವಸೇನಾತಿ** ಪಾಪಕಮ್ಮಸ್ಸ ಮೂಲಭೂತಕಿಲೇಸವಸೇನ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಯೋ ಹಿ ದೋಸಮೋಹಲೋಭಾದಿಮೂಲಕಿಲೇಸಸಮುಟ್ಠಾನಾ। **ಕಿಲೇಸವಸೇನಾತಿ** ವಾ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸವಸೇನ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೋ"ತಿಆದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೪೫)। **ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ಗತನ್ತಿ** ಯಥಾನುಸನ್ಧಿಸಙ್ಖಾತಅನುಸನ್ಧಿನಾ ಓಸಾನಂ ಗತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಸಮ್ಮುಖೇನ ಉಟ್ಠಿತಾಯ ವೋದಾನಧಮ್ಮವಸೇನ ನಿಟ್ಠಾಪಿತತ್ತಾ।

ಸಙ್ಖಧಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೦. **ಏವಂ ಪವತ್ತಈಹಿತಿಕಾತಿ** ಏವಂ ದ್ವಿಧಾ ಪವತ್ತಈಹಿತಿಕಾ। **ದ್ವೀಹಿತಿಕಾ** ದುಕ್ಕರಜೀವಿಕಪಯೋಗಾ। ಸಲಾಕಮತ್ತಂ ವುತ್ತಂ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಲಾಕಾ ವುತ್ತಾ,** ಪುರಿಮಪದೇ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೋ। **ಉಭತೋಕೋಟಿಕನ್ತಿ** ಯದಿ "ಕುಲಾನುದಯಂ ನ ವಣ್ಣೇಮೀ"ತಿ ವದತಿ, "ಭೂತಾ ನಿಕ್ಕರುಣಾ ಸಮಣ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಹಿ। ಅಥ ಸಬ್ಬದಾಪಿ "ಕುಲಾನುದಯಂ ವಣ್ಣೇಮೀ"ತಿ ವದತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ "ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖೇ ಕಾಲೇ ಮಹತಿಯಾ ಪರಿಸಾಯ ಪರಿವುತೋ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತಾ ಕುಲೂಪಚ್ಛೇದಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಉಭತೋಕೋಟಿಕಂ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಹೀತಿ ಗಾಮಣಿಂ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ।

ದ್ವೇ ಅನ್ತೇತಿ ಉಭೋ ಕೋಟಿಯೋ। **ಬಹಿ ನೀಹರಿತುನ್ತಿ** ನ ವಣ್ಣೇಮಿ ವಣ್ಣೇಮೀತಿ ದ್ವೇ ಅನ್ತೇ ಮೋಚೇನ್ತೋ ತಂ ಪುಚ್ಛಿತಮತ್ಥಂ **ಬಹಿ ನೀಹರತಿ** ನಾಮ। ತತ್ಥ ದೋಸಂ ದತ್ವಾ ಚೋದೇನ್ತೋ ತಂ ಅಪುಚ್ಛಂ ಕರೋನ್ತೋ ಗಿಲಿತ್ವಾ ವಿಯ ಅನ್ತೋ **ಪವೇಸೇತಿ** ನಾಮ।

ಇತೋ ಸೋ ಗಾಮಣೀತಿಆದಿ ಅತ್ತನೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಅತ್ಥಕಾಮಾನಂ ಭಿಕ್ಖಪ್ಪದಾನೇನ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪತ್ತಿಅಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆರದ್ಧಂ। **ದಾನೇನ ಸಮ್ಭೂತಾನೀತಿ** ದಾನಮಯೇನ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥುನಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಭೂತಿಂ ವಡ್ಢಿಂ ಪತ್ತಾನಿ। ಸಚ್ಚೇನ ಅರಿಯವೋಹಾರೇನ ಸಮ್ಮದೇವ ಭೂತಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ **ಸಚ್ಚಸಮ್ಭೂತಾನೀತಿ** ಆಹ **"ಸಚ್ಚಂ ನಾಮ ಸಚ್ಚವಾದಿತಾ"**ತಿ। **ಸೇಸಸೀಲನ್ತಿ** ಅಟ್ಠವಿಧಅರಿಯವೋಹಾರತೋ ಅಞ್ಞಸೀಲಂ। **ನಿಹಿತನ್ತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ಪುಬ್ಬಪುರಿಸೇಹಿ ನಿಧಾನಭಾವೇನ ನಿಹಿತಂ। **ದುಪ್ಪಯುತ್ತಾತಿ** ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿವಸೇನ ದುಟ್ಠು ಪಯುತ್ತಾ ಕಮ್ಮನ್ತಾ। **ವಿಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ** ನಸ್ಸನ್ತಿ। **ಕುಲಙ್ಗಾರೋತಿ** ಕುಲಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾರಸದಿಸೋ ವಿನಾಸಕಪುಗ್ಗಲೋ। **ಅನಿಚ್ಚತಾತಿ** ಮರಣಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ಪಧಾನಪುರಿಸಾನಂ ಭೋಗಾನಂ ವಾ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿನಾಸೋ। ತೇನಾಹ **"ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವೋ"**ತಿಆದಿ।

ಕುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಮಣಿಚೂಳಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೧. **ತಂ ಪರಿಸನ್ತಿ** ತಂ ರಾಜನ್ತೇಪುರೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ರಾಜಪರಿಸಂ। **ನಯಗ್ಗಾಹೇತಿ** ಕುತೋಚಿಪಿ ಅಸುತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಏವ ಮತಿಯಾ ನಯಗ್ಗಹಣೇ ಠತ್ವಾ।

ಕಾರೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಸತಿ ಸಮ್ಭವೇ ಪಟಿಸಙ್ಖರಸ್ಸ, ಸೇನಾಸನವಿನಾಸೋ ನ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅತ್ತನೋ ಏತ್ಥ ಕಿಚ್ಚಾವಸಾನೇ ಯಂ ಗಿಹೀನಂಯೇವ ಸನ್ತಕಂ ತಾವಕಾಲಿಕಂ, ತಂ ಗಿಹಿವಿಕತನ್ತಿ ಆಹ **"ಗಿಹಿವಿಕತಂ ಕತ್ವಾ"**ತಿ। **ನ ವದಾಮಿ** ಪಬ್ಬಜ್ಜಿತಾಸಾರುಪ್ಪತೋ।

ಮಣಿಚೂಳಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಭದ್ರಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೩. **ಏವಂನಾಮಕೇ**ತಿ ಮಲ್ಲಾ ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ನೇಸಂ ನಿವಾಸತಾಯ "ಮಲ್ಲಾ"ಇಚ್ಚೇವ ಬಹುವಚನವಸೇನ ಲದ್ಧನಾಮತ್ತಾ ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ। ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾಲನ್ತರಸಙ್ಖಾತೋ ಕಾಲೋತಿ **ಅಕಾಲೋ,** ಸೋ ಏವ **ಅಕಾಲಿಕೋ**। ತೇನಾಹ - **"ಕಾಲಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪತ್ತೇನಾ"**ತಿ। ಸೋ ಪನ "ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಛನ್ದಮೂಲಕ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಛನ್ದಮೂಲಭಾವೋ, ಏವಂ ಛನ್ದಮೂಲಕಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಕಥಿತತ್ತಾ **"ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಕಥಿತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಭದ್ರಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ರಾಸಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೪. **ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ** ಮಾರಪಾಸವಸೇನ, ತತ್ರಾಪಿ ಅನ್ತರಭೇದೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಪಞ್ಹೇ ಏಕತೋ ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ। ತಪನಂ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಂ ತಪೋ, ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ತಪಸ್ಸೀ, ತಂ **ತಪಸ್ಸಿಂ**। ಸೋ ಪನ ತಂ ತಪಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ತಪನಿಸ್ಸಿತಕ"**ನ್ತಿ। ಸೋ ಪನ ಅನೇಕಾಕಾರಭೇದೇನ ಲೂಖಂ ಫರುಸಂ ಜೀವನಸೀಲತ್ತಾ **ಲೂಖಜೀವೀ ನಾಮ**। ತೇನಾಹ **"ಲೂಖಜೀವಿಕ"**ನ್ತಿ। ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಉಪ್ಪಥಭಾವೇನ ಅವನಿಯಾ ಗನ್ತಬ್ಬಾತಿ **ಅನ್ತಾ,** ತತೋ ಏವ ಲಾಮಕತ್ತಾ **ಅನ್ತಾ**। ಲಾಮಕಮ್ಪಿ "ಅನ್ತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ "ಅನ್ತಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜೀವಿಕಾನಂ (ಇತಿವು॰ ೯೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೦), ಏಕೋ ಅನ್ತೋ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫; ೩.೯೦)। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಆಧಾರಭಾವಂ ಉರೀಕತ್ವಾ **"ಕೋಟ್ಠಾಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಹೀನೋ ಗಾಮೋತಿ ಪಾಳಿ। ಗಾಮ-ಸದ್ದೋ ಹೀನಪರಿಯಾಯೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾಹ **"ಗಾಮ್ಮೋ"**ತಿ। ಗಾಮೇ ಭವೋತಿ **ಗಾಮ್ಮೋ**। **ಗಾಮ**-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಗಾಮವಾಸಿವಿಸಯೋ "ಗಾಮೋ ಆಗತೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ **"ಗಾಮವಾಸೀನಂ ಧಮ್ಮೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ತೇಸಂ ಚಾರಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತ**-ಸದ್ದೋ ಇಧ ಸರೀರಪರಿಯಾಯೋ "ಅತ್ತನ್ತಪೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯಾತಿ ಆಹ **"ಸರೀರದುಕ್ಖಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ।

ಏತ್ಥಾತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ತಪನಿಸ್ಸಿತಗರಹಿತಬ್ಬಪದೇ ಕಸ್ಮಾ ಅನ್ತದ್ವಯಮಜ್ಝಿಮಪಟಿಪದಾಗಹಣಂ? ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ ತಾವ ಗಯ್ಹತು ಇದಮತ್ಥಿತಾಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕಾಮಭೋಗೀತಪನಿಸ್ಸಿತಕನಿಜ್ಜರವತ್ಥೂನಂ ದಸ್ಸನೇ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಕಥನಂ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ತೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥೋ ಕಥಿತೋ।

ತಮತ್ಥನ್ತಿ ಯೋ "ಕಾಮಭೋಗೀತಪನಿಸ್ಸಿತಕೇಸು ಗರಹಿತಬ್ಬೇಯೇವ ಗರಹತಿ, ಪಸಂಸಿತಬ್ಬೇಯೇವ ಚ ಪಸಂಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಅತ್ಥೋ, ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ। **ಸಾಹಸಿಕಕಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಅಯುತ್ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ। **ಧಮ್ಮೇನ ಚ ಅಧಮ್ಮೇನ ಚಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಿಕೇನ ಅಧಮ್ಮಿಕೇನ ಚ। ಅಯೋನಿಸೋ ಪವತ್ತಂ ಬಾಹಿರಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ಚೋದಕೋ **"ಕಥ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇತರೋ ನಯಿದಂ ತಾದಿಸಂ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಅಥ ಖೋ ಯೋನಿಸೋ ಪವತ್ತಂ ಸಾಸನಿಕಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯವಸೇನ ಚಾ"**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ "ಕಾಮಂ ತಚೋ ಚ ನ್ಹಾರು ಚ ಅಟ್ಠಿ ಚ ಅವಸಿಸ್ಸತೂ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೪; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೨.೨೩೭;

ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೫) ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಸರೀರೇನಿರಪೇಕ್ಖವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪನವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ವೀರಿಯಭಾವನಾ “ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯವಸೇನಾ”ತಿ ವುತ್ತಾ। ತಥಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕನೇಸಜ್ಜಿಕತಪಾದಿನಿಸ್ಸಿತಾವ ಕಿಲೇಸನಿಮ್ಮಥನಯೋಗ್ಯಾ ವೀರಿಯಭಾವನಾ “**ಧುತಙ್ಗವಸೇನ ಚಾ**”ತಿ ವುತ್ತಾತಿ। ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ನಿಸ್ಸೇಸಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಜಹನಾ **ನಿಜ್ಜರಾ**। ಸಾ ಚ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖತಾಯ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ ತಿಣ್ಣಂ ಮೂಲಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಜಹನೇನ “**ತಿಸ್ಸೋ**”ತಿ ಚ ವುತ್ತಾ। ತೇನಾಹ “**ಏಕೋಪೀ**”ತಿಆದಿ।

ರಾಸಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಪಾಟಲಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೫. “ಮಾಯಞ್ಚಾಹಂ ಪಜಾನಾಮೀ”ತಿ ವಚನಂ ಕಾಮಂ ತೇಸಂ ಮಾಯಾವೀಭಾವದಸ್ಸನಪರಂ, ಭಗವತೋ ಪನ ಮಾಯಾಸಾಠೇಯ್ಯಾದಿಕಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಪಾಪಧಮ್ಮಸ್ಸ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಏವ ಸೇತುಘಾತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನಮಾಯೋ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ ಮಾಯಂ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಞೇಯ್ಯೇ ಸಬ್ಬಸೋ ಜಾನಾತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ಮಾಯಞ್ಚಾಹಂ, ಗಾಮಣಿ, ಪಜಾನಾಮೀ**”ತಿಆದಿ। **ಮಾಯಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮೀ**ತಿ ನ ಕೇವಲಮಹಂ ಮಾಯಂ ಏವ ಜಾನಾಮಿ, ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಜಾನಾಮೀತಿ।

ಇತ್ಥಿಕಾಮೇಹೀತಿ ಇತ್ಥೀಹಿ ಚೇವ ತದಞ್ಞಕಾಮೇಹಿ ಚ। **ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ। **ಏಕೇಕಸ್ಸೇವ** ಆಗನ್ತುಕಸ್ಸ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ವಾ। **ಸತ್ತಿಅನುರೂಪೇನಾ**ತಿ ವಿಭವಸತ್ತಿಅನುರೂಪೇನ। **ಬಲಾನುರೂಪೇನಾ**ತಿ ಪರಿವಾರಬಲಾನುರೂಪೇನ। **ಸತ್ತಿಅನುರೂಪೇನಾ**ತಿ ವಾ ಸದ್ಧಾಸತ್ತಿಅನುರೂಪೇನ। **ಬಲಾನುರೂಪೇನಾ**ತಿ ವಿಭವಬಲಾನುರೂಪೇನ। ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮಾಧಿ ದಸಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಸಮಾಧಾನಂ। ಅಗ್ಗಹಿತಚಿತ್ತತಾ ಪರಿಯುಟ್ಠಕಾರಿತಾ। ತೇನ ಲೋಕಿಯಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿ ಚ ವುತ್ತಾ। ತಥಾ ಚಾಹ - “ಕೋ ಚಾದಿ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ, ಸೀಲಞ್ಚ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ ದಿಟ್ಠಿ ಚ ಉಜುಕಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೬೯)। ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಧಮ್ಮಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಠಿತೋ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಫಲವಾದಿನೋ ಸತ್ಥು ವಚನಂ ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚ ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಸೀಲಸಂವರಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಾಸಙ್ಖಾತಾಪಟಿಪದಾ ಅನಪರಾಧಕತಾಯ ಏವ ಸಂವತ್ತತಿ। **ಜಯಗ್ಗಾಹೋ**ತಿ ಉಭಯಥಾಪಿ ಮಯ್ಹಂ ಕಾಚಿ ಜಾನಿ ನತ್ಥಿ।

ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮಸಮಾಧಿ ನಾಮ, ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮಮತ್ತಂ ವಾ। ತತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ ಸೀಲಾದಿವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ ಯಥಾವುತ್ತತಿವಿಧಧಮ್ಮಾವಹತ್ತಾ **ಏವ ಧಮ್ಮಸಮಾಧಿ ನಾಮ**। **ಪೂರೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ**ತಿ ವುತ್ತಖಣಿಕಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ। ಸಾಪಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಮಾಧಾನತೋ “ಚಿತ್ತಸಮಾಧೀ”ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನ್ತೀ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೀ ಚ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತಾ ಯಥಾವುತ್ತಸಮಾಧಿ ಏವ ವಿಸೇಸೇನ **ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿ** ನಾಮ।

ಪಾಟಲಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಗಾಮಣಿಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಅಸಙ್ಖತಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧-೧೧. ಕಾಯಗತಾಸತಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೬೬-೩೭೬. ಅಸಙ್ಖತನ್ತಿ ನ ಸಙ್ಖತಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇಹಿ। ತೇನಾಹ "**ಅಕತ**"ನ್ತಿ। **ಹಿತಂ ಏಸನ್ತೇನಾ**ತಿ ಮೇತ್ತಾಯನ್ತೇನ। **ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೇನಾ**ತಿ ಕರುಣಾಯನ್ತೇನ। **ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಆದಿಯಿತ್ವಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋತಿಆಹ "**ಚಿತ್ತೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ**"ತಿ। **ಅವಿಪರೀತಧಮ್ಮದೇಸನಾ**ತಿ ಅವಿಪರೀತಧಮ್ಮಸ್ಸ ದೇಸನಾ, ಪಟಿಪತ್ತಿಮ್ಪಿ ಸಾವಕಾ ವಿಯ ಗರುಕೋ ಭಗವಾ। **ದಾಯಜ್ಜಂ** ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಟ್ಠಿತಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತಿ।

ಭಿಕ್ಖಾಸಮ್ಪತ್ತಿಕಾಲಾದೀನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಸಪ್ಪಾಯಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಲಬ್ಭನಕಾಲೇ। ವಿಪತ್ತಿಕಾಲೇ ಪನ ಏತ್ಥ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಭಾರಿಯ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಬಹುಲತಾಯ ದಾರುಣಂ। **ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಾ** ಲದ್ಧಬ್ಬಾ। **ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಸಾಸನೀ**ತಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದಾತಬ್ಬಾ ಅನುಸಾಸನೀ।

ಕಾಯಗತಾಸತಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೨೩-೩೩. ಅಸಙ್ಖತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೭೭-೪೦೯. ತತ್ಥ ಚ ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಂ ನತಂ, ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅಧಿಗತೇ ಪುಗ್ಗಲಭಾವೋತಿ **ಅನತಂ**। **ಅನಾಸವ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಚ್ಚಧಮ್ಮತಾಯ **ಸಚ್ಚಂ**। ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಪಾರಮೇತೀತಿ **ಪಾರಂ**। **ಸಣ್ಹಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಸುಖುಮಟ್ಠೇನ ನಿಪುಣಂ। ತತೋ ಏವ **ದುದ್ದಸತಾಯ**। **ಅಜಜ್ಜರಂ** ನಿಚ್ಚಸಭಾವತ್ತಾ। ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ವಾ **ಅನಿದಸ್ಸನಂ**। ಏತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಗತೇ ನತ್ಥಿ ಸಂಸಾರೇ। ಪಪಞ್ಚನ್ತಿ ವಾ **ನಿಪ್ಪಪಞ್ಚಂ**।

ಏತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಗತೇ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ವಾ **ಅಮತಂ**। ಅತಪ್ಪಕಟ್ಠೇನ ವಾ **ಪಣೀತಂ**। ಸುಖಹೇತುತಾಯ ವಾ **ಸಿವಂ**। ತಣ್ಹಾ ಖೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ**।

ಅಞ್ಞಸ್ಸ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ವಿಮ್ಹಾಪನೀಯತಾಯ **ಅಭೂತಮೇವಾ**ತಿ। ಕುತೋಚಿ ಪಚ್ಚಯತೋ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಮೇವ ಹುತ್ವಾ **ಭೂತಂ** ವಿಜ್ಜಮಾನಂ। ತೇನಾಹ "**ಅಜಾತಂ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ಥೀ**"ತಿ। ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ನಿದ್ದುಕ್ಖಂ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ನಿದ್ದುಕ್ಖತ್ತಂ**। ತಸ್ಮಾ **ಅನೀತಿಕಂ** ಈತಿರಹಿತಂ। ವಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ, ತದಭಾವೇನ **ನಿಬ್ಬಾನಂ**। ಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ವುಚ್ಚತಿ ದುಕ್ಖಂ, ತದಭಾವೇನ **ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ**। ಪರಮತ್ಥತೋ ಸಚ್ಚತೋ ಸುದ್ಧಿಭಾವೇನ। ಕಾಮಾ ಏವ ಪುಥುಜ್ಜನೇಹಿ ಅಲ್ಲೀಯಿತಬ್ಬತೋ **ಆಲಯಾ**। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಪತಿಟ್ಠಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾಭಾವೇನ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮಾನಂ ದೀಪಸದಿಸಂ ಓಘೇಹಿ ಅನಜ್ಝೋತ್ಥರಣೀಯತ್ತಾ। **ಅಲ್ಲೀಯಿತಬ್ಬಯುತ್ತಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅಲ್ಲೀಯಿತುಂ ಅರಹಭಾವತೋ। **ತಾಯನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಸಪರತಾಯನಟ್ಠೇನ। **ಭಯಸರಣಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಭಯಸ್ಸ ಹಿಂಸನಟ್ಠೇನ। **ಸೇಟ್ಠಂ** ಉತ್ತಮಂ। **ಗತೀ**ತಿ ಗನ್ಧಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ।

ಅಸಙ್ಖತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಸಙ್ಖತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಅಬ್ಯಾಕತಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಖೇಮಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೦. ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ಉಪಾಸಿಕಾತಿ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ಓರೋಧಭೂತಾ ಉಪಾಸಿಕಾ। **ಪಣ್ಡಿಚ್ಚಂ** ಸಿಕ್ಖಿತಭಾವೇನ। **ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ** ವಿಸಾರದಭಾವೇನ। **ವಿಸಾರದಾ** ನಾಮ ತಿಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಸಿದ್ಧಸಾಭಾವಿಕಪಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ।

ಅಚ್ಛಿದ್ದಕಗಣನಾಯ ಕುಸಲೋತಿ ನವನ್ತಗಣನಾಯ ಕುಸಲೋ। **ಅಙ್ಗುಲಿಮುದ್ದಾಯ ಗಣನಾಯ ಕುಸಲೋತಿ** ಅಙ್ಗುಲಿಕಾಯ ಏವ ಗಣನಾಯ ಕುಸಲೋ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಾದಸಿಕಾ। **ಪಿಣ್ಡಗಣನಾಯಾತಿ** ಸಙ್ಕಲನಪಟುಪ್ಪನ್ನಕಾರಿನೋ ಪಿಣ್ಡವಸೇನ ಗಣನಾ। **ತಥಾಗತೋತಿ** ಖೀಣಾಸವೋ, ತಥಾಗತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಖೀಣಾಸವೋತಿ ಚಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಫಲವಸಿಭಾವಿತಖನ್ಧೇ ಉಪಾದಾಯ ಅಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಹೋತಿ। ತೇಸು ಖನ್ಧೇಸು ಸತಿ ಖೀಣಾಸವಾ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೋಹಾರೇನ ಪಞ್ಞಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಸನ್ತೇಸು ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಪರಂ ಮರಣಾತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತೇಸಂ ಅಭಾವಾ **“ಅಬ್ಯಾಕತಮೇತ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಂ ತೇಸಂ ಅಭಾವತೋ “ನ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ”ತಿ ಪುಟ್ಠಾಯ “ಆಮಾ”ತಿ ಪಟಿಜಾನಿತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ, ತಂ ಪನ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಿತತ್ತಾ ನ ಪಟಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಯೇನ ರೂಪೇನಾತಿ** ಸತ್ತತಥಾಗತೇ ವುತ್ತರೂಪಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಥಾಗತೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ **“ತಂ ರೂಪ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಂ ಉಪಾದಾಯಾತಿ** ಯಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಉಪಾದಾಯ। **ತದಭಾವೇನಾತಿ** ತಸ್ಸ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ। **ತಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾತಿ** ಸತ್ತಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವಂ। ನಿರುದ್ಧಂ ನ ನಿದಸ್ಸೇತಿ।

ಖೇಮಾಯ ಥೇರಿಯಾ ವುತ್ತಂ ಪರಮಂ ಸುತ್ತಂ ಭಗವತೋ ಸೇಟ್ಠತ್ಥದೀಪನತೋ ಅಗ್ಗಪದಾವಚರಂವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಅಗ್ಗಪದಸ್ಮಿ”**ನ್ತಿ।

ಖೇಮಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅನುರಾಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೧. ಇಧ ಸಳಾಯತನವಗ್ಗೇ ಸಙ್ಗಾಯನವಸೇನ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರೇಹಿ ವುತ್ತಂ।

೩-೮. ಪಠಮಸಾರಿಪುತ್ತಕೋಟ್ಠಿಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೧೨-೪೧೭. ರೂಪಮತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಮತ್ತ**-ಸದ್ದೋ ವಿಸೇಸನಿವತ್ತಿಅತ್ಥೋ। ಕೋ ಪನ ಸೋ ವಿಸೇಸೋತಿ? ಯೋ ಬಾಹಿರಪರಿಕಪ್ಪಿತೋ ಇಧ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅತ್ತಾ। **ಅನುಪಲಬ್ಭಿಯಸಭಾವೋತಿ** ಅನುಪಲಬ್ಭಿಯತ್ತಾ।

ಪಠಮಸಾರಿಪುತ್ತಕೋಟ್ಠಿಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕುತೂಹಲಸಾಲಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೮. ನಾನಾವಿಧನ್ತಿ ತಂತಂದಿಟ್ಠಿವಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ವಾ ನಾನಾವಿಧಂ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಂ। ಬಹೂನಂ ಕುತೂಹಲುಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನತೋತಿ ಯೋಜನಾ। **ಯಾವ ಆಭಸ್ಸರಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ಅಗ್ಗಿನಾ ಕಪ್ಪವುಟ್ಠಾನಕಾಲೇ ಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಇಮಞ್ಚ ಕಾಯನ್ತಿ** ಇಮಂ ರೂಪಕಾಯಂ। **ಚುತಿಚಿತ್ತೇನ ನಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ** ಚುತಿಚಿತ್ತೇನ ಭಿಜ್ಜಮಾನೇನ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಚುತಿಚಿತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಓರಂ ಸತ್ತರಸಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಮ್ಮಜರೂಪಂ ಚುತಿಚಿತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತತೋ

ಪರಂ ಕಮ್ಮಜರೂಪಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯದಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಮರಣಂ ನ ಸಿಯಾ, ಚುತಿಚಿತ್ತಂ ರೂಪಂ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಆಹಾರಜಸ್ಸ ಚ ಅಸಮ್ಭವೋ ಏವ, ಉತುಜಂ ಪನ ವತ್ತತೇವ। ಯಸ್ಮಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಸತ್ತೋ ಅಞ್ಞತರಣಾಯ ಉಪಪಜ್ಜತಿ ನಾಮ, ಚುತಿಕ್ಖಣೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಂ ಅಲದ್ಧಂ ಅಞ್ಞತರಣಾಯ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **''ಚುತಿಕ್ಖಣೇ...ಪೇ॰... ಹೋತೀ''**ತಿ।

ಕುತೂಹಲಸಾಲಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೯. **ತೇಸಂ ಲದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಸಸ್ಸತವಾದಾನಂ ಲದ್ಧಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ **ಏತಂ** ''ಅತ್ಥತ್ತಾ''ತಿ ವಚನಂ ಏಕಂ ಅಭವಿಸ್ಸ। ತತೋ ಏವ ಅನುಲೋಮಂ ತಂ ನಾಭವಿಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸಾತಿ ಅಸಾರಂ ಏತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಪಿ ನು ಮೇತಸ್ಸಾ**ತಿ ಮೇ ಏತಸ್ಸ ಅನತ್ತಾತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಅನುಲೋಮಂ ಅಪಿ ನು ಅಭವಿಸ್ಸ, ವಿಲೋಮಕಮೇವ ತಸ್ಸ ಸಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಸಭಿಯಕಚ್ಚಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೨೦. ಯಸ್ಸಪ'ಸ್ಸಾತಿ ಪಾಠಸ್ಸ ಅಯಂ ಪಿಣ್ಡತ್ಥೋ ''ಆವುಸೋ''ತಿಆದಿ। ತತ್ಥಾಯಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ - ಆವುಸೋ, ಯಸ್ಸಪಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತೀಣಿ ವಸ್ಸಾನಿ ವುಟ್ಠೋ, ಏತ್ತಕೇನ ಕಾಲೇನ ''ಹೇತುಮ್ಹಿ ಸತಿ ರೂಪೀತಿಆದಿಪಞ್ಞಾಪನಾ ಹೋತಿ, ಅಸತಿ ನ ಹೋತೀ''ತಿ ಏತ್ತಕಂ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಏತ್ತಕಮೇವ ಬಹು, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ! ಇತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಾನಯೇ ವಾದೋಯೇವ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸುತ್ವಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪವೇದೇಸಿ।

ಸಭಿಯಕಚ್ಚಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಬ್ಯಾಕತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಳಾಯತನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।